

ЭХО

הקל

תרגומי השירה הלירית לעברית מרוסית מאת אדולף גומן
Лирическая поэзия в переводе на иврит Адольфа Гомана

היינריך היינה

Г.Гейне

СТИХИ

שירים

adolf.goman@gmail.com

היינריך היינה

(1799 – 1837)

Der Inhalt

Über Heinrich Heine

“Buch der Lieder” (1827)

- “Junge Leiden” “Lieder” 4 Lieb Liebchen
“Junge Leiden” “Romanzen” 6 Die Grenadiere
“Junge Leiden” “Romanzen” 10 Belsazer
“Lyrisches Intermezzo” 1 In wunder schönen Monat Mai
“Lyrisches Intermezzo” 2 Aus meinen Thränen sprießen *
“Lyrisches Intermezzo” 3 Die Rose, die Lilie, die Taube, die Sonne *
“Lyrisches Intermezzo” 4 Wenn ich in deine Augen seh’ *
“Lyrisches Intermezzo” 7 Ich will meine Seele tauchen *
“Lyrisches Intermezzo” 8 Es stehen unbeweglich
“Lyrisches Intermezzo” 9 Auf Flügeln des Gesanges *
“Lyrisches Intermezzo” 11 Im Rhein, im heiligen Strome *
“Lyrisches Intermezzo” 18 Ich grolle nicht
“Lyrisches Intermezzo” 20 Das ist ein Flöten und Geigen *
“Lyrisches Intermezzo” 22 Und wüßten’s die Blumen, die kleinen *
“Lyrisches Intermezzo” 23 Warum sind denn die Rosen so blaß
“Lyrisches Intermezzo” 29 Und als ich so lange, so lange gesäumt
“Lyrisches Intermezzo” 33 Ein Fichtenbaum steht einsam
“Lyrisches Intermezzo” 39 Ein Jüngling liebt ein Mädchen
“Lyrisches Intermezzo” 40 Hör’ ich das Liedchen klingen *
“Lyrisches Intermezzo” 43 Aus alten Märchen winkt es *
“Lyrisches Intermezzo” 45 Am leuchtenden Sommermorgen *
“Lyrisches Intermezzo” 47 Sie haben mich gequälet
“Lyrisches Intermezzo” 49 Wenn zwei voneinander scheiden
“Lyrisches Intermezzo” 51 Vergiftet sind meine Lieder
“Lyrisches Intermezzo” 55 Ich hab’ im Traum geweinet
“Lyrisches Intermezzo” 56 Allnächtlich im Traume seh ich dich
“Lyrisches Intermezzo” 65 Die alten, bösen Lieder *
“Die Heimkehr” 2 Ich weiß nicht, was soll es bedeuten

תוכן העניינים

(* בכוכבית בעמוד השמאלי של תוכן העניינים צוינו שירים שהוספו לאחרונה

על היינריך היינה

“ספר השירים” (1827)

- “ייסורי הבחרות” “שירים” 4 קרבי יד קטנה, חמדתי, אל לבי
“ייסורי הבחרות” “רומנסות” 6 הגרנדירים
“ייסורי הבחרות” “רומנסות” 10 בלשאצר
“האינטרמצו הלירי” 1 במאי מפלא, בשיא לבלוב
“האינטרמצו הלירי” 2 מדמעוטי נובעת
“האינטרמצו הלירי” 3 ורדים, שושנים, כל יונים והשמש
“האינטרמצו הלירי” 4 אני מביט בעיני דומם
“האינטרמצו הלירי” 7 לו לשושנה אצליח
“האינטרמצו הלירי” 8 אלפי שנים בלי נוע
“האינטרמצו הלירי” 9 עלי פנפי הזמר
“האינטרמצו הלירי” 11 בריון, קדושה של מולדת
“האינטרמצו הלירי” 18 אין רגז בי
“האינטרמצו הלירי” 20 חליל, פנור, חוצצרת
“האינטרמצו הלירי” 22 ואלו ידע הוא, הפרח
“האינטרמצו הלירי” 23 מדוע זה חורים הורדים
“האינטרמצו הלירי” 29 בעודי משתהה לי כל קה ארפות
“האינטרמצו הלירי” 33 Error! Reference source not found.
“האינטרמצו הלירי” 39 בעלמה התאהב העלם
“האינטרמצו הלירי” 40 וכשאני שומע
“האינטרמצו הלירי” 43 מאגדות אותתת
“האינטרמצו הלירי” 45 אני מטיל בפקר
“האינטרמצו הלירי” 47 עונוי כלם והכעיסו
“האינטרמצו הלירי” 49 בעת פרדתם, השנים
“האינטרמצו הלירי” 51 שירי הם ספוגים ברעל
“האינטרמצו הלירי” 55 בחלומי בכיתי:
“האינטרמצו הלירי” 56 בליל בחלום מראותה נרגש,
“האינטרמצו הלירי” 65 שירי עבר והבל
“שוב במולדת” 2 אינני יכול לתפס למה
“שוב במולדת” 10 את זוג מכנסיה ממי ים תפורים

"Die Heimkehr" 10 Der Wind zieht seine Hosen an
 "Die Heimkehr" 13 Wenn ich an deinem Hause
 "Die Heimkehr" 20 Still ist die Nacht
 "Die Heimkehr" 27 Was will die einsame Träne?
 "Die Heimkehr" 33 Sie liebten sich beide, doch keener
 "Die Heimkehr" 36 Mensch, verspötte nicht den Teufel
 "Die Heimkehr" 46 Herz, mein Herz, sei nicht bekommen
 "Die Heimkehr" 47 Du bist wie eine Blume
 "Die Heimkehr" 54 Teurer Freund, du bist verliebt
 "Die Heimkehr" 55 Ich wollte bei dir weilen
 "Die Heimkehr" 57 Habe mich mit Liebesreden
 "Die Heimkehr" 61 Ich wollt' meine Schmerzen ergössen
 "Die Heimkehr" 62 Du hast Diamanten und Perlen
 "Die Heimkehr" 64 Gaben mir Rat und gute Lehren
 "Die Heimkehr" Donna Clara
 "Die Nordsee" 1.5 Poseidon

"שוב במולדת" 13 [כְּשֶׁמֹל בֵּיתָהּ בְּבִקְרָה](#)
 "שוב במולדת" 20 [לִילָה שֶׁקֵּט, הֶרְחֹב נִם עֹדְנִי.](#)
 "שוב במולדת" 27 [מִכָּל הַשָּׁנִים שֶׁפָּגוּ](#)
 "שוב במולדת" 33 [הֵם הִתְאַהֲבוּ, אֲבָל שְׁנֵהֶם](#)
 "שוב במולדת" 36 [הַחַיִּים קִצְרִים שֶׁלֵּנוּ.](#)
 "שוב במולדת" 46 [אֶל תִּקְבְּלִי, לְבִי, גַם חֶרֶף](#)
 "שוב במולדת" 47 [אֶת כֹּה דוֹמָה לְפָרֵחַ,](#)
 "שוב במולדת" 54 [אֶתָּה, רַע, מֵאֵהָב,](#)
 "שוב במולדת" 55 [אוֹתָהּ חִלְמַתִּי נִשְׁאֲרֵת,](#)
 "שוב במולדת" 57 [אֶת לִבָּהּ בְּצִחוּק רִתְקַתִּי](#)
 "שוב במולדת" 61 [לוּ כָל מִכְאוּבֵי שְׂכֵאֲבֵתִי](#)
 "שוב במולדת" 62 [אֲבִי-חַן, פְּנִינִים לָהּ בְּשַׁפְעִי,](#)
 "שוב במולדת" 64 [נִתְּנוּ עֲצוֹת וְאִידְאוֹת טוֹבוֹת,](#)
 "שוב במולדת" [דוֹנָה קֶלְרָה](#)
 "הים הצפוני" 1.5 [פּוֹסִידוֹן](#)

"Neue Gedichte" (1844)

"Neuer Frühling" 25 Sag mir, wer einst die Uhren erfund
 "Neuer Frühling" 27 Hab ich nicht dieselben Träume
 "Neuer Frühling" 31 Mondscheintrunkne Lindenblüten
 "Neuer Frühling" 37 Sterne mit den goldenen Füßchen
 "Neuer Frühling" 44 Himmel grau und wochentäglich
 "Verschiedene". Seraphine
 2 An dem stillen Meeresstrande
 5 Daß du mich liebst
 11 Das Fräulein stand am Meere
 12 Mit schwarzen Segeln
 "Verschiedene". Klarisse 5 Es kommt zu spat
 "Verschiedene". "Der Tannhäuser"
 "Zu der Fremde" 1 Es treibt dich fort
 "Zu der Fremde" 3 Ich hatte einst ein schönes Vaterland
 "Ollea" Wandere!

"השירים החדשים" (1844) הפיוטים
 "האביב החדש" 25 [תִּגִּיד, מִי חֲשַׁב אֶת הַזְּמַן לְחַלֵּק](#)
 "האביב החדש" 27 [בְּאוֹתוֹ חִלּוֹם נִשְׁאֲרֵתִי,](#)
 "האביב החדש" 31 [שְׂכוֹרוֹת מֵאוֹר יָרֵחַ,](#)
 "האביב החדש" 37 [עַל רֵגְלֵי-זֶהָב לְמַעֲלָה](#)
 "האביב החדש" 44 [זוֹ הָעִיר! הִיא מִשְׁתַּקְפֶּת](#)
 "השונות. סרפינה"
 2 [לִיל עַל חוֹף הַיָּם שׁוֹקֵעַ](#)
 5 [אֲנִי אֵהוֹב עֲלֶיךָ](#)
 11 [עַל שִׁפְתַי הַיָּם גּוֹנַחַת](#)
 12 [שְׁחֹר מִפְּרֵשׁ מַעַל סְפִינֵתִי.](#)
 "השונות. קלריסה" 5 [אֶת מַחֲכֵת, נֹאנַחַת](#)
 "השונות". [טְנֵהוֹזֵר](#)
 "בניכר" 1 [לְנֹדֵד בְּלִי סוֹף לִבִּי יַעֲרֵג](#)
 "בניכר" 3 [גַּם לִי הֵיטָה מוֹלַדֵּת נִפְלְאָה](#)
 "Ollea" [נֹדֵד!](#)

"Zeitgedichte 1839-1846"

שירים בני-תקופת 1839-1846

Die schlesischen Weber

["Gedichte"](#)

Deutschland. Ein Wintermärchen (Caput I,II)

["Romanzero"](#)

"Lazarus" 10 Salomo

"Lazarus" 20 Infant Perdu

"Hebräische melodien" Jehuda ben Halevy

[Gedichte 1853-1854](#)

Das Sklavenschiff

Jung-Katerverein für Poesiemusik

[Verschiedene Gedichte 1853-56](#)

Miserere

Ich seh im Stundenglase schon

[גרמניה. אגדת חרף](#) (פרקי 1,2)

["רומנזרו"](#)

["לזרוס" 10 שלמה](#)

["לזרוס" 20 Infant Perdu](#)

["מנגינות עבריות" יהודה בן הלוי](#)

[שירים משנות 1853-1854](#)

[ספינת עבדים](#)

[אגדה פיוטית-מוסיקלית של החתולים הצעירים](#)

[שירים שונים משנות 1853-1856](#)

[Miserere](#)

[החול בשעון אוזל והולך](#)

על היינריך היינה

על היינריך היינה (1797-1856) היה משורר, פובליציסט ומבקר ספרות גרמני, יהודי מומר, מגדולי השירה והספרות של גרמניה במאה ה-19. היינה נחשב הן למשורר רומנטי והן למי שהפנה עורף לזרם ספרותי זה. הוא הפך את שפת היומיום לראויה לשירה, הפך את צורות הפיליטון ויומן המסע לצורת אמנות, והקנה לשפה הגרמנית קלילות ואלגנטיות שטרם ידעה עד אז. כעיתונאי ביקורתי ומעורב פוליטי, מסאי, סטיריקן ופולמוסן עורר הערצה וחשש גם יחד. הוא נמנה עם המשוררים הגרמנים שיצירותיהם זכו למספר הגדול ביותר של תרגומים לשפות זרות.

הוא נולד כיהודי, התנצר כדי לקבל משרה וכדי להתקבל בחברה, ובכל חייו ויצירתו עסק בעניינים דתיים כאלה ואחרים, החל במיתוסים הטוטוניים הקדומים, במיתולוגיה היוונית והתנ"ך וכלה בנצרות. אבל עיסוקו בדתות השונות היה בעל אופי חילוני, נטול יראת אלוהים. היינה היה אפוזיציונר, יוצר משולח רסן, נטול מורא שמים, מורא מלכים ויהודים אורתודוקסים .

הוויכוח על יצירתו של היינה לא שכך ולא שינה את אופיו במהלך השנים, וגם משתתפיו נותרו מגוונים: בין אוהביו נמנים כוחות שמרניים ואפילו אנטישמיים, ולהבדיל מהם גם יהודים דתיים, ובין שונאיו ניתן למצוא במפתיע כוחות ליברליים והומאניים כביכול. דומה שבחייו ובמותו התערבב הפולמוס על כתיבתו עם הפולמוס על אישיותו, עד לבלי הפרד ביניהם. אין איש חולק על גדולתו כמשורר, על נפלאות לשונו ועל יכולתו כליריקן וכפובליציסט. נועזותו הפחידה רבים ויכולתו הנבואית הוכחה פעם אחר פעם. כמה משונאיו המובהקים, כמו מטרניך, שאסר את כניסתו לגרמניה וראה בו איום על שלומה, החזיקו למראשות מיטתם את ספרי שיריו. אפילו הנאצים, שהתאוו למחוק את שמו מתולדות שירת גרמניה, לא הצליחו למחוק את שיריו: את שירו המפורסם ביותר "לורליי" שרו החיילים הנאצים מתוך שירונים שבהם נכתב ששם המחבר אינו ידוע.

היינריך היינה נולד כיהודי בעיר דיסלדורף שבגרמניה ונקרא בשם חיים. במשך כמה שנים למד היינה בבית ספר צרפתי, שרוב מוריו היו כמרים קתוליים. כנער נשלח לעבוד כשוליה בבנק, ואף ניסה השתלב בעסקיו של דודו העשיר – אך ללא הצלחה. בתקופה ששהה בבית דודו התאהב היינה בבת דודו, עמליה, אך היא דחתה אותו ואת אהבתו. ייסורי האהבה הנכזבת לבת דודו שימשו כנראה השראה לכמה משיריו .

בשנת 1819 נרשם לאוניברסיטת בון כתלמיד למשפטים, אך למד בעיקר ספרות; אחר כך עבר לאוניברסיטת ברלין; שם, בברלין, פרסם את ספר שיריו הראשון, והיה פעיל באגודה "לקידום התרבות והמדע של היהודים". בשנת 1825, לאחר שחידש את לימודי המשפטים, קיבל את התואר דוקטור למשפטים, אבל לא הצליח לקבל עבודה במקצועו. כדי לזכות במשרה ממשלתית החליט להמיר את דתו לנצרות, וכך בגיל 28 קיבל עליו את הדת הנוצרית – אך לא את המשרה הממשלתית הנכספת ...

בשנת 1831 עזב היינה סופית את גרמניה ועבר לפריז – בין השאר משום שלא הצליח לקבל משרה קבועה. 10 שנים אחר כך התחתן עם מתילדה – זבנית ענייה אך יפה שהכיר בפריז. בשנים האחרונות לחייו חלה בניוון שרירים; מחלתו גרמה לו סבל גופני רב, ולמרות זאת המשיך לכתוב שירים ולפרסמם .

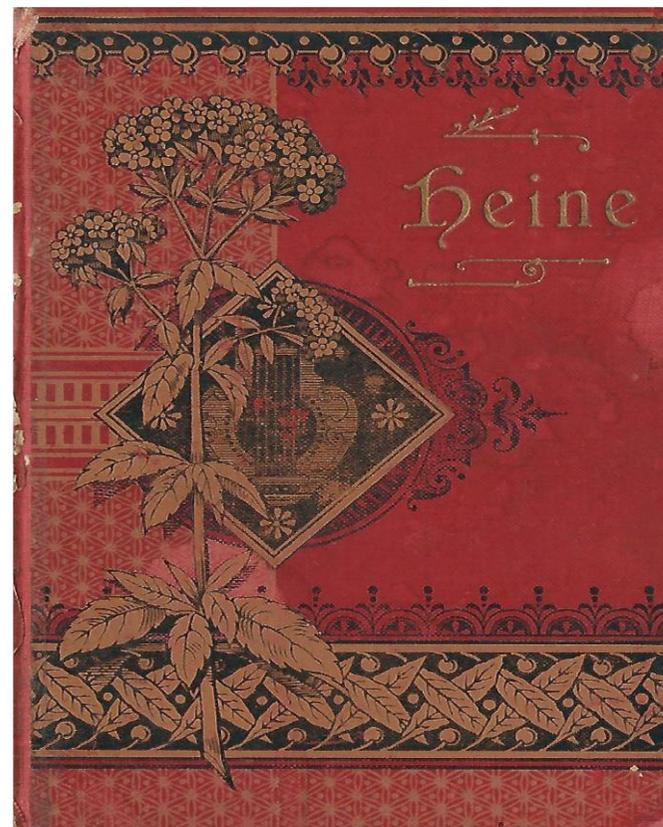
בתקופה האחרונה של חייו חל מפנה ביחסו של היינה ליהדות: הוא התבטא בשבח החינוך היהודי ולימוד השפה העברית, ואף כתב את "הנעימות העבריות": השיר הראשון בקובץ זה נקרא "הנסיכה שבת", והוא מתאר את היהודי כנסיך, שנאלץ לחיות חיי כלב בימי החול – עד לערב שבת, שבו הוא לובש בגדי מלכות והולך לפגוש את שבת המלכה ...

25 שנה לאחר שהתנצר טען היינה כי הוא אינו מרגיש צורך לחזור ליהדות משום שלאמיתו של דבר לא עזב אותה מעולם .

היינריך היינה נפטר ב-17 בפברואר 1856 ונקבר בבית הקברות של מונמרט בפריז .

(האיורים מתוך המהדורה משנת 1910, ברלין)

Buch der Lieder.

Heinrich Heine

“Buch der Lieder”
“Junge Leiden”

היינריך היינה

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "ייסורי הבחרות"

“Lieder. 4”

Lieb Liebchen, legs Händchen aufs Herze mein; -
Ach, hörst du, wie's pochet im Hämmerlein?
Da hauset ein Zimmermann schlimm und arg,
Der zimmert mir einen Totensarg.

Es hämmert und klopft bei Tag und bei Nacht;
Es hat mich schon längst um den Schlaf gebracht.
Ach, sputet euch, Meister Zimmermann,
Damit ich balde schlafen kann!

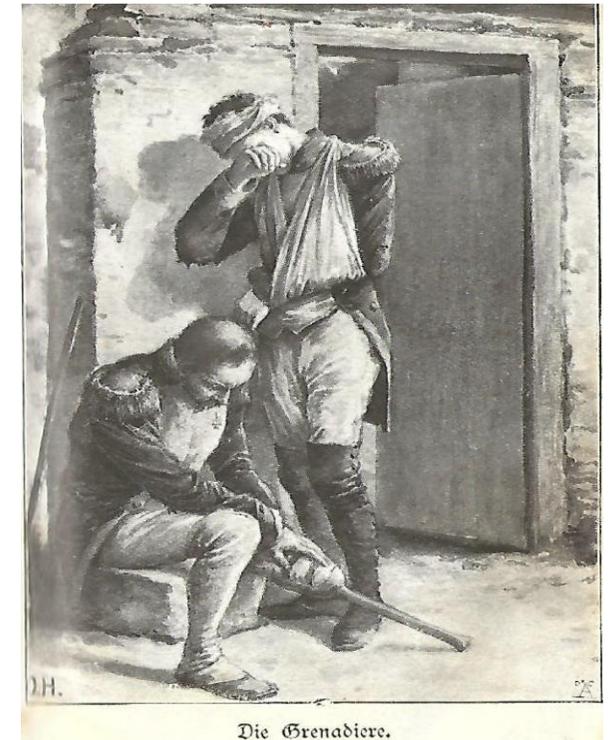
שירים. 4

קרבי יד קטנה, חמדתי, אל לבי;
החשת בפעימות פטישון בקרבי?
חרש-עץ משחית, איש זדון קודר,
ארון-המתים עבורי גומר.

מקיש ומכה הוא בליל וביום,
גוזל את שנתני ומרחיק חלום.
מהר נא אמן במלאכתך,
למען אישן לי במנוחה!

שיר ללחן של ר. שומאן בביצוע א.נוימרקל באתר

<https://www.youtube.com/watch?v=s3sW8QICQ-c>

Die Grenadiere

Nach Frankreich zogen zwei Grenadier',
Die waren in Rußland gefangen.
Und als sie kamen ins deutsche Quartier,
Sie ließen die Köpfe hangen.

Da hörten sie beide die traurige Mär:
Daß Frankreich verloren gegangen,
Besiegt und zerschlagen das große Heer -
Und der Kaiser, der Kaiser gefangen.

Da weinten zusammen die Grenadier
Wohl ob der kläglichen Kunde.
Der eine sprach: Wie weh wird mir,
ie brennt meine alte Wunde!

Der andre sprach: Das Lied ist aus,
Auch ich möcht mit dir sterben,
Doch hab ich Weib und Kind zu Haus,
Die ohne mich verderben.

Was schert mich Weib, was schert mich Kind,
Ich trage weit beßres Verlangen;
Laß sie betteln gehn, wenn sie hungrig sind -
Mein Kaiser, mein Kaiser gefangen!

Gewähr mir, Bruder, eine Bitt:
Wenn ich jetzt sterben werde,

הגרנדירים

(*)

משבי רוסי לצרפת שוטטו
בקשי שני גרנדירים,
וכשלגרמניה באו, הטו
ראשיהם מעצב והלם.

שמעו שם השנים ספור מסעיר:
צרפת אבודה, בכי ונהי!
הובס וחסל הצבא האדיר,
הקיסר, הקיסר בשבי.

בכו אז מהחדשות המרות
שני הגרנדירים ביחד.
אחד אמר: עצמותי פואבות,
פציעה ישנה קודחת!

אחר אמר: "כן, השיר נגמר,
למות יחד טוב כפלים,
אה יש לי אשה, וילד נשאר,
אמות – אז יספו השנים.

אבל מה לי ילד ומה לי אשה -
שיחיו ברעב, כי לנו
ישנה דאגה יותר מרעישה:
שבוי הקיסר שלנו!

הרשה להוסיף לי משפט אחד:
באם כאן אמות כגבר,

So nimm meine Leiche nach Frankreich mit,
Begrab mich in Frankreichs Erde.

Das Ehrenkreuz am roten Band
sollst du aufs Herz mir legen;
Die Flinte gib mir in die Hand,
Und gürt mir um den Degen.

So will ich liegen und horchen still,
Wie eine Schildwach, im Grabe,
Bis einst ich höre Kanonengebrüll
Und wiehernder Rosse Getrabe.

Dann reitet mein Kaiser wohl über mein Grab,
Viel Schwerter klirren und blitzen;
Dann steig ich gewaffnet hervor aus dem Grab,
Den Kaiser, den Kaiser zu schützen.

“Buch der Lieder”
“Junge Leiden” “Romanzen”

8

Belsazar

Die Mitternacht zog näher schon;
In stummer Ruh lag Babylon.

Nur oben in des Königs Schloss,

קח את גופתי, אחי, לצרפת,
באדמתה חפר קבר.

ושים אנא על לבי, חברי,
את צלב הכבוד עם סרט;
הנח בידי רובה, יקרי,
חגר בחרב זוהרת.

בקבר אשכב שותק במדים,
אקשיב כזקיף במשמרת,
פתאום ישמעו יריות תותחים,
פלגת פרשים דוהרת.

וכשהקיסר יעבר מעלי
עם צליל חרבות משמח,
אז כדי להגן עליו, בודאי,
חמוש מהקבר אגים.

1822

(* עיבוד לנושא השיר של פייר ז'אן בראנז'ה
"שני גרנדירים" (1814). גרנדירים – חיילים
שנוסף לחרב ורובה היו חמושים ברימונים
(des grenades)

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "רומנסות"

8

בלשאצר

קרובה כבר לחצות הליל.
בשקט נחה עיר בבל.

רק בטירה של בלשאצר

Da flackert's, da lärmt des Königs Tross.

סאון פמליה, ההיכל מאר.

Dort oben in dem Königssaal
Belsazar hielt sein Königsmahl.

שם בן-המלך המולך
בליל הזה משתה עורף.

Die Knechte saßen in schimmernden Reihn
Und leerten die Becher mit funkelndem Wein.

יושבים בשורות מבריקות השרים,
וין תוסס אצל בגביעים.

Es klirrten die Becher, es jauchzten die Knecht;
So klang es dem störrigen Könige recht.

עוד וין, ששון האורחים שוב גובר,
אבל בלשאצר השתתק, התקדר.

Des Königs Wangen leuchten Glut;
Im Wein erwuchs ihm kecker Mut.

באש גחלים התמלאו לחיו,
הין עורר בו גאות חרון אף.

Und blindlings reißt der Mut ihn fort;
Und er lästert die Gottheit mit sündigem Wort.

ואמץ עור מתעורר בו בוטה
את האלהים מחלל הוא חוטא.

Und er brüstet sich frech, und lästert wild;
Der Knechtenschar ihm Beifall brüllt.

חצוף, הוא ממשיך לחלל בפראות;
עונה הקהל בגל התפעלות.

Der König rief mit stolzem Blick;
Der Diener eilt und kehrt zurück.

המלך קורא במבט גא ורם;
ורץ משרת וחוזר לאולם,

Er trug viel gülden Gerät auf dem Haupt;
Das war aus dem Tempel Jehovahs geraubt.

מביא על ראשו כלי זהב להיכל
שמבית השם נלקחו כשלל.

Und der König ergriff mit frevler Hand
Einen heiligen Becher, gefüllt bis am Rand.

המלך חוטף משוע עדין
גביע מלא על גדותיו עם הין.

Und er leert ihn hastig bis auf den Grund
Und rufet laut mit schäumendem Mund:

והוא מרוקן אותו בחפזון,
צועק כשהקצף תוסס בגרון:

"Jehovah! dir künd ich auf ewig Hohn -
Ich bin der König von Babylon!"

"הנה, לנצח אתה אל מביש!
אותך עכשו מלך בכל מעניש."

Doch kaum das grause Wort verklang,

אך רק התפזר משפתיו הבל גס,

Dem König ward's heimlich im Busen bang.

Das gellende Lachen verstummte zumal;
Es wurde leichenstill im Saal.

Und sieh! und sieh! an weißer Wand
Da kam's hervor wie Menschenhand;

Und schrieb, und schrieb an weißer Wand
Buchstaben von Feuer, und schrieb und schwand.

Der König stieren Blicks da saß,
Mit schlotternden Knien und totenblass.

Die Knechtschar saß kalt durchgraut,
Und saß gar still, gab keinen Laut.

Die Magier kamen, doch keiner verstand
Zu deuten die Flammenschrift an der Wand.

Belsazar ward aber in selbiger Nacht
Von seinen Knechten umgebracht.

מִזְרָא מִסְתוּרֵי לְחִזְהוֹ נִכְנָס.

הַצְחֹק צוּרֵם אֶזֶן נִפְסַק מִיָּד,
בֵּין הַקֶּהֶל הַמְּפֹחֵד.

רְאוּ! רְאוּ! עַל קִיר לֶבֶן
יָד בֶּן-אָנוּשׁ הוֹפִיעָה כָּאן;

כּוֹתֶבֶת בְּאֵשׁ עַל הַקִּיר הַלֶּבֶן
וְנִעְלָמָה. מִנֵּיִן? לְאֵן?

הַמֶּלֶךְ חוֹר וְעֵינָיו קִפּוּאוֹת,
בְּרַכְיוֹ מִפֶּחַד רוֹעֵדוֹת.

הַפְּמִלְיָה מוּגֵת-הַלֵּב...
בְּלִי הֶגְהָ בְּלִשְׁאֲצֵר יוֹשֵׁב.

בְּאִים הַמְּגִים, כְּתִבֶת אֵשׁ
אִישׁ לֹא מִצְּלִיחַ לְפָרֵשׁ.

אֶת בְּלִשְׁאֲצֵר שָׁרְיוֹ שָׁחֲטוּ
לְפָנָי שְׁקֵרְנֵי יוֹם זָרְחוּ.

על מילים מתוך המחזור "האינטרמצו הלירי"
המלחין רוברט שומאן כתב בשנת 1840 מחזור שירים
נפלא "אהבת משורר" (לשירים של היינה
(1,2,3,4,11,18,22,20,40,39,45,55,56,43,65
בביצוע דיטריך פישר-דיסקאו באתר

<https://www.youtube.com/watch?v=4wxgp8tuW9c>

"Buch der Lieder"

"Lyrisches Intermezzo"

1

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Knospen sprangen,
Da ist in meinem Herzen
Die Liebe aufgegangen.

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Vögel sangen,
Da hab ich ihr gestanden
Mein Sehnen und Verlangen.

"Buch der Lieder"

"Lyrisches Intermezzo"

2

Im wunderschönen Monat Mai.

מן ה"ספר השירים"

מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

1

במאי מפלא, בשיא לבלוב,
כשכל נצה נפתחת,
לכב שלי פוקע
מאהבה פורחת.

במאי מפלא, בשיא לבלוב,
כשכל צפור צוהלת,
גליתי לה כל רגש -
ערגה וזיק תוחלת.

מן ה"ספר השירים"

מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

2

Aus meinen Thränen sprießen
Viel blühende Blumen hervor,
Und meine Seufzer werden
Ein Nachtigallenchor.

Und wenn du mich lieb hast, Kindchen,
Schenk' ich dir die Blumen all',
Und vor deinem Fenster soll klingen
Das Lied der Nachtigall.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

3

Die Rose, die Lilie, die Taube, die Sonne,
Die liebt' ich einst alle in Liebeswonne.
Ich lieb' sie nicht mehr, ich liebe alleine
Die Kleine, die Feine, die Reine, die Eine;
Sie selber, aller Liebe Bronne,
Ist Rose und Lilie und Taube und Sonne.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

4

Wenn ich in deine Augen seh'
So schwindet all mein Leid und Weh;
Doch wenn ich küsse deinen Mund,
So werd' ich ganz und gar gesund.

Wenn ich mich lehn' an deine Brust,

מדמעותי נובעת
זרימה של פרחים פרחים,
וגניחתי נשמעת
כמקהלת זמירים.

אתן לה, ילדה, כל פרח,
אם את אוהבת אותי,
ומול חלונך ירנן לה
זמיר בשיר מופתי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

3

ורדים, שושנים, כל יונים והשמש -
אהבתי אותם עד כלות נפש עד אמש.
אינני אוהב מהיום והלאה -
רק זאת הקטנה, היפה, אין שניה לה;
את בעצמך - יפי ורגש,
את - ורד, שושן, את - יונה והשמש.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

4

אני מביט בעיניך דומם,
וכל הצער שלי נעלם;
אני מנשק את פיה המקסים,
מיד גופי כלו מחלים.

אני לשדדים שלך נצמד,

Kommt's über mich wie Himmelslust;
Doch wenn du sprichst: ich liebe dich!
So muß ich weinen bitterlich.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

7

Ich will meine Seele tauchen
In den Kelch der Lilie hinein;
Die Lilie soll klingend hauchen
Ein Lied von der Liebsten mein.

Das Lied soll schauern und beben,
Wie der Kuß von ihrem Mund',
Den sie mir einst gegeben
In wunderbar süßer Stund'.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

8

Es stehen unbeweglich
Die sterne in der Höh'
Viel tausend Jahr, und schauen
Sich an mit Liebesweh.

Sie sprechen eine Sprache,
Die ist so reich, so schön;
Doch keiner der Philologen
Kann diese Sprache verstehn.

וְחַשׁ תֵּאָוֶה שְׂמִימִית מִדָּ;
אך את לוחשת: אוהבת אותך!
וכל נשמתִי במרירות בוכה.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

7

לו לשושנה אצליח
להשקיע את נשמתִי,
אזי יצלצל השיח
לי שיר על אהובתי.

השיר יפרפר בנעם,
כמו מפיה הנשיקה,
שהיא נתנה לי פעם
בשעת פגישה מתוקה.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

8

אלפי שנים בלי נוע
ברום הכוכבים
מלאי אהבה ועצב
זה על זה מסתכלים.

פה עשירה, יפה היא
שפתם האצילה,
אך אף פילולוג עדין
אינו מבין בה מלה.

Ich aber hab sie gelernet,
Und ich vergesse sie nicht;
Mir diene als Grammatik
Der Herzallerliebsten Gesicht.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

9

Auf Flügeln des Gesanges,
Herzliebchen, trag' ich dich fort,
Fort nach den Fluren des Ganges,
Dort weiß ich den schönsten Ort.

Dort liegt ein rotblühender Garten
Im stillen Mondenschein;
Die Lotosblumen erwarten
Ihr trautes Schwesterlein.

Die Veilchen kichern und kosen,
Und schau'n nach den Sternen empor;
Heimlich erzählen die Rosen
Sich duftende Märchen in's Ohr.

Es hüpfen herbey und lauschen
Die frommen, klugen Gazell'n;
Und in der Ferne rauschen
Des heiligen Stromes Well'n.

Dort wollen wir niedersinken
Unter dem Palmenbaum,
Und Liebe und Ruhe trinken,
Und träumen seligen Traum.

אָני הלאַ שְׁנַנְתִּי,
שְׁגוּרָה הַשְּׁפָה בְּפִי;
כָּלְלִי דְקָדוּק הָיוּ לִי
פְּנֵי-חַן שֶׁל בְּחִירַת-לִבִּי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

9

עָלִי כַּנְפֵי הַזְּמֵר,
בְּחִירַת לִבִּי, נִמְהַר
אֶל יְאוּר הַגְּנֻגָּס, לְעֵבֵר
הַמְקוּם הַיָּף בְּיֹאזֵר,

בּוֹ גַן בְּאֲדָם פּוֹרַח
לְאוּר הַלְּבָנָה;
וְלוֹטוֹס יִשְׁמַח לְאַרְח
אֶת אַחֹתוֹ הַקְּטָנָה.

סִיגְלִיּוֹת לְשָׁמַיִם
נוֹשְׂאוֹת מִבֵּט, מִתְנַשְּׁקוֹת;
וְרָדִים מִפִּיחִים לְאַזְנֵי
אֶת בִּשְׁם הָאֲגָדוֹת

קוֹפֵץ הַצִּבִּי וּבִקְשָׁב
סוֹבֵב לְצִלִּיל אֶת הָרֵאשׁ;
הַרְחֵק עוֹלָיִם עַל עֵשֶׁב
גְּלִי הַנֶּהָר הַקְּדוֹשׁ.

מִתַּחַת לְדֹקֵל גְּבוּהָ
נֹשֵׁב בְּאֶשֶׁר מְלֵא,
נִשְׁתֶּה אַהֲבָה וּמְרֻגָּע,
חִלּוֹם בְּהַקִּיץ נִרְאָה.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

11

Im Rhein, im heiligen Strome,
Da spiegelt sich in den Well'n,
Mit seinem großen Dome,
Das große heilige Cöln.

Im Dom' da steht ein Bildniß,
Auf goldenem Leder gemalt;
In meines Lebens Wildniß
Hat's freundlich hineingestrahlt.

Es schweben Blumen und Englein
Um unsre liebe Frau;
Die Augen, die Lippen, die Wänglein,
Die gleichen der Liebsten genau.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

18

Ich grolle nicht, und wenn das Herz auch bricht,
Ewig verlornes Lieb! Ich grolle nicht.
Wie du auch strahlst in Diamantenpracht,
Es fällt kein Strahl in deines Herzens Nacht.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

11

ברִיין, קְדוּשָׁה שֶׁל מוֹלְדֵת,
כְּמוֹ בְּמִין בְּאֵר טְבוּלָה
עִיר קֹדֶשׁ קָלֵן מִשְׁתַּקְפֵּת
עִם קִתְדֵרָלָה גְדוּלָה.

דִּיּוֹקָן בְּקִתְדֵרָלָה,
צְבוּעַ עַל עוֹר מְזֻהָב,
אֶת לֵיל חַיִּי מִלְמַעְלָה
מֵאִיר כְּמוֹ אִישׁ מְקָרֵב.

צְפִים סְבִיב מְדוּנָה שׁוֹפֵעַ
מִלְאָכִים בְּמַחֹל אֲטִי;
עֵינָיָה, שְׁפִתֶיהָ, לְחַיֶּיהָ
בְּדִיּוֹק כְּמוֹ שֶׁל אֶהוּבָתִי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

18

אֵין רִגְזַ בִּי גַם אִם נִשְׁבֵּר לְבִי,
הָאֵהָב הָאֲבוּד! אֵין רִגְזַ בִּי.
אֶף כִּי יִפְיֵג כְּנִהְלוֹם זֹהָר, -
לְשַׁחַר לְבָבְךָ זִיק אֹר אֵינוֹ חוֹדֵר.

Das weiß ich längst. Ich sah dich ja im Traum,
Und sah die Nacht in deines Herzens Raum,
Und sah die Schlang' die dir am Herzen frißt,
Ich sah, mein Lieb, wie sehr du elend bist.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

20

Das ist ein Flöten und Geigen,
Trompeten schmettern drein;
Da tanzt den Hochzeitreigen
Die Herzallerliebste mein.

Das ist ein Klingen und Dröhnen
Von Pauken und Schallmey'n;
Dazwischen schluchzen und stöhnen
Die guten Engellein.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

22

Und wüßten's die Blumen, die kleinen,
Wie tief verwundet mein Herz,
Sie würden mit mir weinen,
Zu heilen meinen Schmerz.

Und wüßten's die Nachtigallen

אָנִי זֹכֵר. רְאִיתִי בְּחֵלוֹם:
לֵיל אֶת לִבְךָ מִלֵּא עַד אֵין מְקוֹם,
וּסְבִיב לִבְךָ נְחֹשׁ אַרְסֵי נִכְרָה.
שָׁם, אֶהוּבָה, אֶת עֲלוּבָה כָּל כָּה.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

20

חֲלִיל, כְּנֹר, חֲצוּצָרֹת...
בְּאִמְצַע הַפֶּלֶה,
בְּחִירַת-לִבִּי רוֹקְדֹת
בְּעֵת חֲתֻנָּה שְׁלֵה.

אָנִי צוֹפֶה מֵהֶדְלֶת...
קוֹל-רַעַם שֶׁל תַּפִּים
תוֹךְ הַתִּיפְחוֹת מְצַמְרָרֶת
שֶׁל מְלֹאכִים טוֹבִים.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

22

וְאֵלוּ יָדַע הוּא, הַפָּרַח:
לִבִּי נִפְצַע וְרָפָה,
הִיָּה בּוֹכָה אֶתִּי, בְּטַח,
כְּדִי אוֹתוֹ לְרַפֵּא.

וְאִם הַזְמִיר יָדַע פַּעַם

Wie ich so traurig und krank,
Sie ließen fröhlich erschallen
Erquickenden Gesang.

Und wüßten sie mein Wehe,
Die goldnen Sternelein,
Sie kämen aus ihrer Höhe,
Und sprächen Trost mir ein.

Die alle können's nicht wissen,
Nur Eine kennt meinen Schmerz;
Sie hat ja selbst zerrissen,
Zerrissen mir das Herz.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

23

Warum sind denn die Rosen so blaß,
Oh, sprich, mein Lieb, warum?
Warum sind denn im grünen Gras
Die blauen Veilchen so stumm?

Warum singt denn mit so kläglichem Laut
Die Lerche in der Luft?
Warum steigt denn aus dem Balsamkraut
Hervor ein Leichenduft?

Warum scheint denn die Sonn' auf die Au
So kalt und verdrießlich herab?
Warum ist denn die Erde so grau
Und öde wie ein Grab?

Warum bin ich selbst so krank und so trüb,

עד כמה אני מסכן,
היה אז שר בנעם
לי שיר מרענן.

ואלו כוכב ברקיע
ידע כי רב צערי,
היה אלי הגיע,
כדי לנחם אותי.

אחת רק יודעת מהי
סבה לכאב שלי,
כי בעצמה קרעה היא
לשנים את לבי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

23

מדוע זה חנרים חנרדים,
אמרי, יקרה לי מכל!
מדוע בצל עשבים ירקים
אלם הסגל הכחל?

מדוע לעפרוני באויר
הקול כל כך נעלב?
מדוע לבשם דשא בהיר
ריח גויות פה נתעב?

מעל לאחו, מדוע, קרה
השמש וכה עגומה?
מדוע זה אדמה אפורה
לקבר ריק דומה?

מדוע אני כה קודר ודואב?

Mein liebes Liebchen? Sprich!
O, sprich, mein herzallerliebstes Lieb,
Warum verliebest du mich?

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

29

Und als ich so lange, so lange gesäumt,
In fremden Landen geschwärmt und geträumt:
Da ward meiner Liebsten zu lang die Zeit,
Und sie nähete sich ein Hochzeitkleid,
Und hat mit zärtlichen Armen umschlungen
Als Bräut'gam den dümmsten der dummen Jungen.

Mein Liebchen ist so schön und mild,
Noch schwebt vor mir ihr süßes Bild;
Die Veilchenaugen, die Rosenwänglein,
Die glühen und blüchen, jahraus, jahrein,
Daß ich von solchem Lieb' konnt' weichen,
War der dümmste von meinen dummen Streichen.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

33

Ein Fichtenbaum steht einsam
Im Norden auf kahler Höh'
Ihn schläfert; mit weißer Decke

אמרי לי מחמל נפשי!
אמרי, עני לי, בחירת-הלב,
מדוע נטשתי אותי?

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

29

בעודי משתהה לי כל כך ארפות,
שרוי בחלום בערים נכריות,
בחירת-לבבי, פן הזמן יחלף,
את שמלת-הכלולות תפירה לבסוף,
כרקה ידיה ברך סביב הנער-
טפש בטפשים – בלי ספק וצער.

אהובתי יפה, רכה,
דמויתה עוד מולי – ענוה, מתוקה,
פורחים תמיד ורדי לחיים,
חן פרח סגל בתכלת עינים,
ואם לא נגררתי בקסם הרשת -
מכל שטיותי זאת הכי מטפשת!

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

33

בודד עומד אשוח
על צוק בצפון צחור,
אותו השלגים וקרר

שיר ללחן של פ.הנסל בביצוע ב.טיסלר באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=OzDW5l28uq0>

Umhüllen ihn Eis and Schnee.

Er träumt von einer Palme,
Die fern im Morgenland
Einsam und schweigend trauert
Auf brennender Felsenwand.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

39

Ein Jüngling liebt ein Mädchen,
Die hat einen Andern erwählt;
Der Andre liebt eine Andre,
Und hat sich mit dieser vermählt.

Das Mädchen heiratet aus Ärger
Den ersten besten Mann,
Der ihr in den Weg gelaufen;
Der Jüngling ist übel dran.

Es ist eine alte Geschichte,
Doch bleibt sie immer neu;
Und wem sie just passieret,
Dem bricht das Herz entzwei.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

40

Hör' ich das Liedchen klingen,
Das einst die Liebste sang,

עוֹטְפִים בְּשִׁמִּיכַת הַכְּפֹר

עַל דְּמוּת שֶׁל דֶּקֶל מְשֻׁלְמֵת
הוּא בְּשִׁנְתוֹ חוֹלֵם,
שֶׁבְּמִזְרַח עוֹגֵמֵת
עַל גְּבַע יוֹקֵד שׁוֹמֵם.

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "הַאִינְטֵרמֵצוֹ הַלִּירִי"

39

בְּעֵלְמָה הַתְּאֵהָב הָעֵלֶם,
אֶךְ חֵן בְּעֵינֶיהָ נִשְׂאָ
אַחַר שְׂאוֹהֵב אַחֶרֶת
וְאוֹתָהּ לְאִשָּׁה נִשְׂאָ.

נִשְׂאֵת הָעֵלְמָה לְגִבֹּר
הָרֵאשׁוֹן וְהַטּוֹב כְּמוֹבָן
שֶׁפָּגְשָׁה בְּמִקְרָהּ בְּדֶרֶךְ,
וְהָעֵלֶם הוּא הַקָּרֵבָן.

הַסֵּפֹר יֵשֵׁן אֵין כְּמוֹהוּ
וְחֵדֵשׁ לְעוֹלָם נִשְׂאָר;
וּמִי שֶׁזָּהָ קָרָה לוֹ,
לְבוֹ לְשָׁנִים נִשְׁבֵּר.

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "הַאִינְטֵרמֵצוֹ הַלִּירִי"

40

וּכְשֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ
אֶת שִׁיר יְקִירָתִי,

So will mir die Brust zerspringen,
Vor wildem Schmerzendrang.

חֲזִי כְּלוֹ פּוֹקַע,
כָּאֵב תּוֹקֵף אוֹתִי.

Es treibt mich ein dunkles Sehnen
Hinauf zur Waldeshöh',
Dort löst sich auf in Thränen
Mein übergroßes Weh'.

אֶז אֶפֶל שֶׁל גַּעְגּוּעַ
לִיעַר אוֹתִי דוֹחֵף,
לְטַבֵּל בְּבִכֵי פְרוּעַ
אֶת כָּאֵבִי הַלֵּב.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

43

43 (*

Aus alten Märchen winkt es
Hervor mit weißer Hand,
Da singt es und da klingt es
Von einem Zauberland':

מֵאֲגֻדוֹת אוֹתֵתֶת
יָד לְבָנָה, בְּפָנִים
שִׁירָה צְלוּלָה רוֹטֶטֶת
מֵאֲרֵץ הַפְּלָאִים.

Wo bunte Blumen blühen
Im goldnen Abendlicht',
Und lieblich duftend glühen,
Mit bräutlichem Gesicht;

פּוֹרְחִים פְּרֻחִים בְּקֶשֶׁף
בְּעֶרְבֵי הַזְּהוּב,
וְאוֹיְרָה שֶׁל נֶשֶׁף -
נִיחּוּם וְהִבְהוּב.

Und grüne Bäume singen
Uralte Melodein,
Die Lüfte heimlich klingen,
Und Vögel schmettern drein;

עֲצִים שָׂרִים בְּיַחַד
מֵיטֵב הַמְּנַגֵּינוֹת,
נוֹשָׂאֵת הַבְּרִיזָה נַחַת,
וְצִפְרִים עָפוֹת;

Und Nebelbilder steigen
Wohl aus der Erd' hervor,
Und tanzen luft'gen Reigen,
Im wunderlichen Chor;

כָּאֵלוּ מֵהָאֲרֵץ
דְּמִיוֹת כְּעֶרְפֵּל
עוֹלוֹת לְרִקְדַּת בְּמַרְץ
בְּמַעְגַל אֶפֶל;

Und blaue Funken brennen
An jedem Blatt und Reis,

בוֹעֵר נִיצוּץ שֶׁל תְּכֵלֶת
עַל כָּל עֵלָה בְּסֶבֶךְ

Und rothe Lichter rennen
Im irren, wirren Kreis;

Und laute Quellen brechen
Aus wildem Marmorstein,
Und seltsam in den Bächen
Strahlt fort der Widerschein.

Ach! könnt' ich dorthin kommen,
Und dort mein Herz erfreu'n,
Und aller Qual entnommen,
Und frey und selig seyn!

Ach! jenes Land der Wonne,
Das seh' ich oft im Traum,
Doch kommt die Morgensonne
Zerfließt's wie eitel Schaum.

בְּאוֹר אָדָם - תִּפְאֶרֶת
לְנֶשֶׁף מְסֻבָּה;

וּמַעַן נוֹבֵעַ
מִשִּׁישׁ צַח טְבָעִי,
אֲשֶׁר גָּצִים זֹרַע
נִשְׁקָף כְּמוֹ בְּרָאִי.

הוֹ! לוֹ לְשֵׁם נִגְשָׁתִי,
חַיִּיתִי זֶה מִפְּכָר
בְּלִי יִסּוּרִים וְחֻשָׁתִי
חִפְשִׁי וּמְאֲשֶׁר!

הוֹ! אֶרֶץ שֶׁל הָאֲשֶׁר,
אֶת בְּחֵלוֹם כְּנֶס,
אך הַחֵלוֹם בְּבִקָּר,
כְּמוֹ קֶצֶף, מִתְמוֹסֵס.

(* ישנן שתי גרסאות לשיר זה: 6 ו-8 בתים. הראשונה היא הנפוצה יותר. היא נמצאת גם במהדורת ברלין בת 12 הכרכים משנת 1910, כמו גם בתרגומים הזמינים באינטרנט. באתר Wikisource מוצגת גרסה שנייה, זו שבה השתמש המלחין רוברט שומאן בשיר האחרון מהמחזור המדהים "אהבת משורר" למילים מתוך "האינטרמצו הלירי" של היינריך היינה. הנה התרגום שלה. לא הצלחתי למצוא הערות לגבי שתי הגרסאות. (א.ג.)

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

45

Am leuchtenden Sommermorgen
Geh' ich im Garten herum.
Es flüstern und sprechen die Blumen,
Ich aber wandle stumm.

Es flüstern und sprechen die Blumen,

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

45

אֲנִי מְטִיל בְּבִקָּר
דְּרֶךְ הַגֶּן שְׁעוֹד רִיק.
פְּרָחִים לוֹחֲשִׁים מְכַל חֶטֶר,
אֲבָל אֲנִי שׁוֹתֵק.

הֵם בְּרַחֲמֵים אוֹמְרִים: אָנָּה,

Und schau'n mitleidig mich an:
Sey unserer Schwester nicht böse,
Du trauriger, blasser Mann.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

47

Sie haben mich gequälet,
Geärgert blau und blaß,
Die einen mit ihrer Liebe,
Die andern mit ihrem Haß.

Sie haben das Brot mir vergiftet,
Sie gossen mir Gift ins Glas,
Die einen mit ihrer Liebe,
Die andern mit ihrem Haß.

Doch sie, die mich am meisten
Gequält, geärgert, betrübt,
Die hat mich nie gehasset,
Und hat mich nie geliebt.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

49

Wenn zwei von einander scheiden,
So geben sie sich die Händ',
Und fangen an zu weinen,
Und seufzen ohne End'.

תהיה שָׂמֵחַ יוֹתֵר
וְאַל תִּכְעַס עַל אַחֹתְנוּ,
אָדָם מְצַבְּרָח, חוֹר.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

47

עוֹנֵי כָלֵם וְהַכְּעִיסוּ,
הַחֲלִישׁוּ בַחוּץ וּבְפָנִים -
מֵרַב חֲבַתֶּם אֱלֹה,
מֵרַב שְׁנֵאתֶם אַחֵרִים.

הֵם לִי כָל פֶּת לַחֵם הַרְעִילוּ,
וְאָרֶס מִזְגוּ לְגִבְעִים -
מֵרַב חֲבַתֶּם אֱלֹה,
מֵרַב שְׁנֵאתֶם אַחֵרִים.

אך זו שְׁעִנְתִּי, הַכְּעִיסָה,
דְּכָאָה יוֹתֵר מִכָּלֵם,
לְגַמְרִי לֹא שְׁנֵאתִינִי,
וְלֹא אֶהְבֶּה מְעוֹלָם.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

49

בַּעַת פְּרֻדְתֶּם, הַשָּׂנִים
לְזוּג אֶת יָדָם מוֹשִׁיטִים,
דְּמַעוֹת עוֹמְדוֹת בְּעֵינֵים,
הֵם עַד בְּלִי דִי גוֹנְחִים.

Wir haben nicht geweinet,
Wir seufzten nicht "Weh!" und "Ach!"
Die Tränen und die Seufzer,
Die kamen hintennach.

"Buch der Lieder"
"Lyrisches Intermezzo"

51

Vergiftet sind meine Lieder; -
Wie könnte es anders sein?
Du hast mir ja Gift gegossen
Ins blühende Leben hinein.
Vergiftet sind meine Lieder; -
Wie könnte es anders sein?
Ich trage im Herzen viel Schlangen,
Und dich, Geliebte mein.

"Buch der Lieder"
"Lyrisches Intermezzo"

55

Ich hab' im Traum geweinet,
Mir träumte, du lägest im Grab.
Ich wachte auf, und die Träne
Floß noch von der Wange herab.

Ich hab' im Traum geweinet,
Mir träumt', du verließest mich.
Ich wachte auf, und ich weinte

בְּלִי "הו!" וּבְלִי "הָה!" אֲנַחְנוּ;
נִפְרְדְנוּ בְרָגַע הַמָּר;
בְּכִינוּ וּנְאֻנְחָנוּ
לְחֹד
יֹתֵר מֵאַחֵר.

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "הַאִינֶטְרַמְצוּ הַלִּירִי"

51

שִׁירֵי הֵם סְפוּגִים בְּרַעַל; -
אֲחֶרֶת לְהִיּוֹת לֹא יָכוֹל.
שִׁפְכָתָ אֶת הַסֶּם לִי פְּנִימָה
חַיִּי הַפּוֹרְחִים לְקַטֵּל.

שִׁירֵי הֵם סְפוּגִים בְּרַעַל; -
אֲחֶרֶת לְהִיּוֹת לֹא יָכוֹל.
בְּלֵב שְׁלִי קֵן שֶׁל נָחָשׁ,
שֶׁרְצִים וְאֶת בֵּין הַפֶּל.

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "הַאִינֶטְרַמְצוּ הַלִּירִי"

55

בְּחִלּוּמֵי בְּכִיתִי:
בְּקֶבֶר הַיִּיתָ לְפָנַי.
הַקְצָתִי הַלּוּם, וּבַחֲשֶׁה
הוֹצֵפוּ בְּדַמְעוֹת לְחַיִּי.

בְּחִלּוּמֵי בְּכִיתִי:
נִטְשָׁתָ אוֹתִי עַד עוֹלָם.
הַקְצָתִי נְדָהֵם, עַד הַשְּׁחַר
בְּכַיִּי הַנוֹאֵשׁ לֹא נָדָם.

Noch lange bitterlich.

Ich hab' im Traum geweinet,
Mir träumte, du bliebest mir gut.
Ich wachte auf, und noch immer
Strömt meine Tränenflut.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

56

Allnächtlich im Traume seh ich dich,
Und sehe dich freundlich grüßen,
Und laut aufweinend stürz ich mich
Zu deinen süßen Füßen.

Du siehst mich an wehmütiglich,
Und schüttelst das blonde Köpfchen;
Aus deinen Augen schleichen sich
Die Perlenttränenröpfchen.

Du sagst mir heimlich ein leises Wort,
Und gibst mir den Strauß von Zypressen,
Ich wache auf, und der Strauß ist fort,
Und das Wort hab ich vergessen.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

65

Die alten, bösen Lieder,
Die Träume schlimm und arg,

בְּחִלּוּמֵי בְּכִיתִי:
רְאִיתִיךָ שְׁלִי עַד עוֹלָם.
הַקְצָתִי עֲצוּב, עֲדִין
שְׁטָף בְּכִי לֹא תָם.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

56

בְּלֵיל בְּחִלּוּם מְרֵאוֹתֶיךָ נִרְגָשׁ,
נִפְעָם מִחֵן בְּרִכּוֹתֶיךָ
לְהִתְרַפֵּק בְּבִכִי אֲנִי חֹשׁ
אֶל מְתִיקוֹת רִגְלֶיךָ.

אֶת מִסְתַּפְּלֵת עָלַי בְּהֶרְהוּר,
וְאֶת רֵאשׁוֹךְ מְנַעֲרָת;
וּמַעֲיִנֶיךָ בְּלֵב שְׁבוּר
טְפוֹת פְּנִינִים מְגֻלְגֵּלֶת.

אֶת לִי לּוֹחֶשֶׁת מְלֵה שְׁקֻטָה,
בְּעֵנֶף בְּרוֹשׁ מִמֶּךָ הִתְבְּרַכְתִּי.
הַקְצָתִי, עֵנֶף נְעֵלָם, וְעֵתָה
גַּם אֶת הַמְּלֵה שְׁכַחְתִּי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

65

שִׁירֵי עֵבֶר וְהֶבֶל
וְחִלּוּמוֹת שְׂאוּל -

Die laßt uns jetzt begraben,
Holt einen großen Sarg.

Hinein leg' ich gar manches,
Doch sag' ich noch nicht was;
Der Sarg muß seyn noch größer
Wie's Heidelberger Faß.

Und holt eine Todtenbahre,
Von Brettern fest und dick;
Auch muß sie seyn noch länger
Als wie zu Maynz die Brück'.

Und holt mir auch zwölf Riesen,
Die müssen noch stärker seyn
Als wie der starke Christoph,
Im Dom zu Cöln am Rhein.

Die sollen den Sarg forttragen,
Und senken in's Meer hinab;
Denn solchem großen Sarge
Gebührt ein großes Grab.

Wißt Ihr warum der Sarg wohl
So groß und schwer mag seyn?
Ich legt' auch meine Liebe
Und meinen Schmerz hinein.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

2

Ich weiß nicht, was soll es bedeuten,
Daß ich so traurig bin;

כעת לקבר כל אלה
דרוש ארון גדול

מהחבית למים
; (בהידלברג נמצאת)
אשים בו חד או שניים
(עדין לא אפרט).

ואלנקה נדרשת
מלוחות-עץ עבים,
לארך של הגשר,
אשר במינץ רואים.

תריסר גברים עם חסן,
דרושים, חזק יותר
משל ענק מקלן
(הוא פסל כריסטופר).

אז יש לזרק לעבר
הים את הארון,
כי לו מגיע קבר
גדול כפנתאיון.

ומה לשים בקשתי
לתא גדול כל כך?
- את הכאב שקשתי
האהב שדערך.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

2

אינני יכול לתפס למה
זה כל כך אותי מרגש:

Ein Märchen aus alten Zeiten,
Das kommt mir nicht aus dem Sinn.

Die Luft ist kühl und es dunkelt,
Und ruhig fließt der Rhein;
Der Gipfel des Berges funkelt
Im Abendsonnenschein.

Die schönste Jungfrau sitzet
Dort oben wunderbar
Ihr gold'nes Geschmeide blitzet,
Sie kämmt ihr gold'nes Haar.

Sie kämmt es mit gold'nem Kamme,
Und singt ein Lied dabei;
Das hat eine wundersame,
Gewaltige Melodei.

Den Schiffer im kleinen Schiffe
Ergreift es mit wildem Weh;
Er schaut nicht die Felsenriffe,
Er schaut nur hinauf in die Höh'.

Ich glaube, die Wellen verschlingen
Am Ende Schiffer und Kahn;
Und das hat mit ihrem Singen
Die Loreley gethan.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

ספור אגדה של פעם
את לבבי לא נוטש.

בשקט זורם לו הרין;
מחשיה, האויר קריר;
פסגות נוצצות עדין
באור השקיעה הבהיר.

על רום הסלע יושבת
יפהפיה צעירה,
שרשרת זהב מהבהבת,
זוהר זהב שערה.

אותו העלמה סורקת
במסרק שזהב כלו,
ושרה שיר, מרתקת
עצמת הפלא שלו.

החותר בסירה גולשת
מקשיב לה בכאב גדל;
הוא לא מסתכל על האשד,
הוא רק אל על מסתכל.

החותר בסירה נפרמת
יספה לבסוף, ודאי;
לקל זה היתה גורמת
בשירתה לורלי.

15 תרגומים לעברית

<http://mymilim.info/?p=3446>

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

Der Wind zieht seine Hosen an,
Die weißen Wasserhosen!
Er peitscht die Wellen, so stark er kann,
Die heulen und brausen und tosen.

Aus dunkler Höh, mit wilder Macht,
Die Regengüsse träufen;
Es ist, als wollt die alte Nacht
Das alte Meer ersäufen.

An den Mastbaum klammert die Möwe sich
Mit heiserem Schrilla und Schreien;
Sie flattert und will gar ängstlich
Ein Unglück prophezeien.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

13

Wenn ich an deinem Hause
Des Morgens vorübergeh,
So freuts mich, du liebe Kleine,
Wenn ich dich am Fenster seh.

Mit deinen schwarzbraunen Augen
Siehst du mich forschend an:
Wer bist du, und was fehlt dir,
Du fremder, kranker Mann?

»Ich in ein deutscher Dichter,
Bekannt im deutschen Land;
Nennt man die besten Namen,
So wird auch der meine genannt.

את זוג מכנסיה ממי ים תפורים
הרוח עליה לובשת
בכל עצמתה מצליפה בגלים -
שאון, יללה מתחדשת!

בחשה מחלט את כוחו המפגן
הגשם ברעם מביע;
הליל הישן את היים הישן
רוצה, כנראה, להטביע.

השחף לתרן נצמד ורועד,
בישן בתוף תהו ובהו;
צועק וצועק בקולו הצרוד
את שעת האסון מנבא הוא.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

13

כשמול ביתך בבקר
אני עובר ביגון,
כל כך נעים לי, מתק,
לראות אותך בחלון.

עיניך חומות-שחורות חרש
כאלו אומרות לי: "ענה,
איש זר, מי אתה, למה
נראה אבוד, מענה?"

"פיטן גרמני הנני,
ידוע במולדתי;
ובין טובי יוצריה
תמיד יזכירו אותי.

Und was mir fehlt, du Kleine,
Fehlt manchem im deutschen Land;
Nennt man die schlimmsten Schmerzen,
So wird auch der meine genannt.«

ומה שחסר אני, מתק,
חסים בארצנו רבים,
כדוני מכלם גרוע
את פאבי מזכירים".

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

20

20

[הפיל]

Still ist die Nacht, es ruhen die Gassen,
In diesem Hause wohnte mein Schatz;
Sie hat schon längst die Stadt verlassen,
Doch steht noch das Haus auf demselben Platz.

לילה שקט, הרחוב גם עוֹדֵנו,
פאן גרה היא, אוֹצֵרי, בעבר.
היא פָּבֵר מִזְמַן עֲזָבָה אֶת עִירָנו,
הבית ההוא עוד על תלו נשאר.

Da steht auch ein Mensch und starrt in die Höhe,
Und ringt die Hände vor Schmerzengewalt;
Mir graust es, wenn ich sein Antlitz sehe –
Der Mond zeigt mir meine eigene Gestalt.

מוֹצֵף יְגוֹנוֹת, פּוֹכֵר לוֹ יְדִים,
אָדָם מְבִיט שָׁם אֶל עַל בְּחֻשָׁאֵי.
מוֹרָא אוֹחֵז בִּי לְמִרְאֵה עֵינַיִם:
הַסְהַר מִרְאֵה לִי אֶת קְלִסְתֵּר פְּנֵי.

Du Doppelgänger, du bleicher Geselle!
Was affst du nach mein Liebesleid,
Das mich gequält auf dieser Stelle
So manche Nacht in alter Zeit?

חֵבֵר חוֹר, כְּפִילִי, הַפֶּסֶק נָא!
לא די ללעג לצרתתי?
לילות אין ספור נמשכתי הנה
ביסורי אהבתי.

שיר ללחן של פ.שוברט בביצוע ד.פישר-דיסקאו באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=VAN3CqiSL1k>

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

Was will die einsame Träne?
 Sie trübt mir ja den Blick.
 Sie blieb aus alten Zeiten
 In meinem Auge zurück.

Sie hatte viel' leuchtende Schwestern,
 Die alle zerflossen sind,
 Mit meinen Qualen und Freuden
 Zerflossen in Nacht und Wind.

Wie Nebel sind auch zerflossen
 Die blauen Sternelein,
 Die mir jene Freuden und Qualen
 Gelächelt ins Herz hinein.

Ach, meine Liebe selber
 Zerfloßen wie eitel Hauh!
 Du alte, einsame Träne,
 Zerfließe jetzunder auch!

“Buch der Lieder”
 “Die Heimkehr”

Sie liebten sich beide, doch keiner
 Wollt es dem andern gestehn;
 Sie sahen sich an so feindlich,
 Und wollten vor Liebe vergehn.

מְכַל הַשָּׁנִים שָׁפְגוּ
 דְמָעָה בּוֹדְדָה נוֹתְרָה,
 אֶת מְבֹטֵי עוֹמָמֶת.
 מִדּוּעַ לְעֵין חֲזָרָה?

אֲחִיּוֹת נוֹצְצוֹת הָיוּ לָהּ
 וְלְרִסְיִים נִשְׁבְּרוּ,
 עִם יְסוּרֵי וְשִׁמְחוֹת הֵן
 בְּרוּחַ לִילִית פָּרְחוּ.

כְּעֶרְפֵל הַתְּפֹזְרוּ גַם
 קִרְנֵי כּוֹכְבִים כְּחִלּוֹת,
 שֶׁתּוֹךְ כְּדֵי חִיוּךְ לִי הִגְדִישׁוּ
 אֶת הַיְסוּרִים וְשִׁמְחוֹת.

וְהֶאֱהָבָה לְנֹצַח
 פָּרְחָה כְּמִשָּׁב סִתְמִי!
 כָּעֵת, הַדְמָעָה הַנוֹתְרָת, -
 גַּם אֶת לְרִסְיִים הַשְׁבְּרִי!

שיר ללחן של ר. שומאן בביצוע ס. בורניקה-קלישבסקה באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=06digaWtDRM>

מן ה"ספר השירים"
 מן המחזור "שוב במולדת"

הם התאהבו, אבל שְׁנֵהֶם
 רָגַשׁ סָרְבוּ לְגִלּוֹת.
 וְשְׁנֵהֶם אִיבָה הַפְּגִינוּ,
 הֶאֱהָב רָצוּ לְהִגְלוֹת.

Sie trennten sich endlich und sahn sich
Nur noch zuweilen im Traum;
Sie waren längst gestorben,
Und wußten es selber kaum.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

36

Mensch, verspote nicht den Teufel,
Kurz ist ja die Lebensbahn,
Und die ewige Verdammnis
Ist kein bloßer Pöbelwahn.

Mensch, bezahle deine Schulden,
Lang ist ja die Lebensbahn,
Und du mußt noch manchmal borgen,
Wie du es so oft getan.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

46

Herz, mein Herz, sei nicht beklommen,
Und ertrage dein Geschick,
Neuer Frühling gibt zurück,
Was der Winter dir genommen.

Und wie viel ist dir geblieben!
Und wie schön ist noch die Welt!
Und, mein Herz, was dir gefällt,

ואז לבסוף נפרדו הם,
אולי בחלום התראו;
מזמן כבר שנהם מתו,
אך על זה כמעט לא ידעו.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

36

החיים קצרים שלנו.
לשטן אל נא תלעג,
כי קללה נצחית ותפת,
בנאדם, לא סתם משג.

ארכים חיים שלנו.
בעתם שלם חובות.
כמו שפבר תכופות עשית,
בנאדם, תמשיך ללוות.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

46

אל תקבל, לבי, גם חרף
הקשיים של גורלך.
באביב מחזר לך
כל מה שלקח לו חרף.

העולם נפתח בפניך
פה יפה וכה גדול!
לאהב מתר הפל

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

47

Du bist wie eine Blume,

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

47

את כה דומה לפרח,

So hold und schön und rein;
Ich schau dich an, und Wehmut
Schleicht mir ins Herz hinein.

Mir ist, als ob ich die Hände
Aufs Haupt dir legen sollt,
Betend, daß Gott dich erhalte
So rein und schön und hold.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

54

Teurer Freund, du bist verliebt,
Und dich quälen neue Schmerzen;
Dunkler wird es dir im Kopf,
Heller wird es dir im Herzen.

Teurer Freund, du bist verliebt,
Und du willst es nicht bekennen,
Und ich seh des Herzens Glut
Schon durch deine Weste brennen.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

55

Ich wollte bei dir weilen
Und an deiner Seite ruhn;
Du mußttest von mir eilen;

בְּחֹן, יְפִי, טַהַר זֹהָר;
אֲנִי מִבֵּית בְּךָ, וְעֶצֶב
אֶל תּוֹךְ לִבִּי חוֹדֵר.

יְדֵי רוּצָה לְהַנִּיחַ
בְּתַפִּילָה עַל הָרֹאשׁ שְׁלֹךְ,
לְבַקֵּשׁ מֵאֵלֵי שְׁיִשְׁמַר הוּא
בְּחֹן, יְפִי, טַהַר אוֹתְךָ.

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזוֹר "שׁוֹב בַּמּוֹלַדֶּת"

54

אֶתְּךָ, רַע, מְאֵהֵב,
מִמְכָּאוֹב חֲדָשׁ גּוֹנֵחַ;
לְגַמְרֵי הַחֲשִׁיךְ הָרֹאשׁ,
וְהַלֵּב כְּלוֹ זֹרֵחַ.

אֶתְּךָ, רַע, מְאֵהֵב,
מִנְסָה לְטַעַן אַחֲרֶת,
אֲבָל לְהַבִּת לְבָךְ
דְּרֹךְ אַפְדָּה נוֹהֶרֶת.

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזוֹר "שׁוֹב בַּמּוֹלַדֶּת"

55

אוֹתְךָ חִלְמַתִּי נִשְׁאַרְתְּ,
עִמָּךְ רְצִיתִי לְשִׁקֵּט;
הֵיית לְמַהֵר חִיבָתְךָ,

Du hattest viel zu tun.

Ich sagte, daß meine Seele
Dir gänzlich ergeben sei;
Du lachtest aus voller Kehle,
Und machtest ´nen Knicks dabei.

Du hast noch mehr gesteigert
Mir meinen Liebesverdruß,
Und hast mir sogar verweigert
Am Ende den Abschiedskuß.

Glaub nicht, daß ich mich erschieße,
Wie schlimm auch die Sachen stehn!
Das alles, meine Süße,
Ist mir schon einmal geschehn.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

57

Habe mich mit Liebesreden
Festgelogen an dein Herz,
Und, verstrickt in eigne Fäden,
Wird zum Ernste mir mein Scherz.

Wenn du dich, mit vollem Rechte,
Scherzend nun von mir entfernst,
Nahn sich mir die Höllenmächte,
Und ich schieß mich tot im Ernst.

הַרְבֵּה דְּבָרִים לַעֲשׂוֹת.

אָמַרְתִּי, נַפְשִׁי מְסוּרָה לָךְ,
חַי עֲבוּרֶךָ אַחֲרַיב;
צָחַקְתָּ בְּצִלְלִי שֶׁל קֶרַח,
וּקְנִקְסוֹן עֲשִׂית אָדִיב.

הַגְּבַרְתָּ עֲנוּי הָעֵדֶף
עַל אַהֲבָה אֲבִדָה,
אִפְלוּ סִרְבַּת בְּתִקְוָךָ
לְנִשְׁיִקֵת הַפְּרֻדָּה.

טְעִית, אִם חֲשַׁבְתָּ שְׂמִזְעָם
אִירָה בְּעֲצָמֵי מְמַרְמֵר!
כָּל זֶה, מִתּוֹקָה שְׁלִי, פְּעַם
קָרָה לִי כִּבֵּר בְּעֶבֶר.

מִן הַ"סֵּפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזוֹר "שׁוֹב בַּמּוֹלַדֵּת"

57

אֶת לִבִּי בְּצַחֲוֹק רַתְּקִיתִי
בְּמִלּוֹת הָאֲהָבָה;
בְּחוּטֵי עֲצָמֵי שְׂתַקִּיתִי,
לְהַקִּיץ עָלַי חוֹבָה.

אִם עוֹד תִּבְרַחֲנִי בְּצַחֲוֹק לִי
(!שׁ לְזֶה וְדַאי לָךְ זְכוּת),
הַשֵּׁטֶן יִתֵּן אֶקְדַּח לִי,
וְאַמוֹת בְּרָצִינוֹת.

Ich wollt' meine Schmerzen ergössen
Sich all in ein einziges Wort,
Das gäb' ich den lustigen Winden,
Die trügen es lustig fort.

Sie tragen zu dir, Geliebte,
Das Schmerzerfüllte Wort;
Du hörst es zu jeder Stunde,
Du hörst es an jedem Ort.

Und hast du zum nächtlichen Schlummer
Geschlossen die Augen kaum,
So wird dich mein Wort verfolgen
Bis in den tiefsten Traum.

Du hast Diamanten und Perlen,
Hast alles, was Menschenbegehr,

לוֹ כָּל מְכַאֲבֵי שְׂכָאֲבַתִּי,
כָּלֵם יִתְמַזְגוּ לְמֵלֶה
אֶחָת-יְחִידָה וְהִלְאָה
תִּשָּׂא אוֹתָהּ רוּחַ קֵלָה.

נִשְׂאָת, אֶהוּבָה, אֵלַיָּךְ
מֵלֶה גְדוּשֵׁת הַיְגוֹן,
אוֹתָהּ, הַצְּלוּלָה בְּאֲזֵנַיָּךְ,
תִּשְׁמָעֵי בְּכָל עֵת וּמְקוֹם.

בְּלֵיל כְּאֲשֶׁר אֶתְּ נִרְדָּמֶת,
עוֹצְמֶת עֵינַיָּךְ לְבִסּוּף,
אוֹתָךְ אֶז מֵלֵת הַצַּעַר
עַד עֵמֶק שְׁנֵתְךָ תִּרְדָּף.

שיר ללחן של פ. מנדלסון-ברטולדי בביצוע ב.בוני באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=I9MPxVBZjNU>

וללחן של פ. צ'ייקובסקי בביצוע מ. מגומייב באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=agaeXKRc2EU>

אֲבָנֵי-חַן, פְּנִינִים לָךְ בְּשִׁפְעַי,
הַכֹּל, כְּדָמְיוֹן רַבָּתִי,

Und hast die schönsten Augen -
Mein Liebchen, was willst du mehr?

Auf deine schönen Augen
Hab ich ein ganzes Heer
Von ewigen Liedern gedichtet -
Mein Liebchen, was willst du mehr?

Mit deinen schönen Augen
Hast du mich gequält so sehr,
Und hast mich zu Grunde gerichtet -
Mein Liebchen, was willst du mehr?

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

64

Gaben mir Rat und gute Lehren,
Überschütteten mich mit Ehren,
Sagten, daß ich nur warten sollt,
Haben mich protegieren gewollt.

Aber bei all ihrem Protegieren
Hätte ich können vor Hunger krepieren,
Wär nicht gekommen ein braver Mann,
Wacker nahm er sich meiner an.

Braver Mann! Er schafft mir zu essen!
Will es ihm nie und nimmer vergessen!
Schade, daß ich ihn nicht küssen kann!
Denn ich bin selbst dieser brave Mann.

יפות ביותר עיניך -
מה עוד לך, אהובתי?

בגין יפעת עיניך
את צבא השירים אלמותי
חברתי במו ידיו -
מה עוד לך, אהובתי?

ואת ביפעת עיניך
בלי הרף יסרת אותי,
הצלחת קבר לכלותני -
מה עוד לך, אהובתי?

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

64

נתנו עצות ואידיאות טובות,
אמרנו שאני צריך לחכות,
שבחו אותי וראו בי מופת,
כלם רצו חסותם לי לתת.

אבל, עם כל הכבוד לחסות,
כולתי מרעב מזמן למות,
אלמלא איש טוב לבוא הואיל,
לקח את עסקי באפן פעיל.

איש טוב! הוא הביא לי אכל מהר!
ואני אותו כל הזמן זוכר!
אך איך לנשק אותו, להחמיא,
אם המציל הוא אני עצמי?

Donna Clara.

“Buch der Lieder”

“Die Heimkehr”

Donna Clara

In dem abendlichen Garten
Wandelt des Alkalden Tochter;
Pauken- und Trommetenjubil
Klingt herunter von dem Schlosse.

»Lästig werden mir die Tänze

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

דוֹנָה קְלָרָה

בְּגִנָּה בְּשַׁעַת הָעֶרֶב
בֵּת נְשֵׁל רֹאשׁ הָעִיר פּוֹסַעַת;
וּמֵן הַטִּירָה שׁוֹמַעַת
הַצּוֹצְרוֹת, תִּפְּיִים וְזָמַר.

Und die süßen Schmeichelworte,
Und die Ritter, die so zierlich
Mich vergleichen mit der Sonne.

Überlästig wird mir alles,
Seit ich sah, beim Strahl des Mondes,
Jenen Ritter, dessen Laute
Nächtens mich ans Fenster lockte.

Wie er stand so schlank und mutig,
Und die Augen leuchtend schossen
Aus dem edelblassen Antlitz,
Glich er wahrlich Sankt Georgen.«

Also dachte Donna Clara,
Und sie schaute auf den Boden;
Wie sie aufblickt, steht der schöne,
Unbekannte Ritter vor ihr.

Händedrückend, liebeblüsternd
Wandeln sie umher im Mondschein,
Und der Zephir schmeichelt freundlich,
Märchenartig grüßen Rosen.

Märchenartig grüßen Rosen,
Und sie glühen wie Liebesboten. -
Aber sage mir, Geliebte,
Warum du so plötzlich rot wirst?

»Mücken stachen mich, Geliebter,
Und die Mücken sind, im Sommer,
Mir so tief verhaßt, als wären
Langenasge Judenrotten.«

Laß die Mücken und die Juden,
Spricht der Ritter, freundlich kosend.

"נמאסו הרקודים לי,
חנופה, מלים של מתק,
אברים שבנפוח
משנים אותי לשמש.

הם מיתרים מרגע,
שהופיע מול ירח
האביר עם הלאוטה,
ואל החלון נמשכת.

איה עמד תמיר באמץ,
זהרו עיניו בלילה,
פני אציל שלו הלבנו,
לסן חורחה כה דמה הוא."

כה חלמה אז דונה קלרה
והשפילה את עיניה.
ופתאום אותו רואה היא -
את האישה הלא ידוע.

לחש אהב, חום ידים,
טיולים לאור הסהר,
לטיפות קלות של רוח
וברכות קסומות של ורד.

הברכות מקל הורד
לוהטות כמו אש האהב -
אה, אהובתי, הגידי,
למה את סמוקה פלהב?

"יתושים עוקצים בלי הרף,
אהובי, והם בקיץ
כמו היהודים שנואים לי
עם אפם ארך מסריח."

אה, עזבי אותם כרגע, -

Von den Mandelbäumen fallen
Tausend weiße Blütenflocken.

Tausend weiße Blütenflocken
Haben ihren Duft ergossen. -
Aber sage mir Geliebte,
Ist dein Herz mir ganz gewogen?

»Ja, ich liebe dich, Geliebter,
Bei dem Heiland seis geschworen,
Den die gottverfluchten Juden
Boshaft tückisch einst ermordet.«

Laß den Heiland und die Juden,
Spricht der Ritter, freundlich kosend.
In der Ferne schwanken traumhaft
Weiße Liljen, lichtumflossen.

Weiße Liljen, lichtumflossen,
Blicken nach den Sternen droben. -
Aber sage mir Geliebte,
Hast du auch nicht falsch geschworen?

»Falsch ist nicht in mir, Geliebter,
Wie in meiner Brust kein Tropfen
Blut ist von dem Blut der Mohren
Und des schmutzgen Judenvolkes.«

Laß die Mohren und die Juden,
Spricht der Ritter, freundlich kosend;
Und nach einer Myrtenlaube
Führt er die Alkudentochter.

Mit den weichen Liebesnetzen
Hat er heimlich sie umflochten;
Kurze Worte, lange Küsse,

הַאֲבִיר אוֹתָהּ קוֹטֵעַ.
עַל שְׁנֵיהֶם שְׁקֵדִיּוֹת שׁוֹפְכוֹת
גִּשְׁם שֶׁל עָלֵי כּוֹתֶרֶת.

גִּשְׁם שֶׁל עָלֵי כּוֹתֶרֶת
מְפֹזֵר בְּלִיל נִחוּחַ. -
אָה, אֶהוּבָתִי, הַגִּידִי,
בְּמֵלֵאוֹ לִבְךָ שִׁיְךָ לִי?

"כֵּן, אֲנִי אוֹתְךָ אוֹהֶבֶת,
וְנִשְׁבַּעַת בְּמוֹשִׁיעַ,
אֲשֶׁר יְהוּדִים, בְּנֵי זָבֹל,
בְּבִגְדֵיהֶם הִרְגוּ בְּסֶכֶל".

אָה, עֲזָבִי אוֹתְךָ כָּרְגַע, -
הַאֲבִיר אוֹתָהּ קוֹטֵעַ.
בְּנִמְנוֹם, טְבוּעוֹת בְּנִגְהָ,
שׁוֹשְׁבוֹת מְלֵאוֹת מְרֻגָע.

שׁוֹשְׁבוֹת מְלֵאוֹת מְרֻגָע
בְּכוֹכֵב צוֹפוֹת לְמַעְלָה. -
אָה, אֶהוּבָתִי, הַגִּידִי,
אֵת כְּנֵה עֲכָשׁוֹ בְּנֶדְרָ?

"אֶהוּבִי, טַפַּת כְּזָב בִּי
אֵין, כְּמוֹ בְּדָמֵי טָפָה אֵין
לֹא שֶׁל בֵּת מוֹרִים וְלֹא שֶׁל
בֵּת מֹשֶׁה הַמְּלַכְלָכֶת".

אָה, עֲזָבִי אוֹתְךָ כָּרְגַע, -
הַאֲבִיר לוֹחֵשׁ, אֵת קִלְרָה
הוּא מוֹשֵׁךְ אֶל תּוֹךְ הָאֶפֶל
שֶׁל סַכַּת הַדַּס פּוֹרֵחַ.

הוּא עֵטֶף אוֹתָהּ בְּרִשְׁת
רְגִשׁוֹת בְּלִתֵּי מְרֻגָשׁת.

Und die Herzen überflossen.

Wie ein schmelzend süßes Brautlied
Singt die Nachtigall, die holde;
Wie zum Fackeltanze hüpfen
Feuerwürmchen auf dem Boden.

In der Laube wird es stiller,
Und man hört nur, wie verstohlen,
Das Geflüster kluger Myrten
Und der Blumen Atemholen.

Aber Pauken und Trommeten
Schallen plötzlich aus dem Schlosse,
Und erwachend hat sich Clara
Aus des Ritters Arm gezogen.

»Horch, da ruft es mich, Geliebter;
Doch, bevor wir scheiden, sollst du
Nennen deinen lieben Namen,
Den du mir so lang verborgen.«

Und der Ritter, heiter lächelnd,
Küßt die Finger seiner Donna,
Küßt die Lippen und die Stirne,
Und er spricht zuletzt die Worte:

Ich, Sennora, Eur Geliebter,
Bin der Sohn des vielbelobten,
Großen, schriftgelehrten Rabbi
Israel von Saragossa.

נְשִׁיקָה מְלִים הַחֲלִיפָה,
לְכַבּוֹת גְּדָשׁוּ בְּאֶשֶׁר.

כְּמוֹ שִׁיר חֲתָנָה רַב נְעָם
שֶׁר זָמִיר יָפָה בְּחֻשָּׁה;
כְּמוֹ זִיקִים שֶׁל הַשְּׁלֵהֶבֶת
עָפוּ גַחְלִילִיּוֹת בְּקֶרֶקֶע.

בְּסֶכָה גּוֹבֵר הַשֶּׁקֶט,
לְפַעֲמִים אֶפְשָׁר לְשִׁמַּע
לְחִישַׁת בְּדֵי הַשִּׁיחַ,
אֲנַחוֹת קִלּוֹת שֶׁל פָּרוּחַ.

חֲצוּצָרוֹת, תַּפִּים לְפִתַע
בְּטִירָה קוֹלוֹת הַשְּׁמִיעוּ,
קִלְרָה מִשְׁנֵתָה הַקִּיצָה,
וְעִזְבָה יְדֵי הַגֶּבֶר.

"אֶהוּבִי, צְרִיף לְלַכֵּת;
אֲבָל כָּל עוֹד לֹא נִפְרָדְנוּ,
אֶת שְׁמִי עֲכֹשׁוּ הַגֵּד לִי,
שֶׁהִסְתַּרְתָּ כָּאֵן מִמֶּנִּי".

הַאֲבִיר עֲדִין, שְׁמַח
מִנִּשְׁקָה לָהּ אֶת יְדֶיהָ,
אֶת שִׁפְתֶיהָ, אֶת הַמַּצַּח;
לְבַסּוֹף הוּא כֶּף עוֹנָה לָהּ:

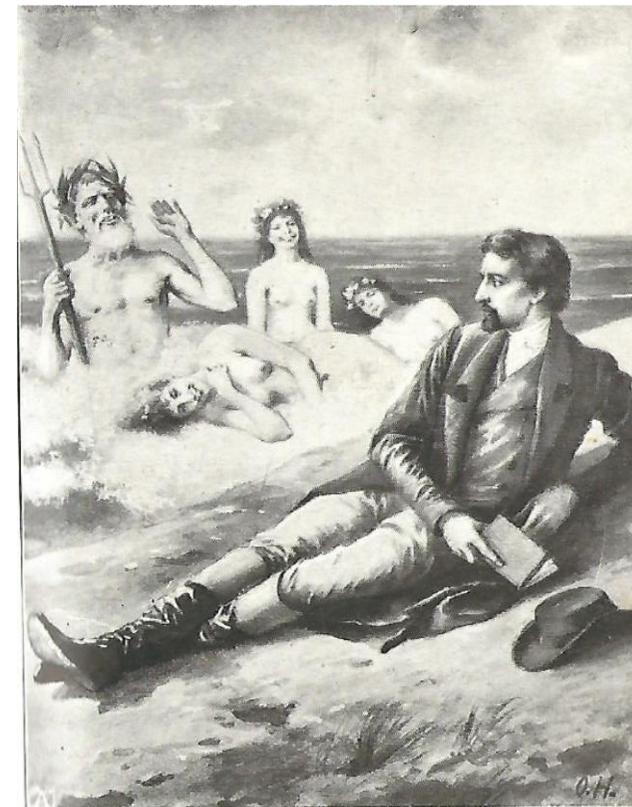
מִי אֲנִי? וּבְכֵן, הַנְּנִי
מֵאֵהֶב שְׁלָהּ, סִינְיֹרָה,
בְּנוֹ שֶׁל אִישׁ גְּדוֹל, הַרְבֵּי
יִשְׂרָאֵל מִסָּרְגוֹסָה.

“Buch der Lieder”
“Die Nordsee”

1.5

Poseidon

Die Sonnenlichter spielten
Über das weithinrollende Meer;

Poseidon.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "הים הצפוני"

1.5

פּוֹסִידוֹן

שֶׁחָקוּ אֶז קַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ

Fern auf der Reede glänzte das Schiff,
Das mich zur Heimat tragen sollte;
Aber es fehlte an gutem Fahrwind.
Und ich saß noch ruhig auf weißer Düne,
Am einsamen Strand,
Und ich las das Lied vom Odysseus,
Das alte, das ewig junge Lied,
Aus dessen meerdurchrauschten Blättern
Mir freudig entgegenstieg
Der Atem der Götter,
Und der leuchtende Menschenfrühling,
Und der blühende Himmel von Hellas.
Mein edles Herz begleitete treulich
Den Sohn des Laertes, in Irrfahrt und Drangsal,
Setzte sich mit ihm, seelenbekümmert,
An gastliche Herde,
Wo Königinnen Purpur spinnen,
Und half ihm lügen und glücklich entrinnen
Aus Riesenhöhlen und Nymphenarmen,
Folgte ihm nach in kimmerische Nacht,
Und in Sturm und Schiffbruch,
Und duldet mit ihm unsägliches Elend.
Seufzend sprach ich: Du böser Poseidon,
Dein Zorn ist furchtbar,
Und mir selber bangt
Ob der eignen Heimkehr.
Kaum sprach ich die Worte,
Da schäumte das Meer,
Und aus den Wellen stieg
Das schilfbekränzte Haupt des Meergotts,
Und höhnisch rief er:
Fürchte dich nicht, Poetlein!
Ich will nicht im geringsten gefährden
Dein armes Schiffchen,
Und nicht dein liebes Leben beängstgen
Mit allzu bedenklichem Schaukeln.

על הים הסוחר את גליו;
בקצה המפרץ ספינה זורחת,
אשר תקח אותי למולדת,
חפתה לרוח בכון התנועה.
ישבתי שלו על החול הלבן
בחוף השומם,
קראתי את השיר על אודיסאוס -
שיר ישן וחדש לנצח.
מדפיו, מלאי רעש הים,
נשבו אלי בשמחה
נשימת האלים,
אביב קורן של בני-אנוש,
השמים הפורחים של הלס. (*
לבי האציל לזה במסירות
את בנו של לארטס בצערו
ובנדודיו: ישב, עצוב, אתו
מול האח החביב
היכן שהמלכות טוות ארגמן,
עזר לו לשקר ולברח
מחבוקי נימפות, ממערות ענקים;
ובליל קימריה לזה אותו
בסערה, בטביעת-אניה;
מהיגונו הלא-מתאר סבל.
נאנחתי ואמרתי: "פוסידון הרע!
נורא אתה בכעס,
ואני חושש
שלא אחזר למולדת".
רק את זה אמרתי,
פתחה בים סערה
ומהגלים הלבנים עלה
ראש אל הים בכתר קנה-סוף
והוא קרא בגחוק:
"משוררון, אל תפחד!
אני לא מתכונן לסכן
את סירתך המסכנה
ואת חייך המבהלים

Denn du, Poetlein, hast mich nie erzürnt,
Du hast kein einziges Türmchen verletzt
An Priamos' heiliger Feste,
Kein einziges Härchen hast du versengt
Am Aug meines Sohns Polyphemos,
Und dich hat niemals ratend beschützt
Die Göttin der Klugheit, Pallas Athene.
Also rief Poseidon
Und tauchte zurück ins Meer;
Und über den groben Seemannswitz
Lachten unter dem Wasser
Amphitrite, das plumpe Fischweib,
Und die dummen Töchter des Nereus.

בְּהִתְנַדְּדוֹת מְסֻכָּנֹת.
הָרִי, מְשׁוֹרְרוֹן, לֹא הִכְעַסְתָּנִי;
וְלֹא הִרְסָתָ אֶף צְרִיחַ קָטָן
בְּעִיר הַקְדוּשָׁה שֶׁל פְּרִיאַמוֹס;
לֹא שָׂרַפְתָּ רִיס בְּעַפְעַף
עֵינֹו שֶׁל בְּנֵי פּוֹלִיפֶמוֹס,
מֵעוֹלָם לֹא קִבַּלְתָּ עֲצוֹת חֲכָמוֹת
מֵאֵלֶת הַחֲכָמָה פֶּאֲלַאס אֲתָנָה".
כִּי קָרָא פּוֹסִידוֹן
וְחָזַר לִימּוֹ שׁוֹקֵעַ;
עַל בְּדִיחְתּוֹ הַגָּסָה שֶׁל מֶלֶךְ (**)
צָחְקוּ מִתַּחַת לַמַּיִם
אֲמִפִּיטְרִיטֹס, אֲשֶׁת-דָּג מְגַחֶכֶת,
וּבְנוֹתָיו הַטְּפָשִׁיּוֹת שֶׁל נְרֵאוֹס.

(* הֶלֶס – יוֹון הֶעֱתִיקָה
קִימְרִיָה – בִּיוֹנִית הֶעֱתִיקָה – אֲרָצוֹת בְּצִפּוֹן לִים הַשְּׁחוֹר

בְּמִיתוֹלוֹגִיָה הִיוֹנִית הֶעֱתִיקָה:

לֶאֱרֵטֹס – מֶלֶךְ הָאִי אִיטְקָה, אֲבִיו שֶׁל אֹודִיסֵאוֹס
פְּרִיאַמוֹס – מֶלֶךְ אַחֲרוֹן שֶׁל הָעִיר טְרוֹיָה
אֲתָנָה פֶּאֲלַאס - אֵלֶת חוֹכְמָה וּמִלְחָמָה
אֲמִפִּיטְרִיטֹס - אֵשֶׁת פּוֹסִידוֹן, בַּת שֶׁל אֵל נְרֵאוֹס
נְרֵאוֹס – אֶחָד מֵהָאֵלִים הַחֲשׁוּבִים שֶׁל הַיָּם, חֵי בְּמִצּוֹלָה
עִם 50-100 בְּנוֹתָיו, נְרֵאִידוֹת

(**) הֶרְמֵז שֶׁל פּוֹסִידוֹן הוּא לֶכַךְ שֶׁהַמְשׁוֹרֵר לֹא עָשָׂה כְּלוּם, אֲלֹא
גִיבּוֹרוֹ אֹודִיסֵאוֹס הַשְּׁתַּתְּפָף בְּהִרִיסַת טְרוֹיָה, קִיבֵל עֲצוֹת
מֵאֵלֶת אֲתָנָה, וְעָקַר אֶת עֵינֹו הַיְחִידָה שֶׁל הָעֶנֶק פּוֹלִיפֶמוֹס

Heinrich Heines

sämtliche Werke.

In zwölf Bänden.

Illustriert von Oscar Herrfurth.

Zweiter Band.

Gedichte. — Zeitgedichte. — Atta Troll. — Deutschland.

“Neue Gedichte”

“Neuer Frühling”

25

Sag mir, wer einst die Uhren erfund,
Die Zeitabteilung, Minuten und Stund’?
Das war ein frierend trauriger Mann.
Er saß in der Winternacht und sann,
Und zählte der Mäuschen heimliches Quicken
Und des Holzwurms ebenmäßiges Picken.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "האביב החדש"

25

תגיד, מי חשב את הזמן לחלק
לשעות ודקות על הלוח הריק?
היה זה איש רועד ועצוב,
הרהר בליל-חרף בחדר טחוב,
ספר ציוצי עכברים חרש,
נקורים קצובים של תולעת בקרש.

Sag mir, wer einst das Küssen erfund?
Das war ein glühend glücklicher Mund;
Er küßte und dachte nichts dabei.
Es war im schönen Monat Mai,
Die Blumen sind aus der Erde gesprungen,
Die Sonne lachte, die Vögel sangen.

“Neue Gedichte”
“Neuer Frühling”

27

Hab ich nicht dieselben Träume
Schon geträumt von diesem Glücke?
Waren's nicht dieselben Bäume,
Blumen, Küsse, Liebesblicke?

Schien der Mond nicht durch die Blätter
Unsrer Laube hier am Bache?
Hielten nicht die Marmorgötter
Vor dem Eingang stille Wache?

Ach! ich weiß, wie sich verändern
Diese allzuholden Träume,
Wie mit kalten Schneegewändern
Sich umhüllen Herz und Bäume;

Wie wir selber dann erkühlen
Und uns fliehen und vergessen,
Wir, die jetzt so zärtlich fühlen,
Herz an Herz so zärtlich pressen.

ונשִׁיקוֹת, מִי רָאשׁוֹן סָפֵר?
הֲיָה זֶה פֶּה לוֹהֵט, מְאֹשֵׁר –
נֶשֶׁק בְּלִי הַרְהוּר, נֶשֶׁק בְּלִי מְלִים
הֲיָה זֶה בְּחֹדֶשׁ מֵאֵי מְקֻסִים,
כְּשִׁפְרָחִים צְצִים בְּגִנָּה בְּשִׁקֵט
צְפָרִים שְׂרוֹת, הַחֲמָה צוֹחֶקֶת.

מִן הַסֵּפֶר "הַפִּיּוּטִים הַחֲדָשִׁים"
מִתּוֹךְ הַמַּחְזוֹר "הָאֵבִיב הַחֲדָשׁ"

27

בְּאוֹתוֹ חֵלוֹם נִשְׁאֲרֵתִי,
עַל אוֹתוֹ חֵלְמֵתִי אִשְׁרָ?
בְּאוֹתָם פְּרָחִים נִזְכַּרְתִּי,
נֶשִׁיקוֹת, אוֹתוֹ הִקְשָׁרָ?

בֵּין עֲצִים מְעַל לְנַחַל
לֹא הָאִיר אֶז הִיָּרַח?
אֵלַי שִׁישׁ מוֹל הָאֵהָל
לֹא עֲמָדוֹ שְׁקֻטִים בְּפִתַח?

כְּשִׁיבְגָד, נִזְכַּר עַל מְגָד
הַחֵלוֹם שֶׁל קֶסֶם שְׁנִינוּ,
יִתְעַטְפוּ עִם עֵץ בְּבִגְד
שֶׁל שְׁלֵגִים לְבַבּוֹתֵינוּ;

נִתְקַרַר, נְעוּף בְּרִגְעַ,
זֶה אֶת זֶה נִשְׁפַח בְּדֶרֶךְ,
אֲנוּ, עַדִּינִים כְּרִגְעַ,
לֵב לְלֵב - פּוֹתֶרֶת פְּרָח.

Mondscheintrunkne Lindenblüten,
Sie ergießen ihre Düfte,
Und von Nachtigallenliedern
Sind erfüllet Laub und Lüfte.

“Lieblich läßt es sich, Geliebter,
Unter dieser Linde sitzen,
Wenn die goldnen Mondeslichter
Durch des Baumes Blätter blitzen.

Sieh dies Lindenblatt! du wirst es
Wie ein Herz gestaltet finden;
Darum sitzen die Verliebten
Auch am liebsten unter Linden.

Doch du lächelst; wie verloren
In entfernten Sehnsuchträumen –
Sprich, Geliebter, welche Wünsche
Dir im lieben Herzen keimen?”

Ach, ich will es dir, Geliebte,
Gern bekennen, ach, ich möchte,
Daß ein kalter Nordwind plötzlich
Weiβes Schneegestöber brächte;

Und daß wir, mit Pelz bedeckt
Und im buntgeschmückten Schlitten,
Schellenklingelnd, peitschenknallend,
Über Fluß und Fluren glitten.

שְׁכוּרוֹת מְאוּר יָרוּחַ,
הַתְרַזוֹת שׁוֹפְכוֹת נִיחוּחַ,
וְזָמִיר בְּשִׁיר שְׁמַח
מְמַלֵּא אֲוִיר נִינוּחַ.

"כַּמָּה זֶה נָעִים בְּזֶהָר
בֵּין תְּרַזוֹת לְלֶכֶת, רַע,
כְּשֶׁבְזָהָב קֶרְנוֹת הַסָּהָר
אֶת עֵלוֹת הָעֵץ צוֹבֵעַ.

אֶהוּבִי, שִׁים לִב: עַל זֶרֶד
הָעֵלָה כָּמוֹ לֵב; אוֹהֶבֶת,
כָּמוֹ כָּלֶם, תַּחַת צִמְרֵת
גַּם אֲנִי בְּלִיל לְשִׁבֶת.

אֶךְ אַתָּה רוֹאֶה כְּאִלּוֹ
הַזִּיּוֹת בְּחוּם שֶׁל יוּלִי.
אִילוֹ כְּסוּפִים הַבְּשִׁילוֹ
בְּלִבְךָ, אָמֵר, אֶהוּב לִי!"

אֵה, אֶהוּבֶתִי, אוֹדָה לָךְ,
כִּי חוֹלֵם אֲנִי עֲדָנָה:
מִצְפוֹן הַבִּיָּאָה רוּחַ
אֶת סוּפֵת הַשֶּׁלֶג הִנֵּה.

בְּפֶרֶה אֲנַחְנוּ יַחַד
בְּמַזְחֵלֶת הַגּוֹלְשֵׁת
לְצִלִּיל זָג צוּפִים בְּנַחַת
עַל נֶהָר וְכַר הַדְּשָׂא.

“Neue Gedichte”
“Neuer Frühling”

37

Sterne mit den golden Füßchen
Wandeln droben bang und sacht,
Daß sie nicht die Erde wecken
Die da schläft im Schoß der Nacht.

Horchend stehn die stummen Walder,
Jedes Blatt ein grünes Ohr!
Und der Berg, wie träumend streckt er
Seinen Schattenarm hervor.

Doch was rief dort? In mein Herze
Dringt der Töne Wiederhall,
War es der Geliebten Stimme,
Oder nur die Nachtigall?

“Neue Gedichte”
“Neuer Frühling”

44

Himmel grau und wochentäglich!
Auch die Stadt ist noch dieselbe!
Und noch immer blöd und kläglich
Spigelt sie sich in der Elbe.

Lange Nasen, noch langweilig
Werden sie wie sonst geschneuzet,
Und das duckt sich noch scheinheilig,

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "האביב החדש"

37

על רגלי-זָהב למעלה
כוכבים שומרים שתיקה,
פן עמק בחיק הלילה
תתעורר האדמה.

דם היער, כל עלה בו -
אזן-פלא ירקה!
גם הָהָר, צלו פושט הוא -
יד קלה וארפה.

הס! קריאה... לבי ברטט
צליל קולט - ענוג, זהיר...
קול אהובתי שמעתי
או אולי זה רק זמיר?

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "האביב החדש"

44

זו העיר! היא משתקפת
עכורה במי האלבה -
עלובה ומטנפת -
חל, סגריר וערפל בה!

פה כל אף ארך כמו קדם,
מתהלך מפה נזלת, -
או יהיר, נפוח אדם,

Oder bläht sich, stolz gespreizet.

Schöner Süden! Wie verehr' ich
Deinen Himmel, deine Götter,
Seit ich diesen Menschenkehrich
Wiederseh' und dieses Wetter!

“Neue Gedichte”
Verschiedene. Seraphine

2

An dem stillen Meeresstrande
Ist die Nacht herausgezogen,
Und der Mond bricht aus den Wolken,
Und es flüstert aus den Wogen:

“Jener Mensch dort, ist er närrisch,
Oder ist er gar verliebet?
Denn er schaut so trüb und heiter,
Heiter und zugleich betrübet.”

Doch der Mond, der lacht herunter,
Und mit heller Stimme spricht er:
“Jener ist verliebt und närrisch,
Und noch obendrein ein Dichter.”

5

Daß du mich liebst, das wußt' ich,
Ich hatt' es längst entdeckt;
Doch als du mir's gestanden,
Hat es mich tief erschreckt.

או כפוף צביעות אולת.

הו, דרום יפה שמים,
זיו אליך - אות נפש!
אך סביבי רק קור ומים,
רק חלאת-אנוש ברפש.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "השונות". סרפינה

2

ליל על חוף הים שוקע
וגלים ערים מרגיע.
הם פונים אל הים
שבין העבים מופיע:

"בן-אדם נצב על סלע
בד בבד בגיל וצער.
מאהב הוא או, אחרת,
מטפש אולי הנער?"

וירח מלמעלה
כה בצחוק עונה: "מדוע?
מאהב גם מטפש הוא,
זאת ועוד – פיטן ידוע."

5

אני אהוב עליך—
ידוע לי מקבר,
אך כשגילית לי – פחד
לתוך לבי חדר.

Ich stieg wohl auf die Berge
Und jubelte und sang;
Ich ging ans Meer und weinte
Beim Sonnenuntergang.

Mein Herz ist wie die Sonne
So flammend anzusehn,
Und in ein Meer von Liebe
Versinkt es groß und schön.

11

Das Fräulein stand am Meere,
Und seufzte lang und bang,
Es rühret sie so sehre
Der Sonnenuntergang.

Mein Fräulein, sein sie munter,
Das ist ein altes Stück;
Hier vorne geht sie unter,
Und kehrt von hinten zurück.

12

Mit schwarzen Segeln segelt mein Schiff
Wohl über das wilde Meer;
Du weißt, wie sehr ich traurig bin,
Und tränkst mich doch so schwer.

Dein Herz ist treulos wie der Wind
Und flattert hin und her;
Mit schwarzen Segeln segelt mein Schiff
Wohl über das wilde Meer.

עַל הַהַרִים עָלִיתִי
בְּגִיל רִנְנֹתַי שָׁם,
בְּעֵת שְׁקִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ
בְּכִיתִי מִוֶּל הַיָּם.

לְבִי דוֹמָה לְשֶׁמֶשׁ –
צוֹרֵב כְּלֶהָבָה,
יָפָה, גָּדוֹל – שׁוֹקֵעַ
אֶל יָם הָאֶהָבָה.

11

עַל שְׁפַת הַיָּם גּוֹנַחַת
עֲלָמָה קָצַת הַמוֹמָה:
חֲסֵרַת שְׂמֵחָה וְנַחַת
בְּשֵׁל שְׁקִיעַת הַחֲמָה.

הוּ, אֵל תְּהִי מְטַרְדָּת,
כָּל זֶה – לְהַטּוֹט יָשׁוּן:
הִיא מְלַפְנִים יוֹרְדָת,
עוֹלָה מֵאַחֹר לְכָאן.

12

שְׁחוֹר מִפָּרֶשׁ מַעַל סְפִינָתִי,
הִיא שְׁטָה בְּסַעַר-יָם.
רוֹאָה אֶת כַּמָּה אֲנִי עֲצוּב,
וּמְכַבֵּדָה עָלֵי סִתָּם.

לְבָבךָ כְּמוֹ רוּחַ בּוֹגְדֵנִי,
הוּא עָף לְכָאן וּלְשָׁם.
שְׁחוֹר מִפָּרֶשׁ מַעַל סְפִינָתִי
הַשְּׁטָה בְּסַעַר-יָם.

“Neue Gedichte”
Verschiedene. Klarisse

5

Es kommt zu spät, was du mir lächelst,
Was du mir seufzest, kommt zu spät!
Längst sind gestorben die Gefühle,
Die du so grausam einst verschmächt.

Zu spät kommt deine Gegenliebe!
Es fallen aus mein Herz herab

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "השונות". קלריסה

5

את מְחִיכֶת, נֶאֱנַחַת
לְשׂוֹא, זֶה מְאַחֵר מְאֹד!
הֶרְגָּשׁוֹת בֵּהֶם זִלְזַלְתְּ אֶז
בְּאֶקְזָרִיּוֹת – מִזְמַן מֵתוֹת.

זֶה מְאַחֵר, וּמִבְטִיךְ –
הָאוֹהֲבִים, הַלוֹהֲטִים –

All' deine heißen Liebesblicke,
Wie Sonnenstrahlen auf ein Grab.

* *
*

Nur wissen möcht' ich: wenn wir sterben,
Wohin dan unsre Seele geht?
Wo ist das Feuer, das erloschen?
Wo ist der Wind, der schon verweht?

“Neue Gedichte”
“Verschiedene.”

Der Tannhäuser.
Eine Legende.

I

Ihr guten Christen laßt Euch nicht
Von Satans List umgarnen!
Ich sing' Euch das Tannhäuserlied
Um eure Seelen zu warnen.

Der edle Tannhäuser, ein Ritter gut,
Wollt' Lieb' und Lust gewinnen,
Da zog er in den Venusberg,
Blieb sieben Jahre drinnen.

Frau Venus, meine schöne Frau,
Leb wohl, mein holdes Leben!
Ich will nicht länger bleiben bey dir,
Du sollst mir Urlaub geben.

„Tannhäuser, edler Ritter mein,

כְּמוֹ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ אֶל הַקֶּבֶר,
אֶל תּוֹךְ לְבִי אֵינָם חוֹדְרִים.

* *
*

הוּ, לוֹ יִדְעֵתִי – נִשְׁמוֹתֵינוּ,
כְּכֹלוֹת הַפֶּל, לָאֵן יִלְכוּ?
הֵיכָן הָרוּחַ, שֶׁכָּבַר פְּגָה,
הַלְהָבוֹת שֶׁדְּעָכוּ?

מִן הַסֵּפֶר "הַפִּיּוּטִים הַחֲדָשִׁים"
מֵתוֹךְ הַמַּחְזוֹר "הַשּׁוֹנוֹת".

טְנֵהוּיִזֵּר
הָאֵגְדָה

I

נוֹצְרִים טוֹבִים, אֵל תִּרְשׁוּ לְשֹׁטֵן
לְכַלֵּל אֶתְכֶם בְּדָף רֶכֶשׁ!
אֲנִי לְכֶם עַל טְנֵהוּיִזֵּר שֶׁר, (*
בַּל תִּהְרָסוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ.

טְנֵהוּיִזֵּר, אֲבִיר אֲצִיל וְטוֹב,
לְעֵנֶג חֶפֶשׁ לוֹ דְרֹךְ,
מִצָּא הַר וְנוֹס וְשֵׁם נִשְׂאָר
שֶׁבַע שָׁנִים בְּעֶרְךָ.

גְּבֵרֶת וְנוֹס, גְּבֵרֶתִי הַיְפָה,
הֵי שְׁלוֹם, הַנִּשְׁגָּבֶת!
כָּאֵן לְהִשְׂאָר לֹא בָא לִי, וְאֶת
לְתַת לִי חֶפְשָׁה חִיבֶת.

"טְנֵהוּיִזֵּר שְׁלִי, אֲבִיר אֲצִיל,

Hast heut mich nicht geküsst;
Küss' mich geschwind, und sage mir:
Was du bei mir vermisst?

Habe ich nicht den süßesten Wein
Tagtäglich dir kredenzt?
Und hab' ich nicht mit Rosen dir
Tagtäglich das Haupt bekränzt?"

Frau Venus, meine schöne Frau,
Von süßem Wein und Küssen
Ist meine Seele geworden krank;
Ich schmachte nach Bitternissen.

Wir haben zuviel gescherzt und gelacht,
Ich sehne mich nach Tränen,
Und statt mit Rosen möcht' ich mein Haupt
Mit spitzigen Dornen krönen.

„Tannhäuser, edler Ritter mein,
Du willst dich mit mir zanken;
Du hast geschworen viel tausendmal,
Niemals von mir zu wanken.

Komm laß uns in die Kammer gehn,
Zu spielen der heimlichen Minne;
Mein schöner liljenweißer Leib
Erheitert deine Sinne.“

Frau Venus, meine schöne Frau,
Dein Reiz wird ewig blühen;
Wie viele einst für dich geglüht,
So werden noch viele glühen.

Doch denk ich der Götter und Helden die einst
Sich zärtlich daran geweidet,

היום אותי לא נשקת;
נשק לי מהר והגד, אהובי,
מה עוד אתה לא חשקת?

האם לא כל יום אותך לפנק
בין מתוק מהרתי?
האם לא כל יום בזר ורדים
את מצח ראשך הכתרת?"

גברת ונוס, גברתי היפה,
אני מכל זה שבע!
הנפש שלי נעשתה חולה,
אני למרירות כמה.

אני עורג עכשו לךדמעות
במקום תענוג יתר,
תחת ורדים הייתי רוצה
לחבש מקוצים כתר.

"טנהויזר שלי, אביר אציל,
לריב זקוק אתה, בטח;
נשבעת אלה פעם: אותי
כבר לא תעזב לנצח.

בוא נלך לחדר סמוך
לשחק אהבה ביגע;
גופי הלבן כשושן יעורר
את דמיוןך בן-רגע."

גברת ונוס, גברתי היפה,
קסמה תמיד פורח;
רבים את כבר הדלקת בגופך,
ותור ארף למזבחם.

אני חושב על אלים וגברים
ששחו אליך בענג,

Dein schöner liljenweißer Leib,
Er wird mir schier verleidet.

גופך היפה הלבן כשושן
מגעיל אותי לעמק.

Dein schöner liljenweißer Leib
Erfüllt mich fast mit Entsetzen,
Gedenk' ich, wie viele werden sich
Noch späterhin dran ergetzen!

גופך היפה הלבן כשושן
אותי ממלא בפחד:
אני חושב על אלה, שאת
להם תהיי מארחת!

„Tannhäuser, edler Ritter mein,
Das sollst du mir nicht sagen,
Ich wollte lieber du schlägest mich,
Wie du mich oft geschlagen.

"טנהויזר שלי, אביר אציל,
מלאת בבויץ את הלגם.
עדיף שתכה אותי בלי מלים,
כמו שהפית קדם.

Ich wollte lieber du schlägest mich,
Als daß du Beleidigung sprächest,
Und mir, undankbar kalter Christ,
Den Stolz im Herzen brächest.

עדיף שתכה אותי בלי מלים,
ולא יעליב פוצע;
אתה, נוצרי כפוי טובה,
בלב גאה פוגע.

Weil ich dich geliebet gar zu sehr,
Hör' ich nun solche Worte –
Leb wohl, ich gebe Urlaub dir,
Ich öffne dir selber die Pforte.“

עלי, משום שאהבתי אותך,
מלים לשמע כאלה?
לה לחפשה, הסתלק מכאן,
אפתח לך את הדלת.

II

II

Zu Rom, zu Rom, in der heiligen Stadt,
Da singt es und klingelt und läutet;
Da zieht einher die Prozession,
Der Papst in der Mitte schreitet.

ברומא, ברומא, בעיר הקדושה,
הכל מצלצל ומריע;
שם תהלוקה מתרחשת גדולה,
והאפיפיור הגיע.

Das ist der fromme Papst Urban,
Er trägt die dreifache Krone,
Er trägt ein rothes Purpurgewand,
Die Schleppe tragen Barone.

האפיפיור הוא ארבען החרד,
עליו עטרה משלשת,
שבכל גלימת השני נושאים,
ברונים, כמו מתבקשת.

„O heiliger Vater, Papst Urban,

"האב הקדוש, האפיפיור ארבען,

Ich laß dich nicht von der Stelle,
Du hörst zuvor meine Beichte an,
Du rettetest mich von der Hölle!“

שָׁמַע נָא: דַּעֲתִי נְטֹרֶפֶת;
עֲצֵר, הַקָּשֶׁב לְהוֹדֵאֲתִי.
הֲצֵל אוֹתִי מִהַתְּפֹת!“

Das Volk es weicht im Kreis' zurück,
Es schweigen die geistlichen Lieder: –
Wer ist der Pilger bleich und wüst,
Vor dem Papste kniet er nieder?

נִרְתַּע הַהַמּוֹן, יוֹצֵר מַעְגָּל,
וְאֵת שִׁירְתוֹ גּוֹדֵעַ:
מִי הוּא הַצֵּלִיָּן, חוֹר וְהַרוֹס,
מוֹל הָאֶפִּיפִיּוֹר פּוֹרֵעַ?

„O heiliger Vater, Papst Urban,
Du kannst ja binden und lösen,
Errette mich von der Höllenqual
Und von der Macht des Bösen.

”הָאֵב הַקְּדוֹשׁ, הָאֶפִּיפִיּוֹר אֲרָבֹן,
אֶתְּהָ קוֹשֶׁר וּמְכַרֵּעַ,
הֲצֵל אוֹתִי מֵאֵשׁ גִּיהֲנוֹם
מִכּוֹחַ רַע מִזּוּיַע.“

Ich bin der edle Tannhäuser genannt,
Wollt Lieb und Lust gewinnen,
Da zog ich in den Venusberg,
Blieb sieben Jahre drinnen.

קוֹרְאִים לִי טְנֵהוּיֹזֵר אֲצִיל, אֲנִי
לְעֵנֵג חִפְשֹׁתִי דֶרֶךְ,
בְּהַר שֵׁל וְנוֹס נְשֹׂאֲרֹתַי עִמָּה
שֶׁבַע שָׁנִים בְּעֶרְךָ.

Frau Venus ist eine schöne Frau,
Liebreizend und anmuthreiche;
Wie Sonnenschein und Blumenduft
Ist ihre Stimme, die weiche.

הַגְּבֵרֶת וְנוֹס אִשָּׁה מִקְסִימָה,
יָפָה, חֲנִנִית, כּוֹבֵלֶת;
כְּמוֹ אוֹר הַחֲמָה, כְּמוֹ נִיחוּם פְּרָחִים
קוֹלָהּ רַךְ וְצַח לְפִלָּא.

Wie der Schmetterling flattert um eine Blum',
Am zarten Kelch zu nippen,
So flattert meine Seele stets
Um ihre Rosenlippen.

כְּמוֹ שְׂמֵרְפֶרֶף סְבִיב הַפְּרַח פְּרָפֶר,
לְשִׁתוֹת אֶת הַצּוֹף כְּמָה,
כֶּה נְשִׁמְתִי רוֹעֵדֶת תְּמִיד
לִיד וְרַדִּי שִׁפְתֶיהָ.

Ihr edles Gesicht umringeln wild
Die blühend schwarzen Locken;
Schau'n dich die großen Augen an,
Wird dir der Athem stocken.

פּוֹרַחַת צִיצַת תְּלִתְלִים שְׁחוּרִים,
אֶת פְּנֵי הָאֵלֶה עוֹטֶרֶת;
וּמִמְבֹט זוֹג עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת
נְשִׁימְתֶךָ מִפְּרָפֶרֶת.

Schau'n dich die großen Augen an,
So bist du wie angekettet;

מִבִּיטִים עֲלֶיךָ עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת, -
אֶתְּהָ כְּבוֹל בְּשִׁרְשָׁרֶת;

Ich habe nur mit großer Not
Mich aus dem Berg gerettet.

וְרַק בְּקִשִּׁי רַב אֶת עַצְמִי
הִצַּלְתִּי מֵהַר הַגְּבוֹרֶת.

Ich hab' mich gerettet aus dem Berg,
Doch stets verfolgen die Blicke
Der schönen Frau mich überall,
Sie winken: komm' zurücke!

בְּרַחֲתִי מֵהַר אֶלֶת אֶהְבֶּה,
אֲבָל כָּל הַזְּמַן עֵינֶיהָ
רוֹדְפוֹת אַחֲרַי בְּכָל יַעַת וּמְקוֹם,
קוֹרְאוֹת לְחִזְרֵי אֵלַיָּה!

Ein armes Gespenst bin ich am Tag,
Des Nachts mein Leben erwachet,
Dann träum' ich von meiner schönen Frau,
Sie sitzt bei mir und lachtet.

אֲנִי מְשׁוּטָט כְּמוֹ חַזְיוֹן-שׁוֹא בַּיּוֹם,
וּמִתְעוֹרֵר בְּלַיְלָה,
חוֹלֵם עַל הַגְּבוֹרֶת הַיְּפִיפִיָּה,
כְּלִי מִתְמַסֵּר, וְדַאִי, לָהּ.

Sie lacht so gesund, so glücklich, so toll,
Und mit so weißen Zähnen!
Wenn ich an dieses Lachen denk',
So weine ich plötzliche Tränen.

שׁוֹמֵעַ צְחוּקָה שְׂמֵחַ, בְּרִיא
מְשַׁלֵּג שֵׁל הַשֵּׁנִים!
בְּחֶשֶׁב עַל הַצְּחוּק הַנִּפְלֵא הַזֶּה
בְּדַמְעַת מְלֵאוֹת הָעֵינַיִם.

Ich liebe sie mit Allgewalt,
Nichts kann die Liebe hemmen!
Das ist wie ein wilder Wasserfall,
Du kannst seine Fluthen nicht dämmen;

אֲנִי מְאֵהֵב בָּהּ בְּכָל יְשׁוּתִי,
לֹא־הֶבֶה אֵין רֶסֶן!
אֶת הַמִּפֵּל אֶתֵּה לֹא תַעֲצֹר,
לְאִישׁ אֵין לְזֶה חֶסֶן;

Er springt von Klippe zu Klippe herab,
Mit lautem Tosen und Schäumen,
Und bräch' er tausendmal den Hals,
Er wird im Laufe nicht säumen.

קוֹפֵץ הַמִּפֵּל מִצּוּק לְצוּק,
כָּלוֹ שְׂאֵגוֹת וְקֶצֶף;
יִשְׁבֵּר אֶלְף פַּעַם אֶת צַוְאוֹ,
אֶךְ לֹא יֵאָט אֶת הַקֶּצֶב.

Wenn ich den ganzen Himmel besäb',
Frau Venus schenkt' ich ihn gerne;
Ich gäb' ihr die Sonne, ich gäb' ihr den Mond,
Ich gäbe ihr sämtliche Sterne.

וְלוֹ עֲמֵדָה לְרִשׁוּתִי תִבֵּל,
הַיְיִתִי לְוָנוֹס שְׂמֵחַ
לְתֵת אֶת כָּל כּוֹכְבֵי הַמְּרוֹם,
הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ.

Ich liebe sie mit Allgewalt,
Mit Flammen, die mich verzehren, –
Ist das der Hölle Feuer schon,

אֲנִי מְאֵהֵב בָּהּ בְּכָל יְשׁוּתִי,
אוֹתִי הָאֵשׁ סוֹכְפֶת.
הָאֵין זֶה כִּבְשָׁן שֶׁל הַשָּׂאוֹל,

Die Gluthen, die ewig wahren?

O, heiliger Vater, Papst Urban,
Du kannst ja binden und lösen!
Errette mich von der Höllenqual
Und von der Macht des Bösen.“

Der Papst hub jammernd die Händ' empor,
Hub jammernd an zu sprechen:
„Tannhäuser, unglückselger Mann,
Der Zauber ist nicht zu brechen.

Der Teufel, den man Venus nennt,
Er ist der Schlimmste von allen;
Erretten kann ich dich nimmermehr
Aus seinen schönen Krallen.

Mit deiner Seele mußt du jetzt
Des Fleisches Lust bezahlen,
Du bist verworfen, du bist verdammt
Zu ewigen Höllenqualen.“

III

Der Ritter Tannhäuser er wandelt so rasch,
Die Füße, die wurden ihm wunde.
Er kam zurück in den Venusberg
Wohl um die Mitternachtstunde.

Frau Venus erwachte aus dem Schlaf,
Ist schnell aus dem Bette gesprungen;
Sie hat mit ihrem weißen Arm
Den geliebten Mann umschlungen.

Aus ihrer Nase rann das Blut,
Den Augen die Tränen entfloßen;

אֲשֶׁר בּוֹ אֵשׁ לֹא דוֹעֶקֶת?

הָאֵב הַקְּדוֹשׁ, הַאֲפִיפִיּוֹר אֲרָבֹן,
אֶתְּהָ קוֹשֶׁר וּמְכַרִיעַ,
הִצֵּל אוֹתִי מֵאֵשׁ גִּיהֵנוֹם
מִכּוּחַ רַע מִזְוִיעַ".

הַאֲפִיפִיּוֹר אֶת יָדָיו הָרִים
בְּצַעַר עֵמֶק שְׁחוּחַ:
"טְנֵהוּיִזֵּר, אֶתְּהָ אִישׁ-מִצּוּק אִמְלֵל,
לְשִׁבֵר אֶת הַקֶּסֶם אֵין אַרְחַ.

הַשֵּׁד הַנִּקְרָא בְּשֵׁם וְנוֹס הַנּוֹ
מִכָּל הַשֵּׁדִים גְּרוּעַ;
מִצְפָּרְנָיו הִיפּוֹת לְהִצִּיל
אֵין אִפֶּן בַּר-בְּצוּעַ.

בְּנִשְׁמַתְךָ אֶתְּהָ תִצְתַּרְךָ
אֶת גִּיל הַבָּשָׂר לְפָרַעַ,
אֶתְּהָ מְקַלֵּל וְאֶתְּהָ נְדוֹן
לְעַד בְּתַפֶּת לְגֹזַעַ".

III

אֲבִיר טְנֵהוּיִזֵּר צַעַד בְּמַהִירוֹת,
רַגְלָיו נִפְצְעוּ בְּדֶרֶךְ.
הוּא אֶל הַר וְנוֹס חֲזָר לְבַסּוֹף
בְּשַׁעַת חֲצוֹת לַיִל בְּעֶרְךָ.

גְּבַרְתַּ וְנוֹס הַקִּיצָה מִיָּד,
מִמִּטַּתְּהָ הַגִּיחָה,
זְמַן רַב לְחִבְקֵי בִיד לְבָנָה
אֶת אַהֲוֵבָה הַמְּשִׁיכָה.

דָּם הַתְּחִיל לְזָרֵם מֵאִפָּה,
שָׁפְכוּ דָמָעוֹת עֵינֶיהָ,

Sie hat mit Tränen und Blut das Gesicht
Des geliebten Mannes begossen.

Der Ritter legte sich in's Bett,
Er hat kein Wort gesprochen.
Frau Venus in die Küche ging,
Um ihm eine Suppe zu kochen.

Sie gab ihm Suppe, sie gab ihm Brot,
tSie wusch seine wunden Füße,
Sie kämmte ihm das struppige Haar,
Und lachte dabei so süße.

„Tannhäuser, edler Ritter mein,
Bist lange ausgeblieben,
Sag an, in welchen Landen du dich
So lange herumgetrieben?“

Frau Venus, meine schöne Frau,
Ich hab' in Welschland verweilet;
Ich hatte Geschäfte in Rom und bin
Schnell wieder hierher geeilet.

Auf sieben Hügeln ist Rom gebaut,
Die Tiber thut dorten fließen;
Auch hab' ich in Rom den Papst gesehn,
Der Papst er läßt dich grüßen.

Auf meinem Rückweg sah ich Florenz,
Bin auch durch Mailand gekommen,
Und bin alsdann mit raschem Muth
Die Schweiz hinaufgeklimmen.

Und als ich über die Alpen zog
Da fing es an zu schneyen,
Die blauen Seen die lachten mich an,

וְהִיא בְדַמְעוֹת וּבְדָם שָׁלָה
הַצִּיפָה אֶת פְּנֵי הָרַע.

הָאֲבִיר הֵלךְ יָשָׁר לְמִטָּה,
מֶלֶה מִפִּיּו לֹא הִשְׁמִיעַ.
גְּבֵרֶת וְנוֹס פָּנְתָה לְמִטְבַּח,
וְלוֹ מָרַק עוֹף הַבֵּיָאָה.

נָתַנָּה לוֹ מָרַק, וְלַחֵם נָתַנָּה,
טָפְלָה בְּפִצְעֵי הָרַגְלִים,
סָרְקָה אֶת תַּלְתַּלְיוֹ הַפְּרוּעִים,
וְצָחָקָה בֵּינֵתִים.

"טְנָהוּזָר שְׁלִי, אֲבִיר אֲצִיל,
יָמִים רַבִּים נִעְדַרְתָּ.
אָמַר לִי, בְּאֵילוֹ אֲרָצוֹת אַתָּה
שׁוֹטְטֶת, מֵאִיפָה חֲזַרְתָּ?"

גְּבֵרֶת וְנוֹס, גְּבֵרֶתִי הִיָּפָה,
בְּחוּ"ל כָּל הַזְּמַן נִשְׁאַרְתִּי;
עֶסְקִים הָיוּ לִי בְּרוֹמָא, אֲבָל
לְכָאן לְחַזֵּר מֵהָרְתִי.

מִמְקַמַּת רוֹמָא עַל שְׁבַע גְּבְעוֹת,
הִטִּיבֵר בְּאַמַּת שָׁם קוֹלָח;
רְאִיתִי בְּרוֹמָא גַּם אֶת הָאֲפִיפִיּוֹר,
דְּרִישַׁת שְׁלוֹם לָךְ שׁוֹלָח.

בְּקִרְתִּי בְּפִירְנֹצָה, וְגַם
בְּעִיר מִילְנוֹ הָיִיתִי,
בְּאֵמֶץ לֵב וּבְכוּחַ רַב
עַל הָרִי שְׁוִיץ עָלִיתִי.

בְּמַעֲבְרֵי הָאֲלָפִים עָלִי
הִחֲלוּ לִפְלֹ פְתִיתִי שְׁלֵג,
הַנְּשָׁרִים מֵעָלִי צָרְחוּ,

Die Adler krächzen und schreien.

חַיָּה כָּל אֶגֶם וְכָל פֶּלֶג.

Und als ich auf dem Sankt-Gotthardt stand,
Da hört ich Deutschland schnarchen;
Es schlief da unten in sanfter Huth
Von sechs und dreißig Monarchen.

עַל סֵן-גוֹטְהַרְדְּ נִשְׁמַע מְכַל צַד:
גְּרַמְנֵיהַ נְחִרָה בְּחֻלְקֵיהַ,
שָׁמְרוּ עֲלֵיהַ שְׁמִירָה עֲדִינָה
שְׁלוֹשִׁים וְשֵׁשׁ מַלְכֵיהַ.

In Schwaben besah ich die Dichterschul',
Gar liebe Geschöpfchen und Tröpfchen!
Auf kleinen Kackstühlchen saßen sie dort,
Fallhütchen auf den Köpfchen.

בְּשׂוּאבֵיָה אֶסְכּוֹלַת מְשׁוֹרְרִים;
קִטְנִים, חֲמוּדִים יוֹצְרֵיהֶם
יוֹשְׁבִים עַל סִירֵי לִילָה נוֹחִים,
עִם מְצַנְפוֹת עַל רִאשֵׁיהֶם.

Zu Frankfurt kam ich am Schabbes an,
Und aß dort Schalet und Klöse;
Ihr habt die beste Religion,
Auch lieb' ich das Gänsegekröse.

לְפִרְנֶקֶפוּרְט הִגַּעְתִּי לְקִרְאֵת שַׁבָּת.
חֲמִין, כְּפִתְאוֹת, שְׁמֹנֶת,
אֶהְבֵּתִי גַם שְׁוִיֶסְקֵי אֵז.
הַדָּת שְׁלַכֶם מְצִינָת.

In Dresden sah ich einen Hund,
Der einst gehört zu den Bessern,
Doch fallen ihm jetzt die Zähne aus,
Er kann nur bellen und wässern.

בְּדֵרְזְדֵן רָאִיתִי כֶּלֶב, אֵי-אֶז (**)
הֵיָה הוּא זְכָאֵי לְשִׁבַח,
אֲבָל עֲכָשִׁיו נָשְׂרוּ שִׁנָּיו,
הוּא רַק מְשִׁתִּין וְנוֹבַח.

Zu Weimar, dem Musenwittwensitz,
Da hört' ich viel Klagen erheben,
Man weinte und jammerte: Goethe sey todt
Und Eckermann sey noch am Leben!

בְּוֵימָאר, עִיר מוֹזוֹת אֶלְמָנוֹת,
הֶעֱצַב גְּלוֹי לְעֵין.
כָּלֶם בּוֹכִים וְגוֹנְחִים: גֵּתָה מֵת,
וְאֶקְרֵמן חֵי עֲדִין! (***)

Zu Potsdam vernahm ich ein lautes Geschrey –
Was giebt es? rief ich verwundert.
„Das ist der Gans in Berlin, der liest
Dort über das letzte Jahrhundert.“

בְּפוֹטְסְדָם הִצְעַקָה כְּזֹאת,
שְׁלֹא שָׁמַעְתִּי עֲדָנָה.
"זֶה הָאֶנֶס בְּבֶרְלִין מֵרְצָה לָהֶם (***)
עַל סוֹד הַמָּאָה שְׁלֵנוּ."

Zu Göttingen blüht die Wissenschaft,
Doch bringt sie keine Früchte.
Ich kam dort durch in stockfinstrer Nacht,
Sah nirgendwo ein Lichte.

בְּגֵטִינגֵן פּוֹרַח מַדַּע,
אֲבָל בְּפִרוֹת לֹא מְפִתִיעַ.
הִגַּעְתִּי לְשֵׁם בְּלִילָה חֲשׁוּךְ,
אֲלִיו אוֹר לְעַד לֹא תִגִיעַ.

Zu Celle im Zuchthaus sah ich nur
Hannoveraner – O Deutsche!
Uns fehlt ein Nationalzuchthaus
Und eine gemeinsame Peitsche!

Zu Hamburg frug ich: warum so sehr
Die Straßen stinken thäten?
Doch Juden und Christen versicherten mir,
Das käme von den Fleeten.

Zu Hamburg, in der guten Stadt,
Wohnt mancher schlechte Geselle;
Und als ich auf die Börse kam,
Ich glaubte ich wär' noch in Celle.

Zu Hamburg sah ich Altona,
Ist auch eine schöne Gegend;
Ein andermal erzähl' ich Dir
Was mir all dort bege'gent.

בְּצֵלָה, בְּכֵלָא רַק מְקוֹמַיִם.
הוּ, גְרַמְנִים! זֹאת אוֹמֶרֶת:
חֶסֶר לָנוּ כְּלָא כָּל־לֵאמִי
וְרִצּוּעַת שׁוֹט מְאֻחֶדֶת!

שְׁאֵלֹתֵי בְּהַמְבוּרָג מִדּוּעַ אֲצֵלֵם
אוֹיֵר בְּרַחוּבוֹת מְסָרִיחַ?
יְהוּדִים וְנוֹצְרִים אָמְרוּ כְּאֶחָד:
הָעַם עֲרוּצִים הַזְּנִים;

בְּעִיר הַטּוֹבָה בְּאֶמֶת, נִשְׁאָרוּ
הַבְּחוּרִים הַרְעִים הָאֵלֶּה,
וְכִשְׁהִגַּעְתִּי לְשׁוּק מְנִיּוֹת,
כָּאֵלוּ חֲזַרְתִּי לְצֵלָה.

שְׂכוּנַת אֶלְטוֹנָה שָׁם נְעִימָה,
מְקוֹם מְצַחֵחַ וְשָׁבַע;
בְּפַעַם אַחֲרַת לֶךְ אֶסְפֹּר,
כָּל מָה שֶׁעָלִיו יוֹדַע.

(* טְנֵהוּיָזֶר – מִינְזִינְגֶר מֵהֵמָּה ה-13, גִּיבּוּר אֲגֵדָה
מִימֵי-הַבִּינִיִּים
(** הַיֵּינָה מֵרֵמֵז עַל הַמְשׁוֹרֵר-רֹמַנְטִיקֵן לִודוּוִיג טִיק
(*** י.פ.אֶקְרַמֵּן – מִזְכִּיר סִיפּוּרֵי שֶׁל י.ו.גֵּתָה
(**** אִדוּאָרְד הָאָנֶס - פְּרוֹפֶסּוֹר, חִסִּיד פִּילוֹסוֹפִית
ג.ו.הַגֵּל

“Neue Gedichte”
“Zu der Fremde”

1

Es treibt dich fort von Ort zu Ort,
Du weißt nicht mal warum;

מִן הַסֵּפֶר "הַפִּיּוּטִים הַחֲדָשִׁים"
מֵתוֹךְ הַמַּחְזָר "בְּנִיכָר"

1

לְנֻדָּד בְּלִי סוֹף לְבֶךְ יַעֲרֵג
לְלֹא סִבָּה פְּתָאוּם.

Im Winde klingt ein sanftes Wort,
Schaust dich verwundert um.

Die Liebe, die dahinten blieb,
Sie ruft dich sanft zurück:
"O komm zurück, ich hab' dich lieb,
Du bist mein einz'ges Glück!"

Doch weiter,weiter, sonder Rast,
Du darfst nicht stille stehn;
Was du so sehr geliebet hast,
Sollst du nicht wiedersehn.

"Neue Gedichte"
"Zu der Fremde"

3

Ich hatte einst ein schönes Vaterland.
Der Eichenbaum
Wuchs dort so hoch, die Veilchen nickten sanft.
Es war ein Traum.

Das küßte mich auf Deutsch, und sprach auf Deutsch
(Man glaubt es kaum,
Wie gut es klang) das Wort: "Ich liebe dich!"
Es war ein Traum.

"Neue Gedichte"
"Ollea"

Wandere!

Wenn dich ein Weib verraten hat,

נשמע ברוח צליל ענג –
ונעצרת דם.

בשפל רוח מאחור
קוראת אהבתך:
"חזר, חזר, אתה לי אור
של אשר וברכה!"

אך הלאה, הלאה – למרות זאת –
אל תנסה לשוב;
נבצר ממך שנית לראות
מה שכל כך אהוב.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "בניכר"

3

גם לי הייתה מולדת נפלאה.
שם למרום
גבה אלון וקד סגל ענו...
היה חלום.

בגרמנית נשקת לי ולחשתי
"אשרי!" בחם.
כמה ערב היה הצליל, לא יאמן...
היה חלום.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "Ollea"

נדד!

ואם אשה אותך תעזב,-

So liebe flink eine andre;
Noch besser wär' es, du ließest die Stadt –
Schnure den Ranzen und wandre!

Du findest bald einen blauen See,
Umringt von Trauerweiden;
Hier weinst du aus dein kleines Weh
Und deine engen Leiden.

Wenn du den steilen Berg ersteigst,
Wirdst du beträchtlich ächzen;
Doch wenn du den felsigen Gipfel erreichst,
Hörst du die Adler krächzen.

Dort wirst du selbst ein Adler fast,
Du bist wie neugeboren,
Du fühlst dich frei, du fühlst : du hast
Dort unten nicht viel verloren.

“Zeitgedichte 1839-1846”

Die schlesischen Weber

Im düstern Auge keine Träne,
Sie sitzen am Webstuhl und fletschen die Zähne:
"Deutschland, wir weben dein Leichentuch,
Wir weben hinein den dreifachen Fluch -
Wir weben, wir weben!

Ein Fluch dem Gotte, zu dem wir gebeten
In Winterskälte und Hungersnöten;
Wir haben vergebens gehofft und geharrt,
Er hat uns geäfft, gefoppt und genarrt -
Wir weben, wir weben!

תִּשְׁכַּח! יֵשׁ רַבּוֹת שְׁוֹת עֵרָה.
מִיָּד תִּתְאַהֵב בְּשִׁנְיָהּ, אוּ – מַה טּוֹב-
תִּרְמִיל עַל הַגֵּב וְלִדְרֹךְ.

תִּרְאֶה אֵיךְ בֵּינֹת עֲרָבוֹת-הַבְּכָא
אִגָּם יִתְגַּלֶּה כְּחַל-עֵינַיִם.
בְּכֹה עַל צַעֲרָךְ הַזְּעִיר וְלֶךְ
יִוְקַל הַסֶּבֶל בֵּינֵתַיִם.

תָּבוֹא לְרַגְלֵי הַהַר הַגָּדוֹל,
לְפִסְגָּה תִּגִּיעַ גּוֹנֵחַ,
תִּשְׁמַע מִן הַצּוֹק: בְּאֹיֵר הַתְּכַל
מִמַּעַל הַנְּשָׁר צוֹרֵחַ.

תִּרְגִּישׁ בֶּן-חֹרִין כְּמוֹ הַנְּשָׁר הָעָף,
כְּאִלּוֹ כְּרָגַע נִבְרָאת,
תִּבִּין אֶז: הַחֶפֶשׁ עוֹמֵד עַל הַסֶּף,
מֵעַט רַק אֲבִדְתָּ לְמַטָּה.

"שירים בני-תקופה של שנות 1839-1846"

אורגי סילזיה

אִין אֶף דִּמְעָה בְּכֹהוֹת עֵינַיִם,
יוֹשְׁבִים מוֹל הַנּוֹל בְּחֲרוּק שְׁנַיִם:
"אַנּוּ, גְּרַמְנִיָּה, תִּכְרִי אֹרְגִים,
קִלְלָה מְשַׁלֶּשֶׁת בּוֹ מְשַׁזְרִים -
אֹרְגִים לָהּ, אֹרְגִים לָהּ!

קִלְלָה לְאַלִּיל אֱלִיוֹ הַתְּפַלְלָנוּ,
בְּקוֹר הַחֲרָף בְּרַעַב עֲמַלְנוּ;
קוּיְנוֹ סֵתָם וְחִפְיְנוֹ לְשׂוֹא,
שְׁטָה הוּא, בְּגַד בְּנוֹ וְגַב -
אֹרְגִים לָהּ, אֹרְגִים לָהּ!

Ein Fluch dem König, dem König der Reichen,
Den unser Elend nicht konnte erweichen,
Der den letzten Groschen von uns erpreßt
Und uns wie Hunde erschießen läßt -
Wir weben, wir weben!

Ein Fluch dem falschen Vaterlande,
Wo nur gedeihen Schmach und Schande,
Wo jede Blume früh geknickt,
Wo Fäulnis und Moder den Wurm erquickt -
Wir weben, wir weben!

Das Schiffchen fliegt, der Webstuhl kracht,
Wir weben emsig Tag und Nacht -
Altdeutschland, wir weben dein Leichentuch,
Wir weben hinein den dreifachen Fluch -
Wir weben, wir weben!"

קללה למלך, ראש שודדונו,
מי שלא חש להקל על סבלנו,
שכל פרוטה סוחט באגרוף,
ובנו תירה, כמו בכלב, לסוף -
אורגים לה, אורגים לה!

קללה לצביעות של רמי המולדת,
שבה רק כלימה ובושה משגשגת,
בה פרח לפני שלבלב נקטף,
בה לתולעים עבש יש ורקב -
אורגים לה, אורגים לה!

הנול מטרטור, בכיר צולל,
בפוך עובדים אנו יום וליל -
גרמניה-זקנה, בתוך התכריכים
קללה משלשת לה משזרעים -
אורגים לה, אורגים לה!"

1844

“Gedichte”

"הפואמות"

Deutschland. Ein Wintermärchen

גרמניה. אגדת חורף

Caput I

(* פרק I

Im traurigen Monat November war's,
Die Tage wurden trüber,
Der Wind riß von den Bäumen das Laub,
Da reist ich nach Deutschland hinüber.

היה זה בחודש נובמבר קר,
מגשם עצב חשתי,
נשרה כבד מעצים העלונה
בעת לגרמניה נגשתי.

Und als ich an die Grenze kam,
Da fühlt ich ein stärkeres Klopfen
In meiner Brust, ich glaube sogar
Die Augen begannen zu tropfen.

וכשעמדתי קרוב לגבול,
אימו פעימות לב לבקע
מתוך חזי, האמינו לי,
עיני התחילו לדמע.

Und als ich die deutsche Sprache vernahm,
Da ward mir seltsam zumute;
Ich meinte nicht anders, als ob das Herz
Recht angenehm verblute.

Ein kleines Harfenmädchen sang.
Sie sang mit wahrem Gefühle
Und falscher Stimme, doch ward ich sehr
Gerühret von ihrem Spiele.

Sie sang von Liebe und Liebesgram,
Aufopferung und Wiederfinden
Dort oben, in jener besseren Welt,
Wo alle Leiden schwinden.

Sie sang vom irdischen Jammertal,
Von Freuden, die bald zerronnen,
Vom jenseits, wo die Seele schwelgt
Verklärt in ew'gen Wonnen.

Sie sang das alte Entsagungslid,
Das Eiapopeia vom Himmel,
Womit man einlullt, wenn es greint,
Das Volk, den großen Lümmel.

Ich kenne die Weise, ich kenne den Text,
Ich kenn auch die Herren Verfasser;
Ich weiß, sie tranken heimlich Wein
Und predigten öffentlich Wasser.

Ein neues Lied, ein besseres Lied,
O Freunde, will ich euch dichten!
Wir wollen hier auf Erden schon
Das Himmelreich errichten.

וּכְשֶׁנִשְׁמָעָה שְׁפָה גֶרְמָנִית,
הִרְגַשְׁתִּי שְׁלֹא כְמוֹ קֶדֶם:
נִדְמָה שֶׁהַחֵל לְבִי לְדַמֵּם
אָךְ, בְּכֹל זֹאת, בְּנֵעָם.

יְלֵדָה עִם נְבֵל-יָד שָׂרָה שִׁיר
בְּרִגְשׁ, נֶפֶשׁ קוֹרֵעַ.
עַל-אֹף קוֹלָהּ הַמְזִיף,
נִפְעַמְתִּי מִבְּצוּעֶיהָ.

הִיא שָׂרָה עַל יְסוּרֵי אֲהָבָה,
עַל הַקְרָבָה וְעַל אֲבָל,
וְעַל פְּגִישָׁה עֲתִידִית בְּעוֹלָם,
שָׁבוּ הַפֶּסֶק כָּל סֹבֵל,

עַל עֵמֶק הַדְּמָעוֹת הָאָרְצִי,
עַל הַשְּׂמֵחָה שְׂאִינָנָה,
עַל הָעוֹלָם בּוֹ הַנְּשָׁמוֹת
לְנִצָּח בְּאִשֶׁר תִּזְכְּיָנָה.

הִיא שָׂרָה שִׁיר נְזִירוֹת יֶשׁוּן,
עַל הַשָּׁמַיִם שִׁיר עֶרֶשׁ,
בּוֹ מִשְׁקִיטִים אֶת עַם הַבּוֹרִים,
כְּשֶׁמִתְרוֹקְנֵת לוֹ כָּרֶס.

אֲנִי מִכִּיר אֶת יוֹצְרֵי הַנְּגוּן,
הַטֶּכְסֵט, שֶׁהֵם הָעֵדִיפוֹ;
הֵם בְּחֹשֵׁי יַיִן טוֹב שְׁתוּ
וּמִים בְּפוּמְבֵי הַטִּיפוֹ.

אֲנִי חִפֵּץ, חֲבֵרִים, לְכַתֵּב שִׁיר
חֲדָשׁ וְטוֹב שֶׁבְעֵתֵיכֶם!
אֲנַחְנוּ רוֹצִים כָּאֵן בְּאַרְץ עֲקָשׁוּ
לְבָנוֹת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם.

Wir wollen auf Erden glücklich sein,
Und wollen nicht mehr darben;
Verschlemmen soll nicht der faule Bauch,
Was fleißige Hände erwarben.

Es wächst hienieden Brot genug
Für alle Menschenkinder,
Auch Rosen und Myrten, Schönheit und Lust,
Und Zuckererbsen nicht minder.

Ja, Zuckererbsen für jedermann,
Sobald die Schoten platzen!
Den Himmel überlassen wir
Den Engeln und den Spatzen.

Und wachsen uns Flügel nach dem Tod,
So wollen wir euch besuchen
Dort oben, und wir, wir essen mit euch
Die seligsten Torten und Kuchen.

Ein neues Lied, ein besseres Lied!
Es klingt wie Flöten und Geigen!
Das Miserere ist vorbei,
Die Sterbeglocken schweigen.

Die Jungfer Europa ist verlobt
Mit dem schönen Geniesse
Der Freiheit, sie liegen einander im Arm,
Sie schwelgen im ersten Kusse.

Und fehlt der Pfaffensegen dabei,
Die Ehe wird gültig nicht minder –
Es lebe Bräutigam und Braut,
Und ihre zukünftigen Kinder!

Ein Hochzeitkarmen ist mein Lied,

אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְהִיּוֹת מְאֻשְׂרִים
וְלֹא אֲמַלְלִים בְּאָרֶץ;
וְלֹא לְרִצּוֹת אֶת עֶצְלֵן בְּטוֹב
שִׁיעָרוֹ יְדִינוּ בְּמַרְץ.

יְהִי מִסְפִּיק לֶחֶם כָּאֵן לְכֻלָּם.
לְכֹל תּוֹשְׁבֵי הַחֹלֶד,
וְרָדִים, הַדְּסִים, יַפְעָה וְשִׁשׁוֹן,
כְּדָבָשׁ אֶפְוֵנָה לְכֹל יֵלֵד.

אֲכֹן, אֶפְוֵנָה מִתּוֹקָה לְכֻלָּם
מִיַּד כְּשֶׁתִּרְמִיל פּוֹקֵעַ!
אֲנַחְנוּ אֶת הַמְּרוֹם נַעֲזֵב
בּוֹ דְרוֹר וּמְלֶאכֶה שׁוֹקֵעַ.

וּכְשֶׁנִּמּוֹת, כְּנַפִּים נִרְכִּיב,
אֲצִלֶם נְבַקֵּר מִדֵּי חֹדֶשׁ.
וְיַחַד אַתֶּם בְּשִׂמְחָה נִטְעַם
דְּבַרִי מֵאֶפֶה הַקֹּדֶשׁ.

זֶה שִׁיר חֹדֶשׁ, הַטּוֹב מִכֻּלָּם!
חֲלִיל וְכִנּוֹר בְּיַחַד!
הַ"מִּיזְרָה" נִגְמָרָה, (*
שׁוֹתֵק פְּעֵמוֹן הַפַּחַד.

אִירוֹפָה הַבְּתוּלָה אַרוֹסָה
שֶׁל גְּאוֹן הַחֲרוּת יָפֵה-תֵּאֵר,
הֵם מִנְשִׁיקָה רֵאשׁוֹנָה נְהֵנִים
שְׁלוּבֵי הַזְּרוּעוֹת בְּזֵהֵר.

אִם כִּי הַבְּרָכָה פְּדִין חֲסֵרָה,
תִּקַּף הַשְּׂדוּקָה, אֵין כְּמוֹהוּ -
חַיּוֹ הַחֲתָן וְהַפֶּלֶה,
וְיִלְדֵיהֶם שִׁיבֹאוּ!

בְּתוֹךְ לִבִּי הַיְמָנוֹן לַחֲתָנָה

Das bessere, das neue!
In meiner Seele gehen auf
Die Sterne der höchsten Weihe –

Begeisterte Sterne, sie lodern wild,
Zerfließen in Flammenbächen –
Ich fühle mich wunderbar erstarkt,
Ich könnte Eichen zerbrechen!

Seit ich auf deutsche Erde trat,
Durchströmen mich Zaubersäfte –
Der Riese hat wieder die Mutter berührt,
Und es wuchsen ihm neu die Kräfte.

Caput II

Während die Kleine von Himmelslust
Getrillert und musiziert,
Ward von den preußischen Douaniers
Mein Koffer visitieret.

Beschnüffelten alles, kramten herum
In Hemden, Hosen, Schnupftüchern;
Sie suchten nach Spitzen, nach Bijouterien,
Auch nach verbotenen Büchern.

Ihr Toren, die ihr im Koffer sucht!
Hier werdet ihr nichts entdecken!
Die Konterbande, die mit mir reist,
Die hab ich im Kopfe stecken.

Hier hab ich Spitzen, die feiner sind
Als die von Brüssel und Mecheln,
Und pack ich einst meine Spitzen aus,
Sie werden euch sticheln und hecheln.

יָפָה וְחֵדֵשׁ זָרוּעַ!
בְּנִשְׁמֹתַי עוֹלָיִם בְּזִינָם
כּוֹכְבֵי הַיְעוּד הַגְּבוֹהָ -

בְּהִתְלַהֲבוֹת כּוֹכְבִים נִדְלָקִים
וְזָרָם הָאֵשׁ קוֹלֵחַ -
אֲנִי חֵשׁ עֲצָמָה חֵדְשָׁה בְּפָנַי,
אֵלּוֹן לְהַחְרִיב שְׂמַח!

מֵרְגַע שֶׁשָּׁבְתִי לְמוֹלְדְתִי,
מִץ קָסֶם מֵצֵא בִּי אֶרֶח -
הַעֲנֵק שְׁשׁוּב נִגַּע בְּאִמּוֹ,
שְׁנִית הַתְּמַלָּא בְּכוּחַ.

פרק II

בְּעוֹד הַקְּטָנָה עַל שְׂמֵחוֹת הַמְרוֹם
שָׁרָה עַל נֶבֶל פּוֹרְטָת,
פְּקִידֵי הַמְּכֶסֶשׁ לְפָרוֹסִיָּה בְּקֶרֶוֹ
אֶת מְטַעְנֵי בְּשִׁקָּט.

בְּדָקוֹ הַפֶּל, חֲטָטוּ בְּכָל:
חֲלָצוֹת, מְכַנְסִים, נַעֲלִ;
חִפְשׁוֹ תַחְרָה, תְּכַשִּׁיטִים יְקָרִים,
סְפָרִים אֲסוּרִים לְפִי נֵהַל.

טַפְּשִׁים, מַה אַתֶּם שֶׁם מְחַפְּשִׁים?
אֵין כְּלוּם בְּתַבַּת נֹחַ!
הַהִבְרָחוֹת שֶׁאֲנִי נוֹשֵׂא
מֵרֵאשׁ חֲבוּיוֹת בְּמוֹחַ.

תַּחְרַת הַלְּצוֹת חֲדוֹת, דְּקָה
מִזוֹ שֶׁל בְּרִיסָל וּמְכָלָן,
בְּרַגַּע שֶׁאֶפְרָק הַמְּטַעַן,
הֵן יְדַקְרוּכֶם עַד בְּהֵן.

Im Kopfe trage ich Bijouterien,
Der Zukunft Krondiamanten,
Die Tempelkleinodien des neuen Gotts,
Des großen Unbekannten.

Und viele Bücher trag ich im Kopf!
Ich darf es euch versichern,
Mein Kopf ist ein zwitscherndes Vogelneest
Von konfiszierlichen Büchern.

Glaubt mir, in Satans Bibliothek
Kann es nicht schlimmere geben;
Sie sind gefährlicher noch als die
Von Hoffmann von Fallersleben! –

Ein Passagier, der neben mir stand,
Bemerkte, ich hätte
Jetzt vor mir den preußischen Zollverein,
Die große Douanenkette.

»Der Zollverein« – bemerkte er –
»Wird unser Volkstum begründen,
Er wird das zersplitterte Vaterland
Zu einem Ganzen verbinden.

Er gibt die äußere Einheit uns,
Die sogenannt materielle;
Die geistige Einheit gibt uns die Zensur,
Die wahrhaft ideelle –

Sie gibt die innere Einheit uns,
Die Einheit im Denken und Sinnen;
Ein einiges Deutschland tut uns not,
Einig nach außen und innen.«

... ..

אני בראש נושא תכשיטים,
יהלומי העתיד לקטר,
אוצרות מקדש של אלים חדשים,
גדולים, מובאים בסתר.

ויש לי הרבה ספרים בראש!
אני מוכן להביע:
ראשי הוא קן, ובו מציצים
ספרים שחובה להפקיע.

גם בספריה של השטן
אין ספר עמוס כה באון.
הם מסכנים מכל אגדות
של הופמן פון פאלרסלבן! - (***)

הנוסע העומד לידי
העיר: מולנו "הנכס",
אגדת המכס הפרוסית, שהיא
שרשרת גדולה בתי מכס.

"האגדה הזאת" - הוא אמר גאה -
"בסיס האמה שלנו,
היא יכולה את שברי המדינה
להצמיד לשמחת כלנו.

היא לנו תתן אחדות חיצונית,
כלומר, חומרית, ראלית;
את אחדות הרוח צנזורה תתן,
שבאמת אידאלית -

תתן לנו את האחדות הפנימית,
אחדות חשיבה ורגש;
גרמניה מאחדת היא תנאי
לאחדות בגוף ובנפש".

... ..

(* את הפואמה היינה, החי בפריס, כתב בשנת 1844, אחרי שביקר בגמניה, מולדתו
(** תפילה קתולית, השם של המזמור 50 (החל עם
לטיניזם: - miserere mei domine - רחם עלי, אלוהים), הלחנה של מלחין אלגרי לפרק
נ"א בתהלים
(*** אוגוסט היינריך הופמן פון פאלרסלבן 1798-
1874) - גרמני, כותב שירים

“Romanzero” “Lazarus”

10

Salomo

Verstummt sind Pauken, Posaunen und Zinken.
An Salomos Lager Wache halten
Die schwertgeürteten Engelgestalten,
Sechstausend zur Rechten, sechstausend zur Linken.

Sie schützen den König vor träumendem Leide,
Und zieht er finster die Brauen zusammen,
Da fahren sogleich die stählernen Flammen,
Zwölftausend Schwerter, hervor aus der Scheide.

Doch wieder zurück in die Scheide fallen
Die Schwerter der Engel. Das nächtliche Grauen
Verschwindet, es glätten sich wieder die Brauen
Des Schläfers, und seine Lippen lallen:

»O Sulamith! Das Reich ist mein Erbe,
Die Lande sind mir untertänig,
Bin über Juda und Israel König -
Doch liebst du mich nicht, so welk ich und sterbe.«

"רומנסרו" "לזרוס"

10

שְׁלֹמֹה

שׁוֹתְקִים טוֹנְפָנִים, חֲצוֹצְרוֹת מְשַׁעֵת עֶרְב.
עַל שְׁלֹמֹה שׁוֹמְרִים, בְּמַתְכַּת זֹהֲרֵת,
בְּלִיל מְלֹאכִים, הַגְּנָה נְבַחֲרֵת -
מְשֻׁמָּאֵל, מִיָּמִין עִם שֵׁשָׁה אֶלְפֵי חֶרֶב.

שׁוֹמְרִים עַל הַמֶּלֶךְ מִחֲלוּמוֹת צֶעַר,
אֲבָל הוּא קִמַּט אֶת מִצְחוֹ בְּתוֹךְ חֶשֶׁק,
וְתִכְף עֲפוֹת כְּמוֹ שְׁלֵהֲבֵת נְחֹשֶׁת,
כָּל שָׁנִים-עֶשֶׂר אֶלֶף סִיף מִן הַתַּעַר.

חֲזְרוּ חֶרְבוֹת מְלֹאכִים, כִּי בִינְתִים
אֵימַת הַחֲלוּם נִעְלָמָה עִם הַמַּתַּח,
וְשׁוֹב הַגְּבוֹת הַתִּישְׁרוּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ,
נֶרְדָּם הוּא, וְרַק לוֹחֲשׁוֹת הַשְּׁפֵתִים:

"הוּ שׁוֹלְמִית! שְׁלֹטוֹנִי מְשַׁתְּרַע
עַל אֲרָצוֹת, מִמְּלֻכְתִּי מִתְגַּדְּלֵת,
חֲבִלִי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל הִיא כּוֹלְלֵת,
אֶךְ אֶת לֹא אוֹהֶבֶת, וּמֶלֶךְ גּוֹעַ."

Enfant Perdu

Verlorner Posten in dem Freiheitskriege,
Hielt ich seit dreißig Jahren treulich aus.
Ich kämpfe ohne Hoffnung, daß ich siege,
Ich wußte, nie komm ich gesund nach Haus.

Ich wachte Tag und Nacht - Ich konnt nicht schlafen,
Wie in dem Lagerzelt der Freunde Schar -
(Auch hielt das laute Schnarchen dieser Braven
Mich wach, wenn ich ein bißchen schlummrig war).

In jenen Nächten hat Langweil' ergriffen
Mich oft, auch Furcht - (nur Narren fürchten nichts) -
Sie zu verscheuchen, hab ich dann gepfiffen
Die frechen Reime eines Spottgedichts.

Ja, wachsam stand ich, das Gewehr im Arme,
Und nahte irgendein verdächt'ger Gauch,
So schoß ich gut und jagt ihm eine warme,
Brühwarme Kugel in den schnöden Bauch.

Mitunter freilich mocht es sich ereignen.
Daß solch ein schlechter Gauch gleichfalls sehr gut
Zu schießen wußte - ach, ich kann's nicht leugnen -
Die Wunden klaffen - es verströmt mein Blut.

Ein Posten ist vakant! - Die Wunden klaffen -
Der eine fällt, die andern rücken nach -
Doch fall ich unbesiegt, und meine Waffen
Sind nicht gebrochen - nur mein Herze brach.

Enfant Perdu

(*

בְּקֶרֶב עַל הַחַרוּת, זְקוּיֵי פְּקוּם,
נִשְׁאַרְתִּי נֶאֱמָן שְׁלוֹשִׁים שָׁנָה.
נִלְחַמְתִּי בְּלִי תִקְוָה שְׁאֵנֶצֶם,
שְׁאַחֲזָר בְּרִיא לְעַת זְקֵנָה.

יֻמָּם וְלַיִל עִמְדַתִּי עִם הַנְּשִׁק,
גַּם בְּ"כֶתֶה שֶׁל חֲבָרֵי רַב"ט" -
(וּנְחִירַת הָאֲמִיצִים בְּחִשָּׁה
אוֹתִי הַעִירָה, אִם נִרְדַּמְתִּי קֶצֶת).

הִיָּה וְחִשְׁתִּי שְׁעֵמוּם וּפְחָד -
(רַק הַטֶּפֶשׁ לֹא מִפְּחָד בְּכָלֵל) -
שִׁרְקַתִּי חֲרוּזֵי שִׁירָה רוֹנֶחֶת,
מְלוֹת לְגִלּוּג עֲזָרוּ בְּדֶרֶךְ כָּלֵל.

עִמְדַתִּי בְּשִׁמְרָה הַלֵּא נִגְמַרְתִּי;
אִם הִתְקַרַב פְּתָאוּם חֲשׂוֹד טֶפֶשׁ,
יְרִיתִי בּוֹל לְפָרֵס הַנִּתְעַבֵּת
כְּדוֹר מִתְּכַת שֶׁשָּׂרַף כָּאֵשׁ.

קָרָה גַּם לְפַעֲמִים: חֲזָרָה עֲפָרְתִּי,
גַּם הָאוֹיֵב הַמֵּר יָרָה הֵיטֵב -
- אֵין לְהַכְחִישׁ, שְׁעוּד פְּצִיעָה נִפְעָרְתִּי,
דְּמֵי זֹרֵם וְכֵל גּוֹפֵי כּוֹאֵב.

מִזְקָקָה פְּנוּי! - פְּצָעִים אוֹתִי הַכְּרִיעוּ;
אֶחָד נּוֹפֵל, אַחַר בָּא לְמִשְׁמֵר.
הָאוֹיֵבִים... בְּקֶרֶב הֵם לֹא הַכְּנִיעוּ,
שְׁלֵם הַנְּשִׁק, רַק לְבִי נִשְׁבַּר.

Jehuda ben Halevy

יהודה בן הלוי

(Fragment.)

(קטעים)

I.

.I

„Lechzend klebe mir die Zunge
An dem Gaumen, und es welke
Meine rechte Hand, vergäß' ich
Jemals dein, Jerusalem –“

"אם אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם,
יְמִינִי תִשְׁכַּח מִמֶּנִּי,
לְשׁוֹנִי תִדְבֶּק בְּלִגְמִי
לְחִכִּי מֵהֶצֱמָא..."

Wort und Weise, unaufhörlich
Schwirren sie mir heut' im Kopfe,
Und mir ist, als hört' ich Stimmen,
Psalmodierend, Männerstimmen –

דְּמוּיִים, מְלִים בְּלִי הֶרֶף
אֶת ראשֵׁי פּוֹקְדִים בְּרִצְף,
קוֹל גְּבָרִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ,
מִזְמוֹרֵי הַתְּהִלִּים.

Manchmal kommen auch zum Vorschein
Bärte, schattig lange Bärte –
Traumgestalten, wer von euch
Ist Jehuda ben Halevy?

מִתְקַרְבִּים אֵלַי בְּלִי הֶגָה
בְּעֵלֵי זְקֵנִים שֶׁל כֶּסֶף -
מִי מִכֶּם, רוּחוֹת, הַגִּידוּ,
הוּא יְהוּדָה בֶּן הַלְוִי?

Doch sie huschen rasch vorüber;
Die Gespenster scheuen furchtsam
Der Lebend'gen plumpen Zuspruch –
Aber ihn hab' ich erkannt –

הֵם נִעְלָמִים בֶּן-רָגַע:
הַרוּחוֹת בּוֹרְחוֹת בְּפִתּוֹד
מֵהַחַי הַבָּא לְפִתְעַ, -
אֶךְ זֵהִיתִי כְּבָר אוֹתוֹ -

Ich erkannt' ihn an der bleichen
Und gedankenstolzen Stirne,
An der Augen süßer Starrheit –
Sah'n mich an so schmerzlich forschend –

אֶת הַמַּצַּח הַגְּבוּהָ
שֶׁל הוֹגָה גְּדוֹל זֵהִיתִי,
הַסְתַּכְּל הוּא בִּי בְנוֹעַם,
בְּמִבְט חוֹדֵר, בְּצַעַר -

Doch zumeist erkannt ich ihn
An dem räthselhaften Lächeln

אָבֵל, בְּעֵקֶר, הַבְּחִנְתִּי
בְּחִיוֵךְ נְטוּל הַפֶּשֶׁר,

Jener schön gereimten Lippen,
Die man nur bei Dichtern findet.

בְּחֵרוֹז יָפֵה שְׁפֹתֵי־ם -
נחלת הפיטנים.

Jahre kommen und verfließen.
Seit Jehuda ben Halevy
Ward geboren, sind verflossen
Siebenhundert fünfzig Jahre –

הַשָּׁנִים עוֹבְרִים עֲלֵינוּ.
כָּבֵר עָבְרוּ מִיּוֹם הַלְּדוֹת
שֶׁל יְהוּדָה בֶּן הַלֵּוִי
שֶׁבַע מֵאוֹת וְחֲמֵשִׁים.

Hat zuerst das Licht erblickt
Zu Toledo in Castilien,
Und es hat der goldne Tajo
Ihm sein Wiegenlied gelullet.

אֶת הָאוֹר רֵאשִׁית רָאָה הוּא
בְּטוֹלְדוֹ, עִיר קַסְטִילְיָה,
וְגַלִּי זָהָב שֶׁל טַאחֹו
שָׁרוּ לוֹ שִׁירֵי הָעֶרֶשׁ.

Für Entwicklung seines Geistes
Sorgte früh der strenge Vater,
Der den Unterricht begann
Mit dem Gottesbuch, der Thora.

עַל פְּתוּחַ שֶׁל הַיְלִיד
אָב קִפְדָן מִקֶּדֶם טוֹרֵם,
וּמִתְחִיל שְׁעוֹר בְּסֵפֶר
אֱלֹהֵי שֶׁל הַתּוֹרָה.

Diese las er mit dem Sohne
In dem Urtext, dessen schöne,
Hieroglyphisch pittoreske,
Altaldäische Quadratschrift

הוּא קוֹרָא עִמּוֹ אֶת סֵפֶר
הַמִּקּוֹר, בְּכֶתֶב רַב יָפִי,
צִיּוּרֵי כְּמוֹ כְּתָב מִצְרַיִם,
כְּתָב כְּשָׂדֵי עֵתִיק רְבוּעַ,

Herstammt aus dem Kindesalter
Unsrer Welt, und auch deswegen
Jedem kindlichen Gemüthe
So vertraut entgegenlacht.

שְׁנוּצָר עוֹד בִּימֵי קֶדֶם,
בְּיַלְדוּת שֶׁל עוֹלָמְנוּ,
וְהַשְׂכָּל שֶׁל כָּל יֶלֶד
כֹּחֵבֵר אוֹתוֹ תוֹפֵס.

Diesen echten alten Text
Rezitirte auch der Knabe
In der uralt hergebrachten
Singsang-Weise, Tropp geheißen –

בְּתוֹךְ טְכָסֵט יֶשֶׁן שְׁקוּעַ,
הוּא צִטֵט לְפִי מְסֻרֵת
הַקְּרִיאָה הַמְּפֻזָּמֶת
בְּדוּמָה לְמִזְמוֹרִים,

Und er gurgelte gar lieblich
Jene fetten Gutturalen,
Und er schlug dabei den Triller,

וְאֶת הַמְּלִים הִגָּה הוּא
בְּמִבְטָא גְרוֹנֵי מְשֻׁמֵעַ,
לְעֲשׂוֹת סֶלְסוּל יוֹדֵעַ,

Den Schalscheleth, wie ein Vogel.

Auch den Targum Onkelos,
Der geschrieben ist in jenem
Plattjudäischen Idiom,
Das wir aramäisch nennen

Und zur Sprache der Propheten
Sich verhalten mag etwa
Wie das Schwäbische zum Deutschen –
Dieses Gelbveiglein-Hebräisch

Lernte gleichfalls früh der Knabe,
Und es kam ihm solche Kenntniß
Bald darauf sehr gut zu Statten
Bei dem Studium des Talmuds.

Ja, frühzeitig hat der Vater
Ihn geleitet zu dem Talmud,
Und da hat er ihm erschlossen
Die Halacha, diese große

Fechterschule, wo die besten
Dialektischen Athleten
Babylons und Pumpedithas
Ihre Kämpferspiele trieben.

Lernen konnte hier der Knabe
Alle Künste der Polemik;
Seine Meisterschaft bezeugte
Späterhin das Buch Cosari.

Doch der Himmel gießt herunter
Zwei verschiedene Sorten Lichtes:
Grelles Tageslicht der Sonne
Und das mildre Mondlicht – Also,

כְּמוֹ צִפּוֹר, וְגַם שֶׁלִשְׁלֵת.

הוא קרא תרגום אונקלוס,
שֶׁבְּנֵיב שֶׁל בְּנֵי יְהוּדָה
עִמְמֵי נִכְתָּב, וְאֵנוּ
מִכִּירִים כְּאַרְמִית,

וּבֵינוּ לְשֹׁפֵת הַקִּדְּשׁ
יֵשׁ כְּמַעֲט אוֹתוֹ הַקֶּשֶׁר,
כְּמוֹ שֶׁלִשְׁפָה הַשְּׂוֹאֲבִית
קֶשֶׁר יֵשׁ לְגֶרְמִנִית,

גַּם אוֹתוֹ לְמַד יְהוּדָה,
וְרִכְשׁ מִמֶּנּוּ יָדַע,
שֶׁמֶהֱרָ הָיָה יְכוּל כָּבֵר
לְתַלְמוּד יֵשׁ לְגִשְׁת׃

כֵּן, מִקִּדְּם הַכְּנִיס אָבִיו
לְתַלְמוּד אֶת בְּנוֹ רַב שְׁכָל,
שֶׁם פָּתַח בְּפִנֵי הַנַּעַר
אֶת עִמְקֵי הַהֶלְכָה -

בֵּית-הַסֵּפֶר הַגְּבוֹה,
שָׁבוּ סִיפְנֵי דוּ-שִׁיחַ
שֶׁל בְּבֵל וּפּוּמְבֵדִיתָא
הַתְּחַרוּ בְּתַרְגִּילִים.

הוא הָיָה יְכוּל לְמַצֵּא שֵׁם
אֲמֵנוֹת שֶׁל הוֹפּוּחַ;
וְעַל כֵּן יַעֲיֵד הַסֵּפֶר
הַיְדוּעַ "הַכּוֹזְרִי"

כְּמוֹ שֵׁיִשׁ לְאוֹר שְׁמַיִם
שְׁנֵי סוּגִים שׂוֹנִים הָאֵלֶּה:
אוֹר הַיּוֹם חֵם שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ
וְאוֹר קָר שֶׁל הַיָּרֵחַ, -

Also leuchtet auch der Talmud
Zwiefach, und man theilt ihn ein
In Halacha und Hagada.
Erstre nannt' ich eine Fechtschul' –

Letztre aber, die Hagada,
Will ich einen Garten nennen,
Einen Garten, hochphantastisch
Und vergleichbar jenem andern,

Welcher ebenfalls dem Boden
Babylons entsprossen weiland –
Garten der Semiramis,
Achtes Wunderwerk der Welt...

Die Hagada ist ein Garten
Solcher Luftkindgrillen-Art,
Und der junge Talmudschüler,
Wenn sein Herze war bestäubet

Und betäubet vom Gezänke
Der Halacha, vom Dispute
Ueber das fatale Ei,
Das ein Huhn gelegt am Festtag,

Oder über eine Frage
Gleicher Importanz – der Knabe
Floh alsdann sich zu erfrischen
In die blühende Hagada,

Wo die schönen alten Sagen,
Engelmährchen und Legenden,
Stille Märtyrerhistorien,
Festgesänge, Weisheitsprüche,

כה גם בתלמוד, מאיר בו
בצורה שונה כל חלק -
הלכה ואגדה.
את הראשונה כניתי

"בית הספר לזכוח",
והאגדה – היא פרח
מעלה, היא גן פנטסטי,
שאשוה לגן אחר,

אשר גם נוצר אי-פעם
על אדמת בבל פורחת -
זהו גן של סמירמיס,
מפלאים של העולם...

כן, ההגדה פורחת
בבדייות ילדותיות,
ובעל-גמרא בן עשר,
כשלבו היה בוקע

מהריב מזעזע,
שההלכה פוללת,
על ביצה אחת פטלית
שביום-טוב עוף הטילה,

או בשאלה אחרת,
לא פחות מזאת רותחת, -
כדי אור קריר לקחת,
רץ לאגדה הילד.

שם מעשיות בשפע
על המלאכים מצא הוא,
על ענבי קדושים של פעם,
שירי חג, אמרות של דעת,

Auch Hyperbeln, gar possirlich,
Alles aber glaubenskräftig,
Glaubensglühend – O, das glänzte,
Quoll und sproß so überschwenglich –

Und des Knaben edles Herze
Ward ergriffen von der wilden,
Abenteuerlichen Süße,
Von der wundersamen Schmerzlust

Und den fabelhaften Schauern
Jener seligen Geheimwelt,
Jener großen Offenbarung,
Die wir nennen Poesie.

Auch die Kunst der Poesie,
Heitres Wissen, holdes Können,
Welches wir die Dichtkunst heißen,
That sich auf dem Sinn des Knaben.

Und Jehuda ben Halevy
Ward nicht blos ein Schriftgelehrter,
Sondern auch der Dichtkunst Meister,
Sondern auch ein großer Dichter.

Ja, er ward ein großer Dichter,
Stern und Fackel seiner Zeit,
Seines Volkes Licht und Leuchte,
Eine wunderbare, große

Feuersäule des Gesanges,
Die der Schmerzenskarawane
Israels vorangezogen
In der Wüste des Exils.

Rein und wahrhaft, sonder Makel

גם גזמה, לצחוק גורמת,
אך מאמונה נובעת
חזקה מאד, נלהבת -
והכל נובט שופע!

והבן, אציל הנפש,
התלהב מאון ומתק
של הרפתקאות המלל,
מפלאי כאב ועצב,

מרגוש עצום שחש הוא
בעולם רזי האשר,
ומהתגלות הפלא
הנקרא עולם שירה.

אמנות שירה, הידע
ואפשרויות בקרב
אמנות בריאת הזמר
את הנפש העשירו,

ויהודה בן הלוי
הפך לא רק איש הספר,
אלא גם אמן האמר,
משורר ראשון של מעלה.

כן, פיטן עברי שגיא,
הכוכב על הרקיע
של עמו, לפיד זורע
אור של התקנה, של הבהת

אמנות, עמוד האש
בראש שיירת האבל,
בו עם ישראל גונח
במדבר של גלותו.

שיר שלו טהור, בלי פתם,

War sein Lied, wie seine Seele –
Als der Schöpfer sie erschaffen,
Diese Seele, selbstzufrieden

כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁמָתוֹ רַק טָהָר.
כְּשֶׁהַשֵּׁם בָּרָא לוֹ נֶפֶשׁ,
בְּעֵצְמוֹ הָיָה שְׂמֵחַ

Küßte er die schöne Seele,
Und des Kusses holder Nachklang
Bebt in jedem Lied des Dichters,
Das geweiht durch diese Gnade.

וְנִשְׁקָ לְנִשְׁמַת יִפִּי.
וּמְתוֹק רוּטֵט הַזְּמֵר
שֶׁל פִּיטוֹן, אֲשֶׁר בְּחֹסֶד
שֶׁל הָאֱלֹהִים נִבְחַר.

Wie im Leben, so im Dichten
Ist das höchste Gut die Gnade –
Wer sie hat, der kann nicht sünd'gen,
Nicht in Versen, noch in Prosa.

חֹסֶד אֵין יוֹתֵר גְּבוּהָ.
לֹא יָכוֹל לְחַטֵּא אֶף פְּעַם,
מִי שֶׁנִּהְנֶה מִמֶּנּוּ,
בְּשִׁירָה וְגַם בְּפְרוֹזָה.

Solchen Dichter von der Gnade
Gottes nennen wir Genie:
Unverantwortlicher König
Des Gedankenreiches ist er.

אִם פִּיטוֹן נִבְרָא בְּחֹסֶד,
הוּא נִקְרָא גֵאוֹן בֵּינֵינוּ:
הוּא שְׁלִיט שְׂאִין שְׁנֵי לוֹ
בְּתַחוּמֵי מַמְלַכַת רוּחַ.

Nur dem Gotte steht er Rede,
Nicht dem Volke – In der Kunst,
Wie im Leben kann das Volk
Tödten uns, doch niemals richten. –

אֶת הַדִּין לְאֵל נוֹתֵן הוּא,
לֹא לְאֲנָשִׁים; אוֹתָנוּ
יָכוֹלִים, כְּמוֹ בְּחַיִּים, הֵם
לְהַרְג, אֶךְ לֹא לְשַׁפֵּט.

II.

II

...Der in heiligen Sirventen,
Madrigalen und Terzinen,
Canzonetten und Ghaselen
Ausgegossen alle Flammen

... לְסִירְוֹנֵט - מִזְמוֹר הַקֹּדֶשׁ,
מִדְּרִיגָל וְקַנְצוֹנֵטָה,
לְגַזְלָה וְטֶרְצִינָה
הוּא שִׁפַּךְ אֶת כָּל הַלֵּהָב

Seiner gottgeküßten Seele!
Wahrlich ebenbürtig war
Dieser Troubadour den besten
Lautenschlägern der Provence,

נִשְׁמָתוֹ הַמְּנִשְׁקֵת!
בְּאֵמַת הָיָה שְׁוֶה הוּא,
טְרוּבָדוֹר, לְבְנֵי צְמֶרֶת
עִם לְאוֹטָה שֶׁל פְּרוּבָאֲנֵס,

Poitous und der Guienne,
Roussillons und aller andern
Süßen Pomeranzenlande
Der galanten Christenheit...

חֶבֶל פּוֹאֲטִיָּה, גֵּינֹן,
רוּסִילְיוֹן וְכָל הַיְתֵר
אַרְצוֹת חֲשֻׁשׁ מְתוֹק
נוֹצְרִיּוֹת, שׁוֹמְרוֹת הַנְּעָם...

Ohne Dame keine Minne,
Und es war dem Minnesänger
Unentbehrlich eine Dame,
Wie dem Butterbrod die Butter.

אַהֲבָה אֵינָה קִיֶּמֶת
בְּלִי גְבוּרַת הַלֵּב נִשְׁגָּבֶת,
הַכְּרַחֲיִית לְמִינְזִינְגֵר,
כְּמוֹ חֶמְאָה לְכָל כָּרִיף.

Auch der Held, den wir besingen,
Auch Jehuda ben Halevy
Hatte seine Herzensdame;
Doch sie war besondrer Art...

לְגִבּוֹר רָאִי לְשִׁבְחֹ,
לְיְהוּדָה בֶּן הַלּוֹי,
גַּם הֵיְתָה גְבוּרַת הַלֵּב,
אַךְ הֵיְתָה הִיא מִיְחַדְתָּ...

Jene, die der Rabbi liebte,
War ein traurig armes Liebchen,
Der Zerstörung Jammerbildniß,
Und sie hieß Jerusalem.

זוֹ שָׁכָה אֶהָב הַרְבֵּי, -
מִסְכְּנָה וְנַעֲצָבֶת,
הַתְּגַלְמוֹת שֶׁל דָּוִי וְהָרֵס;
וְנִקְרָאת יְרוּשָׁלַיִם.

Schon in frühen Kindestagen
War sie seine ganze Liebe;
Sein Gemüthe machte beben
Schon das Wort Jerusalem.

כְּבָר מִגִּיל צְעִיר הָיָה הוּא
מְאֵהָב רַק בָּהּ, בְּשִׁמְעַ
אֶת הַשֵּׁם, אַחַז בּוֹ רַעַד
גַּם מִעֶצֶם הַמְּלָה.

Purpurflamme auf der Wange
Stand der Knabe, und er horchte
Wenn ein Pilger nach Toledo
Kam aus fernem Morgenlande

בְּעֵרוֹ הַלְחִיִּים
שֶׁל הַיָּלָד בְּטוֹלְדוֹ
כְּשֶׁהִקְשִׁיב הוּא לְצִלְיוֹן,
אִישׁ שֶׁמִּמְזָרַח הַגִּיעַ,

Und erzählte: wie verödet
Und verunreint jetzt die Stätte,
Wo am Boden noch die Lichtspur
Von dem Fuße der Propheten –

עַל הָעִיר סֵפֶר מְחַרְבֶּת
הַרוֹסָה וְנַעֲצָבֶת,
בָּה עֵדִין גְּלוּי לְעֵין
שְׁבִיל רַגְלֵי הַנְּבִיאִים,

Wo die Luft noch balsamiret

בָּה אֲוִיר מְלֵא עֵדִין

Von dem ew'gen Odem Gottes –
O des Jammeranblicks! rief
Einst ein Pilger, dessen Bart

Silberweiß hinabfloß, während
Sich das Barthaar an der Spitze
Wieder schwärzte und es aussah,
Als ob sich der Bart verjügte –

Ein gar wunderlicher Pilger
Mocht' es sein, die Augen lugten
Wie aus tausendjähr'gem Trübsinn
Und er seufzt': „Jerusalem!

„Sie, die volkreich heil'ge Stadt
Ist zur Wüstenei geworden,
Wo Waldteufel, Werwolf, Schakal
Ihr verruchtes Wesen treiben –

„Schlangen, Nachtgevögel nisten
Im verwitterten Gemäuer;
Aus des Fensters luft'gem Bogen
Schaut der Fuchs mit Wohlbehagen.

„Hier und da taucht auf zuweilen
Ein zerlumpter Knecht der Wüste,
Der sein höckriges Kameel
In dem hohen Grase weidet.

„Auf der edlen Höhe Zions,
Wo die goldne Veste ragte,
Deren Herrlichkeiten zeugten
Von der Pracht des großen Königs:

„Dort, von Unkraut überwuchert,
Liegen nur noch graue Trümmer,

נְשִׁימָה שֶׁל הָאֱלֹהִים.
הוֹ, אֶסּוֹן! צָרְחָה הַשְּׂמִיעַ
הַצִּלְיֹן, זָקְנוּ כְּכֹסֶף

לְבַנְבֵן זָרֵם לְמִטָּה,
אֶךְ שַׁעַר שְׁלוֹ בְּשַׁרְשׁ
שׁוֹב הַפֶּךָ שְׁחֹר כְּאֵלוֹ
הַזָּקֵן כְּבָר מִתְחַדֵּשׁ.

הַצִּלְיֹן נִרְאָה תְּמוּהָ,
מֵעֵינֵי זָקֵן הַבֵּיטָה
דְּאָבָה קִשָּׁה שְׁנוֹת אֶלְף
נֶאֱנַח: "יְרוּשָׁלַיִם!"

"עִיר קְדוֹשָׁה גְדוֹלָה פּוֹרְחַת
לְמַדְבַּר הַפֶּכָה צְחִים,
אֵיפָה שֶׁד וְתֵן מִסְרִים,
וְאָדָם-זָאֵב צוֹחֵ -

"לְנַחֵשׁ, לְצַפֵּר-לַיְלָה
בְּחֹרֵי קִירוֹת קְנִיָּהִם;
מַחֲלוֹן שְׁבוּר פְּתוּחַ
מִסְתַּכֵּל שׁוֹעֵל עַז-מְצַח.

"לְפַעֲמִים גַּם כָּאֵן מוֹפִיעַ
עֶבֶד הַמַּדְבַּר פּוֹחֵחַ,
וְגַמֵּל גְּרָמֵי רוּעָה הוּא
בְּתוֹךְ עֹשֵׁב בַּר גְּבוּהָ.

"בְּפִסְגַת צִיּוֹן נִשְׁגָּבֶת
וּבְמַצוּדָה מְזַהֶבֶת
שְׁבֵת־הֵילָתָה הַעֵידָה
עַל פָּאֵר וְהוֹד הַמֶּלֶךְ,

"שֵׁם, בְּגֵדֵשׁ שֶׁל הַחוּחַ
עוֹד נוֹתְרוֹ שְׁרִידֵי הַפֶּתֵל

Die uns ansehen schmerzhaft traurig,
Daß man glauben muß, sie weinten.

אֲשֶׁר מִסְתַּכֵּל עָלֵינוּ,
וְנִדְמָה שֶׁהוּא דוֹמֵעַ.

„Und es heißt, sie weinten wirklich
Einmal in dem Jahr, an jenem
Neunten Tag des Monats Ab –
Und mit thränend eignen Augen

"הַשְּׂרִידִים, אוֹמְרִים, הָאֵלֶּה
פַּעַם בְּשָׁנָה בְּבִכִי
בְּתַשְׁעֵי בָּאָב פּוֹרְצִים הֵם.
גַּם אֲנִי רָטַב עֵינַיִם

„Schaute ich die dicken Tropfen
Aus den großen Steinen sickern,
Und ich hörte weheklagen
Die gebrochnen Tempelsäulen.“ – –

"עַל טְפוֹת גְּדוֹלוֹת צְפִיתִי
אֲשֶׁר טַפְּטְפוּ מֵאֲבָן;
נִאֲנַחוּ קִשָּׁה מֵאֶפֶר
עֲמוּדִים שֶׁל הַמִּקְדָּשׁ". - -

Solche fromme Pilgersagen
Weckten in der jungen Brust
Des Jehuda ben Halevy
Sehnsucht nach Jerusalem.....

מִדְּבַרֵי יִרְא שְׂמִים
הַגְּעֻגוּעִים הַקִּיצוּ
בְּחֵזֶה שֶׁל בֶּן הַלּוּי
וְעֲרָגָה לִירוּשָׁלַיִם.....

...Auch Jehuda ben Halevy
Starb zu Füßen seiner Liebsten,
Und sein sterbend Haupt, es ruhte
Auf den Knien Jerusalems.

...וַיְהוּדָה בֶּן הַלּוּי
לְרַגְלֵי הָעִיר גּוֹעַ
אֶת רֹאשׁוֹ הִסָּב הַנִּים
עַל בְּרָכֵי יְרוּשָׁלַיִם.

III

III

Nach der Schlacht bei Arabella,
Hat der große Alexander
Land und Leute des Darius,
Hof und Harem, Pferde, Weiber,

אֲחַר קָרַב עַל עַרְבֵּלָה,
אֶלְכָסְנֵדֶר מוֹקְדוֹן לְחַפֵּן
שֶׁם הַרְמוֹן, סוֹסִים וְאַרְץ,
חַיִּלִּים, פִּילִים וְכֶסֶף,

Elephanten und Dariken,
Kron' und Scepter, goldnen Plunder,
Eingesteckt in seine weiten
Macedon'schen Pluderhosen.

עֲבָדִים, שְׂרָבִיט וְכֶתֶר,
בָּם רָאָה אֲשֶׁפָּה מְזֻהָבֶת,
שֶׁמְדַרְיוֹשׁ הַפְּקִיעַ
וְדוֹרָף לְאַבְרָקִים.

In dem Zelt des großen Königs,

וּבִאֵהָל דְּרִיוֹשׁ

Der entflohn, um nicht höchstselbst
Gleichfalls eingesteckt zu werden,
Fand der junge Held ein Kästchen,

שָׁבַרְח בַּל גַּם יִגִיע
אֶל הַכִּיס שֶׁל מְנַצֵּחַ,
הַגְּבוּר מְצָא תִבְּה

Eine kleine güldne Truhe,
Mit Miniaturbildwerken
Und mit incrustirten Steinen
Und Cameen reich geschmückt –

מִזְהָב, הַמְקֻשְׁטֵת
בְּתַמוּנוֹת בְּזַעִיר-אַנְפִּין,
בְּאַבְנֵי-חַן מְשֻׁבָּצֵת,
בְּאַבְנֵי-מִזְל זֹהֶרֶת.

Dieses Kästchen, selbst ein Kleinod
Unschätzbaren Werthes, diente
Zur Bewahrung von Kleinodien,
Des Monarchen Leibjuwelen.

הִיא עֲצָמָה, רַבַּת הָעֵרֶךְ,
רַק שִׁמְשָׁה כִּכְלֵי קִבְלֵת,
כְּגִזְרֵי אִישֵׁי בְּטוּחַ
לְאוֹצֵר הַמְּלוּכָה.

Letztre schenkte Alexander
An die Tapfern seines Heeres,
Darob lächelnd, daß sich Männer
Kindisch freun an bunten Steinchen...

אֶלְכֶסַנְדֵּר אֶת הַתֵּכֵן
בֵּין עֲזִים פֶּזֶר בְּחִיל,
וְצַחַק עַל כֶּף שֶׁגָּבַר
מֵאֲשֶׁר הָיָה כְּמוֹ יֶלֶד...

So erging's den schönen Perlen.
Minder abenteuerlich
Ging's dem Kästchen, dies behielt
Alexander für sich selber.

עֲלִילוֹת פְּחוֹת מְאַלָּה
הַהֶסְטוֹרִיָּה הַנִּיבָה
לְתִבְּה, אוֹתָהּ הַנִּיחַ
אֶלְכֶסַנְדֵּר לְעַצְמוֹ.

Er verschloß darin die Lieder
Des ambrosischen Homeros,
Seines Lieblings, und zu Häupten
Seines Bettes in der Nacht

בְּתוֹכָהּ נָעַל הוּא אֶסֶף
שֶׁל שִׁירֵי הוֹמֵר - אֱלֵה
הָאֱהוּב עָלָיו, בְּלִילָה
לְיַד רֹאשׁ שֶׁל מִטָּתוֹ

Stand das Kästchen – schlief der König,
Stiegen draus hervor der Helden
Lichte Bilder, und sie schlichen
Gaukelnd sich in seine Träume.

שָׁם אוֹתָהּ – כְּשֶׁנָּם הַמֶּלֶךְ,
מִתּוֹךְ הַתִּבְּה הַחוּצָה
גְּבוּרֵי הַשִּׁיר הָאֶפִּי
בָּאוּ לְחִלּוּם בְּסִתֵּר.

Andre Zeiten, andre Vögel –
Ich, ich liebte weiland gleichfalls

זְמַן אַחֵר - צְפוּר אַחֲרַת!
פַּעַם גַּם אֲנִי אֶהְבֵּתִי

Die Gesänge von den Thaten
Des Peliden, des Odysseus...

תאורי מעשיהם
של פליד ואודיסאוס... (*

Still davon – es ist die Rede
Von dem Kästchen des Darius,
Und ich dacht' in meinem Sinne:
Käm' ich in Besitz des Kästchens,

זכרוני, עצר! נזכרנו
את מחפצת דריוש;
ומחשבה עלתה בי:
לו היתה תבה כזו לי,

Und mich zwänge nicht Finanznoth,
Gleich dasselbe zu versilbern,
So verschlösse ich darin
Die Gedichte unsres Rabbi –

ואותי גם לא הכריח
מצבי המר פינגסי
להפך אותה לכסף, -
את שירי הרב שלנו,

Des Jehuda ben Halevy
Festgesänge, Klagelieder,
Die Ghaselen, Reisebilder
Seiner Wallfahrt – alles ließ ich

רב יהודה בן הלוי -
שירי חג, קינות, גזלות,
שיר עליתו לרגל -
לסופר סת"ם טוב צייתי

Von dem besten Zophar schreiben
Auf der reinsten Pergamenthaut,
Und ich legte diese Handschrift
In das kleine goldne Kästchen.

על עור קלף טהור לכתב,
ואת כתב ידו הייתי
שם לתוך תבת הפלא,
הקטנה והמזהבת,

Dieses stellt' ich auf den Tisch
Neben meinem Bett, und kämen
Dann die Freunde und erstaunten
Ob der Pracht der kleinen Truhe,

שם אותה על כן גבוה
ליד מטתי, למען
חברי יוכלו לתמה
לפאר של התבה,

Ob den seltnen Basreliëffen
Die so winzig, doch vollendet
Sind zugleich und ob den großen
Incrustirten Edelsteinen –

זעירה אבל משלמת,
עם התבליטים, בטעם
באבני חן משבצת,
פה גדולות ונדירות.

Lächelnd würd' ich ihnen sagen:
Das ist nur die rohe Schale,
Die den bessren Schatz verschließet –

אחיה: ארגז שטחי
זה מסתיר מטמון, כמוהו
אין שני תחת השמש -

Hier in diesem Kästchen liegen...

Diese weltberühmten Perlen,
Sie sind nur der bleiche Schleim
Eines armen Austerthiers,
Das im Meergrund blöde kränkelt:

Doch die Perlen hier im Kästchen
Sind entquollen einer schönen
Menschenseele, die noch tiefer,
Abgrundtiefer als das Weltmeer –

Denn es sind die Thränenperlen
Des Jehuda ben Halevy,
Die er ob dem Untergang
Von Jerusalem geweinet –

Perlenthänen, die verbunden
Durch des Reimes goldnen Faden,
Aus der Dichtkunst güldnen Schmiede
Als ein Lied hervorgegangen.

Dieses Perlenthänenlied
Ist die vielberühmte Klage,
Die gesungen wird in allen
Weltzerstreuten Zelten Jakob's

An dem neunten Tag des Monats,
Der geheißen Ab, dem Jahrtstag
Von Jerusalem's Zerstörung
Durch den Titus Vespasianus.

Ja, das ist das Zionslied,
Das Jehuda ben Halevy
Sterbend auf den heil'gen Trümmern
Von Jerusalem gesungen –

כָּאן בְּתוֹךְ תִּבְיָה קְטַנְטָנֶת...

לא פְּנִינֵי קִשׁוּט תִּפְאָרֶת,
שֶׁהֵן רִיר חִיר תַּחֲוִיחַ
שֶׁל צְדָפוֹת טַפְשׁוֹת, בְּמִים
מְבִלּוֹת חַיִּים בְּלִי עֶרְהָ, -

אלֶּה שְׁבֵתִבְתָּנוּ
הֵן הַלְדֵת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ
הַיְפָה, שִׁישׁ לֶה עֵמֶק
רַב מִתְהוּם הָאוּקְיָנוֹס.

אלֶּה הֵן דְּמָעוֹת הָאֶבֶל
שֶׁל יְהוּדָה בֶּן הַלְוִי,
הֵן בְּכִית יְגוֹן לְנֹצַח
עַל חֶרֶב יְרוּשָׁלַיִם -

וּפְנִינִים-דְּמָעוֹת הָאֶלֶּה
עַל חוּט הַזָּהָב חֶרְזוֹ הֵן,
עַל-יְדֵי צוֹרֶף-הַפִּיט
שֶׁהִפָּךְ אוֹתָן לְשִׁיר.

וְהַשִּׁיר הַזֶּה הוּא רֶצֶף
שֶׁל פְּנִינִים-דְּמָעוֹת, יְדוּעַ
בְּעוֹלָם כְּשִׁיר הַבְּכִי
אֶהְלִי בְּנִי-יַעֲקֹב.

לְכַבּוֹד יוֹם תִּשְׁעֵי לַחֹדֶשׁ
הַנִּקְרָא אָב, בְּיוֹם צַעַר,
יוֹם חֶרֶב יְרוּשָׁלַיִם
עַל-יְדֵי צָבָא שֶׁל טִיטוּס.

כֵּן, זֶה שִׁיר צִיּוֹן שְׁפַעַם
שֶׁר יְהוּדָה בֶּן הַלְוִי
עַל חֶרְבוֹת קְדוּשׁוֹת גּוֹנֵעַ
שֶׁל עִירוֹ יְרוּשָׁלַיִם.

Baarfuß und im Büßerkittel
Saß er dorten auf dem Bruchstück
Einer umgestürzten Säule; –
Bis zur Brust herunter fiel

הוא ישב יחף בְּבִגְד
מְבֻקָּשִׁי הַמְּחִילָה
עַל שִׁבְרֵי עַמּוּד הַכְּתֹל; -
וְנָפַל עָלָי חֲזָהוּ

Wie ein greiser Wald sein Haupthaar,
Abenteuerlich beschattend
Das bekümmert bleiche Antlitz
Mit den geisterhaften Augen –

שְׁעָרוֹ הַסֵּב, כְּמוֹ אֲשֶׁד,
וְהִצִּיל בְּצֵל פְּנִטְסוּטִי
אֶת פְּנֵיו וְעֵלְיָהֶם
אוֹר הַקֹּדֶשׁ בְּעֵינָיִם -

Also saß er und er sang,
Wie ein Seher aus der Vorzeit
Anzuschau – dem Grab entstiegen
Schien Jeremias, der Alte –

הוא ישב עֲצוּב וְשָׁר לוֹ,
כְּחֹזֵי עֵתִיד שֶׁל קֶדֶם,
וְנִדְמָה הָיָה: מִקְבֵּר
הַנְּבִיא בָּא יְרֵמְיָהוּ -

Das Gevögel der Ruinen
Zähmte schier der wilde Schmerzlaut
Des Gesanges, und die Geier
Nahten horchend, fast mitleidig –

צִפְרֵי חֲרָבוֹת מֵעֶבֶב
הַשְּׁתַתְּקוּ לְצִלִּיל הַזְּמֵר,
נְשָׂרִים לְשִׁיר הַקְּשֻׁבוֹ,
וְכַמְעַט שֶׁהִזְדָּהוּ, -

Doch ein frecher Sarazene
Kam desselben Wegs geritten,
Hoch zu Roß, im Bug sich wiegend
Und die blanke Lanze schwingend –

מִסְלָמִי נוֹעֵז הַגִּיחַ,
מִתְנַשֵּׂא עַל סוּס גְּבוֹהָ,
מְנַדְּד חֲנִית פּוֹרַחַת
וְעוֹמֵד בְּאַרְכּוּבוֹת -

In die Brust des armen Sängers
Stieß er diesen Todesspeer,
Und er jagte rasch von dannen,
Wie ein Schattenbild beflügelt.

בְּחִזָּה פִּיטוֹן-הַצֶּעֵר
הוא זָרַק חֲנִית-הַמּוֹת
וּמָהָר מִשָּׁם - הַרוּחַ
רָפְאִים הַמְּכַנְפֹת.

Ruhig floß das Blut des Rabbi,
Ruhig seinen Sang zu Ende
Sang er, und sein sterbeletzter
Seufzer war Jerusalem! – –

דָּם הָרַב זָרַם בְּשִׁקְטוֹ,
וּבְשִׁקְטוֹ אֶת הַזְּמֵר
שֶׁר גּוֹסֵס עַד שֶׁהִגִּיעַ
לְמִלָּה "יְרוּשָׁלַיִם!" -

Eine alte Sage meldet,
Jener Sarazene sei
Gar kein böser Mensch gewesen,
Sondern ein verkappter Engel,

Der vom Himmel ward gesendet,
Gottes Liebling zu entrücken
Dieser Erde, und zu fördern
Ohne Qual in's Reich der Sel'gen.

Droben, heißt es, harrte seiner
Ein Empfang, der schmeichelhaft
Ganz besonders für den Dichter,
Eine himmlische Überrasche.

Festlich kam das Chor der Engel
Ihm entgegen mit Musik,
Und als Hymne grüßten ihn
Seine eignen Verse, jenes

Synagogen-Hochzeitcarmen,
Jene Sabbath-Hymenäen,
Mit den jauchzend wohlbekannten
Melodien – welche Töne!

Englein bliesen auf Hauboen,
Englein spielten Violine,
Andre strichen auch die Bratsche
Oder schlugen Pauk' und Zimbel.

Und das sang und klang so lieblich,
Und so lieblich in den weiten
Himmelsräumen wiederhallt es:
Lecho Daudi Likras Kalle.

אגדה, עם זאת, אומרת:
מסלמי זה לא איש רע,
אלא הוא היה מלאך
בדמות בן-תמותה מופיע,

שנשלח מהשמים
את אהוב האל לקחת
כבר מכל תלאות הארץ
למלכות המברכת.

שם, כה מספרים, חכתה לו
קבלת פנים נלהבת
וחמה, את גבורנו
היא עד עמק לב הרעשה.

מלאכים נגנו בצותא
לכבודו על כלי הקשת,
וגמנון ברכה השמיעו
גם על-פי מלים שלו -

שירי חג מבית הכנסת,
ששבת שם מתקדשת
עם מלודיה מפרסמת.
איזה פלא של צלילים!

לכבודו נשפו בקרן,
והקישו מצלתיים,
בכנור נגנו, ויולה
גם היתה לו מהדהדת.

זה נשמע מנענע,
ובמרחבי רקיע
שרה כל פנת השטח:
לכה דודי לקראת כלה.

(* פליד (אכילס בן מלך פלאוס – גיבור "איליאדה" של הומרוס)

Der Superkargo Mynheer van Koek
Sitzt rechnend in seiner Kajüte;
Er kalkuliert der Ladung Betrag
Und die probabeln Profite.

מינהר ואן קויק, סופרֶקָרְגוֹ, עֲצָמוּ *
יושב בתאו עם כֶּרֶךְ;
הוא מחשב את עלות המטען
ואת אמדן הרוח.

»Der Gummi ist gut, der Pfeffer ist gut,
Dreihundert Säcke und Fässer;
Ich habe Goldstaub und Elfenbein -
Die schwarze Ware ist besser.

"גם גומי, גם פלפל טובים מאד,
הכל באיכות מבטחת;
שנהב, אבק הזהב וגם
סחורה שחורה משבחת.

Sechshundert Neger tauschte ich ein
Spottwohlfeil am Senegalflusse.
Das Fleisch ist hart, die Sehnen sind stramm,
Wie Eisen vom besten Gusse.

קניתי שש מאות שחורים
תמורת תערוף זנים
על חוף סנגל. בשרם חזק,
גידיהם – ברזל קשים.

Ich hab zum Tausche Branntwein,
Glasperlen und Stahlzeug gegeben;
Gewinne daran achthundert Prozent,
Bleibt mir die Hälfte am Leben.

לסחר-מכר הלה יין זול,
זכוכית וזוטות פלד;
אני מרויח פי שמונה
אם מחציתם שורדת.

Bleiben mir Neger dreihundert nur
Im Hafen von Rio-Janeiro,
Zahlt dort mir hundert Dukaten per Stück
Das Haus Gonzales Perreiro.«

גם אם ישארו רק שלוש מאות,
בנמל של ריאוו ג'ניירו
אקח לי מאה דוקאטים לאיש
מבית גונזלס פריירו".

Da plötzlich wird Mynheer van Koek
Aus seinen Gedanken gerissen;
Der Schiffschirurgus tritt herein,
Der Doktor van der Smissen.

ואז פתאום מינהר ואן קויק
מפסיק לבדק את החסן:
בא המנתח הספינתי,
הד"ר ואן דר סמיסן.

Das ist eine klapperdürre Figur,

דמותו הרזה דומה למקל,

Die Nase voll roter Warzen -
»Nun, Wasserfeldscherer«, ruft van Koek,
»Wie geht's meinen lieben Schwarzen?«

Der Doktor dankt der Nachfrage und spricht:
»Ich bin zu melden gekommen,
Daß heute nacht die Sterblichkeit
Bedeutend zugenommen.

Im Durchschnitt starben täglich zwei,
Doch heute starben sieben,
Vier Männer, drei Frauen - Ich hab den Verlust
Sogleich in die Kladde geschrieben.

Ich inspizierte die Leichen genau;
Denn diese Schelme stellen
Sich manchmal tot, damit man sie
Hinabwirft in die Wellen.

Ich nahm den Toten die Eisen ab;
Und wie ich gewöhnlich tue,
Ich ließ die Leichen werfen ins Meer
Des Morgens in der Frühe.

Es schossen alsbald hervor aus der Flut
Haifische, ganze Heere,
Sie lieben so sehr das Negerfleisch;
Das sind meine Pensionäre.

Sie folgten unseres Schiffes Spur,
Seit wir verlassen die Küste;
Die Bestien wittern den Leichengeruch
Mit schnupperndem Fraßgelüste.

Es ist possierlich anzusehn,
Wie sie nach den Toten schnappen!

אפו בשומות אדם -
"ובכן, הרופא", - קורא ואן קוק, -
"מה שלום השחורים, כמו קדם?"

הרופא עונה על השאלה:
"באתי לכאן להודיע
כי תמותתם הלילה עלתה
בשעור די מפתיע.

שנה לשנים מתים מדי יום.
אבל שבועה היום מתו,
שלוש נשים, ארבעה גברים -
בספר רשום הפסד נטו.

בחנתי את הגויות בקפידה,
כי יש גם נוקלים, והמה
מעמידים פנים של מתים,
כדי שיזרקו אותם ימה.

הסרתי מהם את השרשרות
ואז, אחרי החקר,
הוריתי לזרק את הגויות
בשעות מקדמות הבקר.

מיד עליהם התנפלה מן הים
להקת כרישים, צבא קבע;
הם אוהבים בשר כושי מאד.
אני דואג לבני-טבע.

הם נמשכים בעקבות הספינה
מאז שטים אנחנו;
החיות מריחות את הגויה
כמו שאמצה הרחנו.

מראה מצחיק איך תופסים המת:
אחד - את ראשו גודע,

Die faßt den Kopf, die faßt das Bein,
Die andern schlucken die Lappen.

השני תופס את הרגל שלו,
השלישי סחבותיו בולע.

Ist alles verschlungen, dann tummeln sie sich
Vergnügt um des Schiffes Planken
Und glotzen mich an, als wollten sie
Sich für das Frühstück bedanken.«

וכש הכל נבלע, משתובבים
סביב הספינה העוברת,
כאלו רוצים להגיד לי תודה
על המנה הנהדרת.

Doch seufzend fällt ihm in die Red'
Van Koek: »Wie kann ich lindern
Das Übel? wie kann ich die Progression
Der Sterblichkeit verhindern?«

קוטע אותו ואן קוק, נאנח:
"איך לרפן את הרע?
הגד, כיצד אני יכול
את האבדון למנע?"

Der Doktor erwidert: »Durch eigne Schuld
Sind viele Schwarze gestorben;
Ihr schlechter Odem hat die Luft
Im Schiffsraum so sehr verdorben.

עונה הרופא לואן קוק: "אשמים
השחורים עצמם, יש להניח;
בבטן הספינה התקלקל
האוויר מגעל הריח.

Auch starben viele durch Melancholie,
Dieweil sie sich tödlich langweilen;
Durch etwas Luft, Musik und Tanz
Läßt sich die Krankheit heilen.«

אבל דכאון וגם שעמום
את שעור התמותה הגדילו;
קצת אויר, קצת מוסיקה ורקודים
למחלה יועילו."

Da ruft van Koek: »Ein guter Rat!
Mein teurer Wasserfeldscherer
Ist klug wie Aristoteles,
Des Alexanders Lehrer.

ואן קוק קרא: "עצה טובה!
אתה, הרופא, פקח,
כמו אריסטו, המורה הדגול
של אלכסנדר המלך.

Der Präsident der Sozietät
Der Tulpenveredlung im Delfte
Ist sehr gescheit, doch hat er nicht
Von Eurem Verstande die Hälfte.

אכן, גם נשיא האגוד הדלפטית
לשפור צבעונים, איש מפתיע,
חכם מאד, גם הוא, הרופא,
לגדל שלך לא מגיע.

Musik! Musik! Die Schwarzen soll'n
Hier auf dem Verdecke tanzen.
Und wer sich beim Hopsen nicht amüsiert,

מוסיקה! מוסיקה! השחורים
צריכים לרקד כאן במרץ;
לאלה שלא ירצו להנות,

II

II

Hoch aus dem blauen Himmelszelt
Viel tausend Sterne schauen,
Sehnsüchtig glänzend, groß und klug,
Wie Augen von schönen Frauen.

אלפי כוכבים מבריקים ממרום
על הספינה מתבטלת,
דומים לעיני נשים יפות,
מלאות בינה ותוחלת.

Sie blicken hinunter in das Meer,
Das weithin überzogen
Mit phosphorstrahlendem Purpurduft;
Wollüstig girren die Wogen.

הם מביטים על הים הפחל
באור זרחני משתרע,
ומקשיבים לרעש הגל
מחשק מתבעבע.

Kein Segel flattert am Sklavenschiff,
Es liegt wie abgetakelt;
Doch schimmern Laternen auf dem Verdeck,
Wo Tanzmusik spektakelt.

על תרן מפרש תלוי כסמרטוט,
והאניה לא זזה,
אבל הספון מאר, ועליו
המוסיקה של אקסטזה.

Die Fiedel streicht der Steuermann,
Der Koch, der spielt die Flöte,
Ein Schiffsjung' schlägt die Trommel dazu,
Der Doktor bläst die Trompete.

על הכנור מוביל ההגאי,
חליל הטבח משגע,
בלי הרף שולית-מלחים מתופף,
הדוקטור בקרן תוקע.

Wohl hundert Neger, Männer und Frau,
Sie jauchzen und hopsen und kreisen
Wie toll herum; bei jedem Sprung
Taktmäßig klirren die Eisen.

מאות שחורים, גברים ונשים,
צמודים בקבוצה צוהלת,
ואחרי כל קפיצת הרקדן
שרשרת ברזל מצלצלת.

Sie stampfen den Boden mit tobender Lust,
Und manche schwarze Schöne
Umschlinge wollüstig den nackten Genöß -
Dazwischen ächzende Töne.

הם נדחפים מן הספון
בתאנה מטרפת,
ויפהפיה שחורה עם גניחות
את עירם שותפה עוטפת.

Der Büttel ist Maître des plaisirs,
Und hat mit Peitschenhieben

(** Maître des plaisirs את התפקיד
עקשו מגלם המשגיח,

Die lässigen Tänzer stimuliert,
Zum Frohsinn angetrieben.

וְהוּא מְאִיץ אֶת הַרְקָדָנִים
בְּשׁוֹט שְׂבָהֶם מְשָׁלִיחַ.

Und Dideldumdei und Schnedderedeng!
Der Lärm lockt aus den Tiefen
Die Ungetüme der Wasserwelt,
Die dort blödsinnig schliefen.

!Schnedderedeng -ו- Dideldumdei
הַרְעַשׂ מוֹשֵׁךְ מִן הַמַּיִם
מִפְּלֻצוֹת הַיָּם אֲשֶׁר בְּתֵהוֹם
יָשְׁנוּ בְּטִמְטוּם בִּינְתַיִם.

Schlaftrunken kommen geschwommen heran
Haifische, viele hundert;
Sie glotzen nach dem Schiff hinauf,
Sie sind verduzt, verwundert.

יִשְׁנֹנִים מוֹפִיעִים עַל-פְּנֵי הַגְּלִים
כְּרִישִׁים, וּבַמָּה שְׂאוֹרַע
עַל הַסְּפִינָה הֵם מִסְתַּכְּלִים,
נְבוֹכִים, מִפְּתַעִים מִמְרָאָה.

Sie merken, daß die Frühstückstund'
Noch nicht gekommen, und gähnen,
Aufsperrnd den Rachen; die Kiefer sind
Bepflanzt mit Sägezähnen.

זְמַן אֲרוּחָה עֲדִין לֹא בָּא,
וְעוֹד לֹא הִגֵּשׁ לָהֶם עֶבֶד;
פּוֹתְחִים בְּפִהוּק לְסֹתוֹת, כְּמוֹ מְסוֹר
יִשְׁבּוֹת שָׁנִים שֶׁל פֶּלֶד.

Und Dideldumdei und Schnedderedeng -
Es nehmen kein Ende die Tänze.
Die Haifische beißen vor Ungeduld
Sich selber in die Schwänze.

!Schnedderedeng --ו- Dideldumdei
אֵין סוֹף לְרִקּוֹד הַתַּאֲב.
כְּרִישִׁים נוֹשְׁכִים חֲסָרֵי סִבְלָנוּת
אֶת זְנֻבֹתֵיהֶם מֵרַעַב.

Ich glaube, sie lieben nicht die Musik,
Wie viele von ihrem Gelichter.
»Trau keiner Bestie, die nicht liebt
Musik!« sagt Albions großer Dichter.

לְכַנְפֵיתָם לֹא נָעִים, כְּנִרְאָה,
כָּל צְלִיל לְחַיָּה מִפְּרִיעַ.
"לְזוֹ שִׁשׁוֹנָת צְלִילִים, אֵל תֶּאֱמִין!" -
פִּיטֹן אֶלְבִּיוֹן מִצִּיעַ. (***)

Und Schnedderedeng und Dideldumdei -
Die Tänze nehmen kein Ende.
Am Fockmast steht Mynheer van Koek
Und faltet betend die Hände:

! Schnedderedeng -ו- Dideldumdei
רִקּוֹד תַּאֲבָה לֹא שָׁבַע.
מִינְהָר וְאֵן קוֹק מוֹל הַתֶּרֶן עוֹמֵד,
יְדָיו בְּתַפִּילָה מְגֻבָּה:

»Um Christi willen verschone, o Herr,
Das Leben der schwarzen Sünder!
Erzürnten sie dich, so weißt du ja,

"בְּשֵׁם הַקְּדוֹשִׁים, אֲדוֹנָי, חֲסֵה
עַל חַיֵּי הַחוֹטְאִים הָאֵלֶּה!
וְאֵל תִּכְעַס עֲלֵיהֶם, כִּי הֵם

Sie sind so dumm wie die Rinder.

טפְּשִׁים כְּמוֹ חַיּוֹת פָּרָא.

Verschone ihr Leben um Christi will'n,
Der für uns alle gestorben!
Denn bleiben mir nicht dreihundert Stück,
So ist mein Geschäft verdorben.«

רַחֵם עֲלֵיהֶם לְכַבּוֹד יֵשׁוּ-בְנֵה,
שְׁמַת לְמַעַן כָּלְנוּ!
אִם לֹא יִשְׁאָרוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת,
גְּמוֹר הָעֵסֶק שְׁלָנוּ".

(* מינהר – (Mynheer נדרלנדית) - מר, מיסטר; סופרקרגו – (Supercargo אנגלית) נוסח ימי: האחראי על קבלת ומסירת מטענים, וכן מעקב אחר מצב החזקתם בבטן הספינה; בדרך כלל חבר שני של רב-חובל.

(** Maître des plaisirs (צרפתית) – מנהל הנשף

(*** מתוך "הסוחר מוונציה" של שייקספיר. אלביון – אנגליה

Jung-Katerverein für Poesiemusik

אגְדָה פּיוֹטִית-מוֹסִיקָלִית שֶׁל הַחַתּוּלִים הַצְעִירִים
(*

Der philharmonische Katerverein
War auf dem Dache versammelt
Heut nacht – doch nicht aus Sinnenbrunst;
Da ward nicht gebuhlt und gerammelt.

אגְדָה פִּילְהַרְמוֹנִית שֶׁל חַתּוּלִים
נְתַאֲסָפָה עַל הַגַּג הַלִּילָה -
אך לֹא מִתּוֹךְ הַתְּפָרְצוֹת תְּאֵנָה:
הַגִּסּוֹת לֹא קְרוּבָה וְדַאי לָהּ.

Es paßt kein Sommernachthochzeitstraum,
Es passen nicht Lieder der Minne
Zur Winterjahrzeit, zu Frost und Schnee;
Gefroren war jede Rinne.

(** חֲלוֹם לַיִל קִיץ לֹא בָּא בְּחֻשְׁבוֹן,
שִׁירִים שֶׁל נֶעֱם וְשִׁבַּח,
כְּשֶׁכֵּל עָרוֹץ קָפָא עַד תַּחֲתִית,
מִסְבִּיב רַק שְׁלֵג וְקָרָח.

Auch hat überhaupt ein neuer Geist
Der Katzenschaf sich bemeistert;
Die Jugend zumal, der Jung – Kater ist
Für höheren Ernst begeistert.

הַרוּחַ שׁוֹרְרֵת שׁוֹנָה לְגַמְרֵי
בְּקָרֵב חֲבָרָה מִתְחַדְּשֵׁת:
הַנְּעָר בְּכָלֵל, כָּל חַתּוּל בְּפָרֵט
אֲחוּזִים מְשִׁימָה מְרַגְּשֵׁת.

Die alte frivole Generation
Verröchelt; ein neues Bestreben,
Ein Katzenfrühling der Poesie
Regt sich in Kunst und Leben.

דוֹר הָאֲבוֹת קָל דַּעַת פָּגָר,
וְדוֹר רוּחֵנִי צוֹמֵחַ,
אָבִיב שִׁירָה חַתּוּלִית בְּחַיִּים
וּבְאֵמֵנוֹת פּוֹרֵחַ.

Der philharmonische Katerverein,
Er kehrt zur primitiven
Kunstlosen Tonkunst jetzt zurück,
Zum schnauzenwüchsig Naiven.

Er will die Poesiemusik,
Rouladen ohne Triller,
Die Instrumental- und Vokalpoesie,
Die keine Musik ist, will er.

Er will die Herrschaft des Genies,
Das freilich manchmal stümpert,
Doch in der Kunst oft unbewußt
Die höchste Staffel erklimpert.

Er huldigt dem Genie, das sich
Nicht von der Natur entfernt hat,
Sich nicht mit Gelehrsamkeit brüsten will
Und wirklich auch nichts gelernt hat.

Dies ist das Programm des Katervereins,
Und voll von diesem Streben
Hat er sein erstes Winterkonzert
Heut nacht auf dem Dache gegeben.

Doch schrecklich war die Exekution
Der großen Idee, der pompösen –
Häng dich, mein teurer Berlioz,
Daß du nicht dabeigewesen!

Das war ein Charivari, als ob
Einen Kuhschwanzhopsaschleifer
Plötzlich aufspielten, brandtweinberauscht,
Drei Dutzend Dudelsackpfeifer.

Das war ein Tauhu-Wauhu, als ob

הַאֲגָדָה הַפִּילְהַרְמוֹנִית רוֹצָה
לְמוֹסִיקָה פְּרִימִיטִיבִית
לְחֹזֵר – בְּלִתִּי-אֶמְצָעִית,
גָּסָה, יְשִׁירָה וְנְאִיבִית.

דְּרוֹשָׁה אֶמְנוֹת מְסוּג חֲדָשׁ:
סְלִסּוּל שְׁפוּרָץ כָּל סֹכֵר,
פִּיזִיטִים כְּלִיִּים-קוֹלִיִּים שְׂבֵהֶם
כְּבָר אֵין לְמוֹסִיקָה זָכָר.

מִמְלִיכִים גָּאוֹן בַּעַל הַשְּׁפָה,
אִם כִּי לְפַעֲמִים עֲלֶגֶת,
אֶךְ מִדִּי פַעַם בְּלִי מֶאֱמָץ
עַל כָּל מְדַרְגּוֹת מְדֻלְּגֶת.

נוֹתְנִים כְּבוֹד לְגָאוֹן, אֲשֶׁר
לֹא מִתְרַחֵק מִהַטְּבַע,
לֹא מִתְפָּאֵר בְּלְמִדְנוֹת
וְאִכֵּן לֹא לְמַד מִגִּיל שֶׁבַע.

זֹהִי תִכְנִית שֶׁל הַאֲגָדָה,
וְלִשְׁם כֶּךָ בְּתֵם הָעֶרֶב
עַל גַּג הַבִּנְיָן הַתְּקִיִּים הַקּוֹנְצֵרְט
הָרֵאשׁוֹן בְּעוֹנַת הַחֹרֶף.

הִיָּה זֶה בְּצוּעַ אִיוֹם וְנוֹרָא
לְרַעוֹן הַפְּקִים -
תְּלֵה, בְּרִלְיוֹז יָקָר, אֶת עֲצָמְךָ
שֶׁלֹּא הִיָּיתָ נוֹכַח!

הִיָּה זֶה קוֹנְצֵרְט חֲתוּלִי בְּאֶמֶת,
כָּלֵם קִפְצוֹ לְלֹא סֹדֵר,
וְחֲלִילִנִּים שְׁפוּרִים לוֹ
אֶת דְּהִירַת הָעֵדֶר.

הִרְעַשׂ הִיָּה שֶׁלֹּא יִתְאַר,

In der Arche Noäh anfangen,
Sämtliche Tiere unisono
Die Sündflut zu besingen.

פָּאָלוּ בְּתוֹךְ תַּבְּת נֹחַ
זוּגוֹת חַיּוֹת אֶת הַמַּבּוּל
הִלְלוּ יַחְדָּיו בְּכָל כּוֹחַ.

Oh, welch ein Krächzen und Heulen und Knurr'n,
Welch ein Miau'n und Gegröle!
Die alten Schornsteine stimmten ein
Und schnauften Kirchenchoräle.

כָּלֵם יָבְבוּ וְשָׁאָגוּ,
הַשְּׁמִיעוּ צְרוּדִים "מִיָּאוּ"!
נִגְנֵי עוֹגֵב לְכִנּוּסֵיהָ
לְלוֹזוֹת בְּקוֹל מִשְׁנָה בָּאוּ.

Zumeist vernehmbar war eine Stimm',
Die kreischend zugleich und matte
Wie einst die Stimme der Sontag war,
Als sie keine Stimme mehr hatte.

בְּלֵט שֵׁם צְלִיל צוֹחֲנֵי וְסָחוּט,
שְׂדֵמוֹת אַחַת הָעֵנִיקָה,
דּוֹמָה לְקוֹלָהּ שֶׁל זּוֹנְטָג, כְּשֶׁהִיא (***)
חֹסֶרֶת קוֹל לְשִׁיר הַפְּסִיקָה.

Das tolle Konzert! Ich glaube, es ward
Ein großes Tedeum gesungen,
Zur Feier des Siegs, den über Vernunft
Der frechste Wahnsinn errungen.

קוֹנְצֵרְט נִהְדָּר! כְּנִרְאָה, זֶה הִיָּה
Te Deum גָּדוֹל בְּבַצוּעַ (***)
שָׁבוּ עַל הַשְּׂכָל חֲגַג נְצַחוֹן
טְרוֹף מְטֵרָף וּפְרוּעַ.

Vielleicht auch ward vom Katerverein
Die große Oper probieret,
Die Ungarns größer Pianist
Für Charenton komponieret.

אוּ הִיתָה זוֹ אוּלֵי חֲזָרָה רֵאשׁוֹנָה
לְאוֹפְרָה – יִפִּי שֶׁל אַרְיָה! -
אֲשֶׁר חִבֵּר לְדִירֵי שֶׁרְנָטוֹן (*****)
הַפְּסִנְתָּרְן הַדְּגוּל מֵהוֹנְגְרִיָּה. (*****)

Es hat bei Tagesanbruch erst
Der Sabbat ein Ende genommen;
Eine schwangere Köchin ist dadurch
Zu früh in die Wochen gekommen.

וְרַק עִם שַׁחַר הַתְּפֹת נָדָם.
טְבַחִית, אִשָּׁה מְעַבְרָת,
יְלֵדָה מְקֵדָם בְּכִמָּה שְׁבוּעוֹת -
כָּל כֶּה הַתְּרַגְּשָׁה הַגְּבֵרָת.

Die sinnebetörte Wöchnerin
Hat ganz das Gedächtnis verloren;
Sie weiß nicht mehr, wer der Vater ist
Des Kindes, das sie geboren.

הִיא מְאַבְדֶּת אֶת זְכָרוֹנָהּ
מְעַצְמָתוֹ שֶׁל הָרֵתֵעַ,
וְלֹא יְכוּלָה לְעֵנּוֹת מִי הוּא אָב
הַתִּינוּק שֶׁנּוֹלַד לְפִתְעַ.

»War es der Peter? War es der Paul?
Sag, Liese, wer ist der Vater?«

"הַגִּידִי, לִיזָה, מִי הוּא הָאִישׁ?
פְּאוּלוֹס, פֶּטְרוֹס, הַשְּׁנַיִם?"

Die Lise lächelt verklärt und spricht:
»Oh, Liszt! du himmlischer Kater!«

אך ליזה לוחשת באור החיונה:
"הו, ליסט! חתול השמים!"

(* סאטירה על המלחין ריכרד וגנר ועל יצירותיו התיאורטיות המוסיקליות "מוסיקה של העתיד" ו"אופרה ודרמה")
(** רמז ל"חלום ליל קיץ" של המלחין פליקס מנדלסון, אשר וגנר מתח עליו ביקורת חריפה)
(*** הנרייטה גרטרוד ולפורגיס זונטג - זמרת האופרה הגרמנית)
(**** Te Deum (לטינית: "לה, אלוהים, שבח") - המנון נוצרי)
(***** Charenton - מקום ליד פריז שבו נמצא בית משוגעים גדול)
(***** הרמז למלחין-פסנתרן פרנץ ליסט

Miserere

Miserere

Die Söhne des Glückes beneid ich nicht
Ob ihrem Leben, beneiden
Will ich sie nur ob ihrem Tod,
Dem schmerzlos raschen Verscheiden.

(*)

אין בי קנאה בבני-אשר חנם
על חייהם בלי שום אכל,
אני מקנא רק על חיש מותם,
על הליכתם ללא סבל.

Im Prachtgewand, das Haupt bekränzt
Und Lachen auf der Lippe,
Sitzen sie froh beim Lebensbankett -
Da trifft sie jählings die Hippe.

כשהם לבושי תפארת יושבים
עם שמחה על פניהם שובבת,
עם זר על הראש במשתה החיים,
קוצר את ראשיהם המות.

Im Festkleid und mit Rosen geschmückt,
Die noch wie lebend blühten,
Gelangen in das Schattenreich
Fortunas Favoriten.

בבגד של חג, עם ורד ביד,
בשיא פריחתם עדנה
הולכים לעולם הצללים מיד
כל נבחר פורטונה,

Nie hatte Siechtum sie entstellt,
Sind Tote von guter Miene,
Und huldreich empfängt sie an ihrem Hof
Zarewna Proserpine.

לא מכערים מפאת מחלות,
עם הבעת הפנים מאשרת,
לוקחת אותם לארמון נפשות
פרזרפינה, מלכה חזרת.

Wie sehr muß ich beneiden ihr Los!

זמן רב אני מקנא בהם כבר!

Schon sieben Jahre mit herben,
Qualvollen Gebrechen wälz ich mich
Am Boden und kann nicht sterben!

שבע שנים לא מניח
בכל איבר המכאוב האכזר,
ולמות אני לא מצליח!

O Gott, verkürze meine Qual,
Damit man mich bald begrabe;
Du weißt ja, daß ich kein Talent
Zum Martyrtume habe.

הו אלהים, קצר את היגון,
תרשה לי לקבר ללכת;
אתה יודע: אין לי כשרון
למות הקדושים מתמשכת.

Ob deiner Inkonsequenz, o Herr,
Erlaube, daß ich staune:
Du schufest den fröhlichsten Dichter, und raubst
Ihm jetzt seine gute Laune.

מחסר עקביותך, סלח לי נא,
מפתע שקלי הפתוח:
יצרת פיטן לשמחה ורנה,
והורס לו מצב הרוח.

Der Schmerz verdumpft den heitern Sinn
Und macht mich melancholisch;
Nimmt nicht der traurige Spaß ein End,
So werd ich am Ende katholisch.

הכאב מחליש את אפי העליז
ועושה אותי מלנכולי;
אם לא תפסיק להתל, להכעיס,
אהפך לבסוף לקתולי.

Ich heule dir dann die Ohren voll,
Wie andre gute Christen -
O Miserere! Verloren geht
Der beste der Humoristen!

אתחיל לבכות באזניך לעד,
כמו נוצרים טובים לתפארת -
הו, Miserere! אז יאבד
הומוריסט הטוב בחלד!

(* Miserere – חון! (לטינית)

Ich seh im Stundenglase schon

החול בשעון אוזל והולך

Ich seh im Stundenglase schon
Den kargen Sand zerrinnen.
Mein Weib, du engelsüße Person!
Mich reißt der Tod von hinnen.

החול בשעון אוזל והולך,
הזרם קרוב לנתק.
המנת המר תולשני ממך,
אשתי, מלאכי ומתק!

Er reißt mich aus deinem Arm, mein Weib,
Da hilft kein Widerstehen,

הוא מושך אותי מידיך, אשתי,
שום התנגדות לא מצלחת;

Er reißt die Seele aus dem Leib -
Sie will vor Angst vergehen.

Er jagt sie aus dem alten Haus,
Wo sie so gerne bliebe.
Sie zittert und flattert - Wo soll ich hinaus?
Ihr ist wie dem Floh im Siebe.

Das kann ich nicht ändern, wie sehr ich mich sträub,
Wie sehr ich mich winde und wende;
Der Mann und das Weib, die Seel und der Leib,
Sie müssen sich trennen am Ende.

הוא מוציא מגופי את נשמתִי,
אשר מתכונצת מפחד.

מגרש אותה מהבית הישן,
בו להשאר מתאמצת.
נשמתִי רועדת: "ללכת, לאן?" -
כפרעוש בנפה מתרוצצת.

גם אם אתקשה, לא אוכל לעקוף,
קרוב לא יעזר, שום סחבת;
בין איש לאשתו, ובין נפש לגוף,
יפריד לבסוף המות.